

**С.Ж.Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина
университеті**

ҚазҰМУ 80-жылдық мерейтойына арналады

**С.Ж.АСФЕНДИЯРОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ
ҰЛТТЫҚ МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
МЕДИЦИНАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ҮЛГІСІ**

**1-ші бөлім
ҚҰЗЫРЕТТЕР**

Алматы, 2011ж.

УДК 378+61

ББК 74.58

М 74

Редакция алқасы:

А.А. Ақанов – бас редактор

Абирова М.А. – бас редактордың орынбасары

Редакция мүшелері: В.И. Ахметов

Г.М. Есенжанова

О.М. Мирзабеков

А.Д. Дуйсекеев

А.С. Каракушикова

Е.А. Славко

К.К. Мустафина

С.Р. Керимбаева - хатшы

Аудармашылар: Алибаева Р.Н., Исаева Ж.Т., Калысбаева А.И.

М 74 С.Ж. Асфендияров атындағы ҚазҰМУ-ды медициналық білім беру үлгісі. Шығ.1. – Алматы: С.Ж. Асфендияров атындағы ҚазҰМУ, 2011. – 1.Б - 115 б.

ISBN 978-601-246-214-2

Мемлекетпен Болондық декларацияға қол қойылғаннан кейін Қазақстан Республикасында білім беру жүйесінің сапалық өзгерістері, халықаралық білім кеңістігінде білім беру жүйелерінің шоғырына қабілетті. С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университеті-Университеттердің Ұлы Хартиясына қол қойған білім ордасының бірі.

Қазақ ұлттық медицина университетінде білім беруді дамыту бағытының негізгісі – оқуда сапалы жаңа жүйеге жақындау жолы негізімен соңғы үлгідегі мамандарды қалыптастыру. Соған байланысты университеттің білім беруді дамытудың жаңа алгоритмдері қарастырылған 4 жеке бөлімнен тұратын осы кітап сериясы арналған.

Бірінші кітапта жеке дербес пәндердің білім беру деңгейінің құзыреттілігі ашық көрсетілген.

Екінші кітап студенттің дербес білім алу траекториясын әрі қарай таңдауына, мамандықтар бойынша білім беру траекториясын құруға, МЖМБС – 2006 негізімен рұқсат етілген дербес пән элективтері көрсетілген кешенді жасауға, құзыреттілігі есептелген білім беру бағдарламаларын өңдеуге арналады.

Білімге, қойылған мақсаттарға қол жеткізу мен нәтижелік сапасын қамтамасыз ету үшін, университет үшінші кітапқа білім берудің инновациялық үлгісі туралы баяндауларды тереңірек енгізді.

Жаңа білім беру жүйесі-бағаланушы құзыреттер қарауышымен ғана емес, сонымен қатар, білім беру деңгейі мен білім алушылар құзыретінің бағаларына жақындау жолын талап етеді. Осы бағытта төртінші кітапта қарастырылған.

Бұл жинақта магистрлер, резиденттер, студенттер мен медициналық жоғары оқу орындарының оқытушыларына, білім саласындағы мамандарға және оқу мекемелерінің басшыларына арналады.

Рецензия авторы: медицина ғылымдарының докторы М.У. Анартаева

педагогика ғылымдарының докторы Т.О. Балықбаев

УДК 378+61

ББК 74.58

ISBN 978-601-246-214-2 (Б.1)

ISBN 978-601-246-213-5 (жал.)

©С.Ж.Асфендияров атындағы ҚазҰМУ

© ЖШС «Эверо» баспасы

Бағдарлама авторлары

«Жалпы медицина» мамандығы бойынша:

- «Жалпы тәжірибе дәрігері» және «Терапия» дайындау бағыты бойынша: Б.Г. Исаева, З.Б.Исина, М.А.Абирова, А.В. Балмуханова.
- «Хирургия» дайындау бағыты бойынша: М.У. Мұқанов, С.А. Есенқұлова, Н.А. Аманбеков, А.Ж. Нурмаков, А.Т. Тоқсанбаев.
- «Акушерия және гинекология» дайындау бағыты бойынша: М.У. Мұқанов, С.А. Есенқұлова, Н.А. Аманбеков, Г.К. Омарова, Л.Г. Калиева.
- «Педиатрия» дайындау бағыты бойынша: Ш.К. Батырханов, С.С. Сарсенбаева

«Қоғамдық денсаулық сақтау» мамандығы бойынша:

- «Гигиена и эпидемиология» дайындау бағыты бойынша: С.А. Амиреев, К.А. Тулебаев, Ж.Д. Бекмагамбетова, М.С. Кайнарбаева.

«Стоматология» мамандығы бойынша:

- «Жалпы тәжірибе стоматологы - дәрігер» дайындау бағыты бойынша: Ж.Б. Уразалин, Т.К. Супиев, К.Д.Алтынбеков, Л.Я. Зазулевская, М.А. Абирова, Б.Ж. Нысанова.

«Мейірбике ісі» мамандығы бойынша:

- «Мейірбике - менеджер» дайындау бағыты бойынша: М.А. Камалиев, Ж.К.Бурибаева.

«Фармация» мамандығы бойынша:

- «Фармацевт –дәріхананың жоғары дәрежелі қызметкері» дайындау мамандығы бойынша: У.М. Датхаев, Г.О. Устенова, К.К. Мустафина.

«Менеджмент» мамандығы бойынша:

- «Фармация мен денсаулық сақтаудағы менеджер» дайындау бағыты бойынша: К.Ш. Сыздықова, Г.К. Жақсығұлова, Е.А. Славко, С.Р. Керимбаева.

С.Ж.Асфендияров атындағы ҚазҰМУ қызметкерлері А.И.Саттаров, Б.Т.Жакипбаева, А.С.Уважанова, А.Б.Бужикеева, А.Е.Ержанова, С.У.Абдразакова, Л.Б.Сейдуанова, К.Д. Алтынбеков, Д.Ж.Джумадиллаев, И.В.Баскакова, А.Д.Сагатбаева, Г.С.Стабаева, Т.В.Трегубова, М.К.Шаяхметова, Н.М.Оңайбекова, А.С.Рузденова, Н.Н.Иванченко, Г.О.Оразбаева, Г.К. Жақсығұлова, Е.М. Мейірбекова, М.А. Асимов, Г.К. Кашафутдинова, А.К. Бошкаева, Г.М. Саякова, Г.К. Адипбаева, А.А. Тасмағанбетова, Ж.С. Тулебаев, Н.Н. Авгамбаева, Э.А. Актуреева, Г.Б. Рахимжанова, Н.Е. Ильясов, К.Е. Ердесова, С.С. Қабилбекова, Н.М. Тусупова, Э.К. Карлова, А.М. Қаржаубаева, Ж.У.Сегизбаева, А.Б.Адилбекова және фармация факультетінің студенті В. Определеннов оқу бағдарламаларын дайындау барысында белсенді ат салысты.

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ.....	5
1. Қазақстан Республикасында медициналық білімді толық жетілдіру мен реформалау негізі ретінде бағдарлы–құзыретті білім беру.....	6
2. С.Ж. Асфендияров атындағы ҚазҰМУ бағдарлы-құзыретті жақындау жолының дамуы.....	8
3. ҚазҰМУ бітіруші түлек мамандарының оқу деңгейі бойынша құзыреттілігінің құрылуы	9
4. Құзыреттер	
4.1. Жалпы дәрігерлік тәжірибие» дайындауға бағытталған «Жалпы медицина» мамандығы түлегінің құзыреттері	10
4.2. «Ішкі аурулар» дайындауға бағытталған «Жалпы медицина» мамандығы түлегінің құзыреттері	17
4.3. «Хирургия» дайындауға бағытталған «Жалпы медицина» мамандығы түлегінің құзыреттері	22
4.4. «Акушерия және гинекология» дайындауға бағытталған «жалпы медицина» мамандығы түлегінің құзыреттері	29
4.5. «Педиатрия» дайындауға бағытталған «Жалпы медицина» мамандығы түлегінің құзыреттері	42
4.6. «Гигиена және эпидемиология» дайындауға бағытталған «Жалпы медицина» мамандығы түлегінің құзыреттері	50
4.7. «Гигиена және эпидемиология» дайындауға бағытталған «Қоғамдық денсаулық сақтау» мамандығы түлегінің құзыреттері	74
4.8. «Жалпы тәжірибенің стоматолог - дәрігері» дайындауға бағытталған «Стоматология» мамандығы түлегінің құзыреттері.....	83
4.9. «Фармацевт-провизор» дайындауға бағытталған «Фармация» мамандығы түлегінің құзыреттері	90
4.10. «Менеджмент» мамандығы түлектерінің құзыреттері курс бойынша құзыреттердің қалыптасуы.....	97
4.11. «Медициналық мейірбике-менеджерлер» дайындауға бағытталған «Мейірбике ісі» мамандығы түлегінің құзыреттері	100
ҚОРЫТЫНДЫ	114
ҰСЫНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР	115

КІРІСПЕ

Н.Ә. Назарбаев басқаратын Қазақстан Республикасының даму стратегиясы, әлемдік ұйымда елімізді бәсекелестерге төтеп бере алатын қабілетін арттыруға бағытталған. Президенттің қазақ қоғамының алдына қойған маңызды тапсырмаларының бірі - Ұлттық білім жүйесінің үдемелі дамуы болып табылады.

Осыған байланысты қазіргі таңда Қазақстанда білім беру жүйесінің әрі қарай дамуының қазіргі жағдайын кешенді бағалау мен болжауды көрсететін 2011-2020 жылдарға арналған білімді дамытудың Мемлекеттік бағдарламасы қабылданды. Тұжырымдалған мақсаттардың тапсырмалары, негізгі бағыттары және қойылған мақсатқа жету жолдары жан-жақты талдау негізімен, 10 жылға қажетті қорлар мен орындау кезеңдері көрсетілген.

Қабылданған Мемлекеттік бағдарламаны дамыту тапсырмаларының бірі – 2010 жылға дейін Еуропа білім кеңістігіне кіру. Бүгінгі таңда білімді дамытудың Мемлекеттік бағдарламасы 2020 жылға дейін әрдайым дәлелді өзіндік білімді, жаңа білім мен технологияны әр түрлі қызмет сферасында қолдана білетін, халықаралық деңгейде бәсекеге қабілетті, бағдарландырылған мамандарды дайындауға, отандық білімнің кезекті даму кезеңдерімен дәлелді құзыреттермен қамтамасыз етеді.

Қазақстанның Болон процесіне кіруі, көп деңгейлі жоғарғы білім жүйелері арасындағы ECTS (European Credit Transfer System) үлгісімен академиялық несие жүйелерін кірістіру, оқытушылар мен студенттердің академиялық тез әрекет жасады, жеңіл түсінетін және салыстырмалы дәреже жүйелерінің қабылдануы, дипломға бірлескен білімді тәжірибеде қолдану арқылы енгізу және тағы басқа негізгі принциптік міндеттердің шынайы берілгендігін жорамалдайды.

Медициналық жоғарғы білімді реформалау, соның ішінде ҚазҰМУ алдында стратегиялық мақсат қояды:

- Білім сапасын жоғарылату;
- Нарықтағы білім қызметтерінің бәсекелесу деңгейін жоғарылату;
- Білім бағдарламаларын халықаралық қабылдау;
- Білім және ғылым шоғырларының соңғы үлгісін құрастыру.

Осы мақсаттарға жетудің негізгі бағыттары еңбекте баяндалған. Қазіргі таңда реформалау мен медицина бағдарындағы мамандарды дайындауды жетілдіру негізімен медициналық білімнің бағдарлы-құзыреттерінің орындалу жолдары орнықтырылған басылымдардың бірінші кітабы болып табылады.

Бағдарлы-құзыретті білімнің жүйелі орындалуы, жаңа деңгейге шығатын медициналық білім сапасына мүмкіндік беретін, білім алуға құзыретті жақындау жолын енгізу болып табылады.

Мұндай жақындау денсаулық сақтау мен қоғам жүйесінде жаңа талаптарға барабар және кәсіптік қызметінде өзіне және қоғамға қажет екенін сезінетін, кәсіптік тапсырмаларды өз еркімен және шығармашылық жолымен шешуге және бәсекелесуге қабілетті екенін ҚазҰМУ маман-бітіруші түлегінің толығымен кәсіпті-құзыретін құруға әкеледі.

Барлық ескертулер мен ұсыныстар авторлар келісімімен қабылданады және келесі шығарылымдарда қарастырылады.

1. Қазақстан Республикасында медициналық білімді толық жетілдіру мен реформалау негізі ретінде бағдарлы-құзыретті білім беру

Соңғы жылдары әлемдік білім кеңістігінде білім сапасына көп көңіл аударылып жатыр. Жоғарғы оқу орындарындағы білім қызметінің сапасы, бәсекелестермен күресу және ғылыми техникалық өрлеу нарық экономикасында басты фактор болып табылады. Университет бітіруші түлектерінің сапасы, жағдаймен қамсыздандырылған оқу өрлеуіндегі элементтер құрамы, оқушы уәжі, оқудың соңғы технологиялары, білімді бақылау жүйесі, педагогикалық еңбектің уәжі және тағы басқа көптеген факторларға байланысты болады.

Жалпы мағынада білім сапасы, алынған білім нәтижесі мен оған қойылған талаптармен анықталады. Сондықтан білім қоғамға қызығарлық қажеттілікке сәйкес, яғни мамандардың кәсіби дайындығы қоғам қажеттілігіне бағытталу керек.

Әлемдік білім кеңістігінде Қазақстан шоғыры, білімдік парадигмалардың ауысуы, оның соңғы ұлттық үлгісінің құрылуы, мамандардың инновациялық тұрғыдан ойлауы, мәдени көзқарас, қызметтік және шығармашылық стильмен ойлау инновациялық процестерін жүзеге асыруға қабілетті.

Осындай және тағы басқа білімнің сипатты өзгерістері (бағыты, мақсаты, мазмұны) шығармашылық инициативті, дербес, бәсекеге қабілетті болашақ маманның ұтқырлығы «адамның еркін дамуы» нәтижесін хабардар етеді.

Бұндай жинақталған өзгерістер білім парадигмаларының ауысу процесін білдіреді:

1. Қоғамдағы маңызды өзгерістер, әлеуметтік-экономикалық дамуының қарқынды екпіні ХХІ ғасырға қажет: ұтқырлық, серпінділік, құрылымдаушылық, кәсіптік, әлеуметтік, жеке тұрмыстық және тағы басқа құзыреттер білімнің жаңа құзыреттерін іздеуді талап етеді.

2. Жалпы және кәсіптік білімнің жетілдіру, оның сәйкестік қажеттілігі, жеке тұлға тұтынушы ретінде сонымен қатар, қоғамның сұранысы бойынша мақсатын айқындайтын принциптері жақындау жолына себепші болады.

3. Қоғамдық қызмет салаларына есептеуіш техниканың енгізілу процестерінің дамуы, кәсіптік дайындау жүйесі барлық артушы мәліметтер легіне теңесу жағдайы ғана емес, білім құрылымын құрастыру, жас маманды әрдайым жетілдіру үшін жағдай жасауға қабілетті, өзінің кәсіптік қызмет сапасының рефлекстері, оның өзін-өзі бағалау мен түзету үшін, жаңа принциптік жақындау жолы қажет.

4. Болашақ маманның кәсіби дайындығы негізгі: когнитивті құрам (білім), операциялдық құрам (дағдылар), тұжырымдық құрам (коммуникативті дағдылар), құқықтық құрам, үздіксіз білім алу құзыреттері құрамымен қалыптасуы керек.

«Құзырет/құзыреттілік» түсінігі білім нәтижесі ретінде шоғырланған әлеуметтік-жеке тұлғалы-тәртіптік ерекше құбылыс ретінде шығады. Құзыретке дейін студентті дайындауға нормативті талап түсіндіріледі, МЖМБС көрсетілген құзыреттен кейін жеке тұлға-кәсіптік сапа (сапа жиынтығы) және көрсетілген сферада, қызметіне қатысты ең төмен деңгейдегі тәжірибеден құрылған. Сондықтан кәсіптік деңгейі көрінетін адам мінездемесі жеке тұлғадан шығады, ал құзырет-адамның өкілеттілік айнасында кәсіби жағынан талаптар жиынтығы болып табылады.

Құзыретті жақындау қайта бағдарлаудың жоғары тұрған білімдік парадигмалары, кешенді құзыреттерді игеруге жағдай жасайтын машықтардың қалыптасуы, шаманы білдіретін бітіруші түлектер қабілетінің тууы және заманауи көп факторлы әлеуметтік-саяси жағдайдағы өмірлік қызметтер, нарықтық-экономиканың мәліметті және қаныққан - қатынасты кешендер, білімді айрықша трансляциялау, әрдайым негізгі құзыреттердің орындалуын білдіреді.

Сондықтан негізгі құзыретті білім жүйесін құруда оқу ретінде өзіндік анықтау, өзіндік өзектілік, социализацияны және дарылықты дамыту, сонымен қатар, осындай мақсаттарға инструменталды құрал бойынша жету, құзыреттер мен құзырет принциптерінің жаңа білім құралдары, осындай білім векторлары бастапқы бағдары болып табылады.

Білім алудың негізгі принципі ретінде құзыретті жақындау жолының қызметтері:

– Біріншіден, жалпы және арнайы құзыреттер көзін анықтау, нақты және диагностикалық болашақ маманның барлық дайындық кезеңдеріндегі кәсіптік құзыреттерді таңдаулы өлшеу жүйесін өңдеуге мүмкіндік беру.

– Екіншіден, құзыретті жақындау жолы, білім мен ептілік маңыздылығы, кәсіптік жоспарындағы тізімдеме және қисындылықты дамытуды нақтырақ анықтау.

– Үшіншіден, осының негізімен кәсіптік білімнің маңызын құрастыру бағдарын нақты айқындауға мүмкіндік беру.

– Төртіншіден, құзыретпен жақындау жолы, заманауи маманды кәсіптік және іскерлік жағынан түсінігін көрсететін, кәсіптік білім жүйесіндегі инновациялық процестердің дамуына ықпал етуі.

Медициналық құзырет көзіне жоғары оқу орнын бітірген түлектердің және студенттердің игеретін: білім, ерекше сапа, дағдылар, қатынасу мен мінез-құлықтық белгілі әдістері қатысады. Әйтсе де, әр түрлі әлем мемлекеттеріндегі медициналық ғылыми мектептерде заманауи дәрігер игеруге тиіс әр түрлі құзыреттің жиынтығы ұсынылады. Олар «С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университетінің: инновациялық білім алу жолында (А.А.Ақанов, Н.К. Хамзина, В.И. Ахметов және т.б.)» атты монографияда 2010ж. көрсетілген.

Қазақстан Республикасында МЖМБС медицина университет бітіруші түлектерінің медицина мамандықтары бойынша сапасын бағалауды анықтайтын:

1. Бітіруші түлектің жалпы біліктілігіне талап.
2. Әлеуметтік-экономикалық құзыреттерге талап.
3. Экономикалық және ұйымдастыруды басқарушы құзыреттерге талап.
4. Кәсіптік құзыреттерге талап.

Әйтсе де, университет бітіруші түлегінің сапалық бағалау мінездемесі көбінесе бітіруші түлектер игеруге тиіс кәсіпті құзыреттер құрамымен толық мөлшерде көріне бермейді.

Сондықтан маңызды және мазмұнды бағыттағы көптеген байланысқан мәселені шешу (соның ішінде, құзыретті жақындау жолы мәселесі) стандарттар мен кәсіптік құзырет үлгілерін жергілікті деңгейде өңдеу болып табылады.

Құзыретті жақындау жолының принциптері:

– Диагностикалық, мінез-құлық пен ойлауды байқататын нәтижеге жетуге бағдар;
– Кешенділік, тәртіп аралық, білімдік және сыртқы ортадағы факторлармен ықпалдық есеп;

– Көп қызметтілік, құзыреттер бір ғана икемділік қасиеттерімен сипаттала алмайды, ол өзінің тапсырмаларды шешу қабілетін көрсетеді.

Сондықтан кәсіптік білімге құзыретпен жақындау жолы мақсатты айқындау, мазмұнын сұрыптау, ерекшелерін бөлу негізінде маманды дайындау процесін ұйымдастыру және технологиямен қамсыздандыру, мамандардың кәсіптік қызметінің нәтижесін және жаңа деңгейлілігіне кепілдік беретін құзыреттер көзімен, яғни, бір ғана жүйе арқылы екені түсінікті. Осыған байланысты құзыреттер көзі басқаларға, қысқаша және бағдарлы- затты құзыреттерге негіз болып табылады. Есімді ие етуші адам кәсіптік барлық сферада және қоғамдық қызметте, соның ішінде өз өмірінде табысты болуға рұқсат береді.

2. С.Ж.Асфендияров атындағы ҚазҰМУ-дың бағдарлы-құзыретті жақындау жолының дамуы.

ҚазҰМУ-дың медициналық білімінің сапалы-жаңа деңгейін құрудың бірінші қадамы бағдарлы-құзыретті жақындау жолы негізімен білім процесінде оның толық жетілдіру мен реформалау жолымен ҚазҰМУ бітіруші түлегінің кәсіптік құзыреттер үлгілерін өңдеу пайда болды. ҚазҰМУ-дың 24.11.2009 жылғы Ғылым Кеңесінің шешімімен бітіруші түлектің келесі құзыреттерді қосқанда кәсіби құзырет үлгісі қабылданды:

- 1. Когнитивті құзырет (білім),** әсерлі кәсіптік қызметке қажетті негізгі және арнайы теориялық білімді игеруді жорамалдайды.
- 2. Операционалдық құзырет (дағдылар)** – алынған білімді болашақ кәсіби қызметте және әрі қарай білім алуда әсерлі қолданумен және дағдылар: клиникалық ойлау дағдыларын игеру, әсерлік емдеу қызметін жүзеге асыруда клиникалық және тәжірибелік дағдыларды игеру, ауруды ескертуде әсерлі профилактикалық іс- шараны жүзеге асыру және нақты дәрігерлік тәжірибелік ептілік жиынтығымен анықталады.
- 3. Аксиологиялық құзырет (коммуникативті дағдылар)** – басқа адамдармен: әсерлі коммуникацияларды қалыптастыру, кәсіптік тапсырмаларға жету үшін ұжымда қолайлы атмосфераны демеп және әріптестермен қызмет істеу, пациент пен оның туысқандарымен жоғары деңгейде сенімді қатынас құруды, яғни, әсерлі қызмет істеуге ептілікті жорамалдайды.
- 4. Құқықты құзырет** – мекеменің нормативтік-құқықты базасын білу және Қазақстан Республикасында дәрігер қызметінің жүзеге асуын, денсаулық сақтау мен фармация айнасында Қазақстан Республикасында және жетекші әлем елдерінде салықтық және әкімшілік құқықтың ерекшелігін білу.
- 5. Үздіксіз білім алу** - табыстылықты және бәсекелесу қабілетін қамсыздандыра отырып, өзіндік оқу траекториясын өмір бойы құруға және жүзеге асыруға дайындығы.

ҚазҰМУ-дың профессор-оқытушылар құрамының белсенді жұмыстарының жүргізіліп жатқан келесі бағыты, ҚазҰМУ-да дайындық жүргізіліп жатқан әр мамандыққа бітіруші түлектің деңгей бойынша білім алу құзыреттерінің ілесулерін құруды анықтау.

Жеке және мен оқыту дәрежелері бойынша білім алушылардың құзыреттерін бөлу оқу бағдарламасында орындалғандығы көрінетін, мамандықтың оқу траекториясын ұйымдастыруға ерік береді. Мамандықтың оқу бағдарламасының маңызды оқу процесінде әр жеке пән мен әр курс бойынша құзырет құрамын нақты анықтайтын, құзыретті жақындау жолы болып табылады. Қызметтегі МЖМБС айнасында оқытудың әр кезеңі бойынша бағдар мен айқындалған құзыретті меңгеруге құрылған мамандардың оқу бағдарламасы, толық көлемде міндетті құрамын жеке пәнмен қамсыздандырмауынан алынған құзыреттің қосымша принциптерінен құрылған элективті жеке пәнді таңдауды анықтайды.

Бүгінгі таңда мамандықтар бойынша оқу бағдарламалары мен келешегі бар және жұмыс берушілер мен білім қызметтерін тұтынушылардан (білім алушылар) айқындалған құзыреттер талап етіледі және келешегі бар. Мамандықтардың одан арғы тізбесі арқылы оқу бағдарламалары құрылуы немесе ұлғаюы мүмкін. Мысалы, «Жалпы медицина» мамандығы бойынша «Хирургия» бағытымен оқу бағдарламасы құрылды. Уақыт өте «Балалар хирургиясы», «Педагог-дәрігер» және тағы басқа бағыттары бойынша оқу бағдарламалары өңделуі мүмкін.

«Қоғамдық денсаулық сақтау» мамандығы бойынша, сонымен қатар «Коммуналдық гигиена дәрігерін», «Тағамтану сферасындағы дәрігер» дайындау бағыттарында оқу

бағдарламалары құрылуы мүмкін. «Фармация» мамандығы бойынша жақын арада «Фармациялық өндірістің инженер-технологы», «Фармацевт - менеджер» бағытында дайындайтын оқу бағдарламалары өңделуі мүмкін.

Осыған байланысты, оқу бағдарламалары болашақ мамандарды дайындауда бағыттардың ерекшелігін ескере отырып, оқу бағдарламалары ұлғаюы мүмкін. Осы жақындау білім алушылардың дербес дайындауға жағдай жасайды.

Оқу процесін ұйымдастыруға жақындаудың өзгерістері: білімді табыстаудан бастап кәсіптік құзыретті құру, қолданылатын *оқыту үлгілеріне* жақындауды талап етеді. Білім алу қызметтік мінезді алады, акцент тәжірибе арқылы білім алуда жасалады.

Білім ғана бағаланып қоймай, сонымен қатар кәсіпті құзыреттердің ұйымдастырылу деңгейі, білім алудың бағалау нәтижесіне жақындау жолы өзгереді. Бұл білім алушылардың, құзыреттің құрылымын бағалай отырып, білім алу деңгейіне байланысты әдістер мен нысандары кәсіпті құзыретті бағалау жүйелерін өңдеуді талап етеді.

Сондықтан бүгінгі таңда Қазақстанда білім аймағында маңызды маманды дайындаудың сапасына жету тапсырмасы қалыптасты. ҚазҰМУ-да инновациялық білім беруде кезең бойынша құзыреттерді орындау нәтижесі шығарылымда қарастырылған, заманауи еңбек нарығында медицина саласында жоғарғы құзыретті бәсекеге қабілетті маманды дайындау және Университет білімінің сапасы жоғарылайды деген жорамал бар.

3. ҚазҰМУ бітіруші маманының білім беру жүйесі бойынша құзыреттерін құрастыру.

Оқу стандартында саласына сәйкес мамандардың кәсіпті құзыреттері көрсетілген. Бірақ біз көрсеткендей әрқашан да МЖМБС – да бітіруші түлек игеретін қажетті кәсіпті құзыреттері толық мөлшерде көрінбейді.

Осыған байланысты университеттің ерекшеліктерін ескере отырып, білім алуда оптимизмдік және жүйелілік құзыретті жақындау жолын құру қажет. Осыған байланысты ҚазҰМУ-да Қазақстан Республикасының бірінші жоғарғы медициналық оқу орнының білім беру деңгейімен бөлек мамандықтар бойынша студенттер құзыреттері анықталды.

Білім алу деңгейімен нақты мысал келтірілген әр түрлі мамандықтар бойынша бітіруші түлектердің құзыреттер көзі - оның жақсаруын және курстан курсқа дамуын жорамалдайды. МЖМБС мамандықтарының (не білу керек, бітіруші түлек және құзыретті болу) сапаны бағалау талабы, білім алу курстары бойынша талданып, үлестірілді. Осындай жақындау жолы кәсіпті құзыреттердің кезеңдерін құруды қадағалауға және құзыреттердің қосымша принциптері бойынша міндетті құрамдарын толық көлемде дербес пәнді қамтамасыз етпейтін, элективті жеке пәнді таңдау жолымен әр түрлі мамандықтардың оқу траекторияларын өңдеуге мүмкіндік береді.

4. ҚҰЗЫРЕТТЕР

4.1 «ЖАЛПЫ ДӘРІГЕРЛІК ТӘЖІРИБЕ» ДАЙЫНДАУҒА БАҒЫТТАЛҒАН «ЖАЛПЫ МЕДИЦИНА» МАМАНДЫҒЫ ТҮЛЕГІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТЕРІ

Құзыреттер атауы	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	5 курс	6 курс	7 курс
Білімді қалыптастыру:							
Когнитивті құзырет (білім)	<p>- Медицина мәселелерінің әлеуметтік-экономикалық, демографиялық, мәдени ерекшеліктерін түсіну үшін, жалпы білім және басты пәндер бойынша білім негізін қалыптастыру;</p> <p>- Базалық биомедициналық ғылым аясында негізгі және ғылыми клиникалық білімді қалыптастыру мен оны тәжірбиелік жұмыс барысында</p>	<p>- Жасушаның қалыптасуының, тіннің және ағзаның құрылымын, адам ағзасындағы түрлі жас кезеңіндегі жыныс ерекшелігіне байланысты нейромоналдық регуляциясының функциялық қалыпты жағдайының негіздерін білуі;</p> <p>- Биохимиялық табиғи зат алмасуы туралы, мета-</p>	<p>- Жас ерекшеліктерінің құрылымы мен ағза функцияларының қалыпты жағдайын еске ала отырып, 8 модуль бойынша пәндерден білім негізін қалыптастыру (жүрек-қантамырлар жүйесі, тыныс алу жүйесі, ас қорыту жүйесі, эндокриндік жүйе, қан жасау жүйесі, жүйке жүйесі, зәр шығару жүйесі, тірек-</p>	<p>- Профильді пәндер бойынша: (ішкі аурулар, хирургиялық аурулар, акушерия және гинекология, балалар аурулары) ішкі аурулар клиникасында стационар жағдайында жиі кездесетін аурулар жөнінде білім негізін қалыптастыру .</p>	<p>- Профильді пәндер бойынша: (ЖДТ; неврология, психиатрия, наркология; жедел жәрдем медициналық), амбулаторлы жағдайда, ішкі аурулар клиникасында, жедел жәрдем көмегінде, психиатрияда, наркология және неврологияда жиі кездесетін аурулар жөнінде білім негізін қалыптастыру.</p>	<p>- Науқастарды жүргізудің жаңа стандарттары мен хаттамаларын а сәйкес ЖДТ бойынша: жалпы дәрігерлік тәжірибе, ішкі аурулар (ЖДТ), хирургиялық аурулар (ЖДТ), фтизиатрия (ЖДТ) бойынша білім негізін тереңдету.</p>	<p>Науқастарды жүргізудің жаңа стандарттарымен хаттамаларына сәйкес ЖДТ бойынша: акушерия және гинекология (ЖДТ), психиатрия және наркология (ЖДТ), неврология (ЖДТ), жұқпалы аурулар (ЖДТ), онкологиялық (ЖДТ), балалар аурулары (ЖДТ) бойынша білім негізін терең-</p>

	<p>қолданудағы ғылыми құзыреттермен әдістердің негізін қалыптастыру;</p> <p>- ЭКГ, ЭЭГ, реовазография, УЗИ, рентген, сондай-ақ КТ, МРТ, ПЭТ және т.б. әдістері бойынша ішкі аурулардан диагностикалық және клиникалық емдеудің биофизикалық әдісі негіздерін қалыптастыру;</p> <p>- медицина саласында қолданылатын ақпараттық технологиялар арқылы медициналық ақпаратты жіберудегі принциптері мен әдістері</p>	<p>болиялық регуляциясы процесінің қалыпты және ішкі аурулар клиникасындағы базалық білім негізінің болуы;</p>	<p>қимыл жүйесі);</p> <p>- биостатистикадан базалық білім негізінің болуы;</p> <p>- иммундық жүйенің қалыптасуын және терапиялық сала бойынша аурудың пайда болған кездегі атқарар орнының негізін білуі;</p> <p>- Эпидемиялық үрдісі бойынша инфекциялық және инфекциялық емес этиология бойынша базалық білім негізінің болуы.</p>				<p>дету.</p>
--	---	--	--	--	--	--	--------------

	<p>негіздерін қалыптастыру (телемедицина)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Терапиялық медициналық көмек ретінде персонифициралдық есеп жүйесі жұмысының принциптері мен әдістері негіздерін қалыптастыру; - Денсаулық сақтау саласындағы мобильді терминалы жұмыс принципінің бірыңғай медициналық ақпараттық жүйесінің енгізілуі; - Латын тіліндегі терапиялық терминология негіздерінің болуы. 						
--	---	--	--	--	--	--	--

Дағдыларды қалыптастыру:

<p>Операцио-нальдық құзыреттер (дағдылар)</p>	<p>- Философиялық және әлеуметтік ғылымдар бойынша дәрігер-дің қажетті нақты-ғылыми және гуманитарлық-психологиялық көзқарасын білдіретін дағдылар негізін қамту; - Математикалық әдістері мен санау техника-ларының жаңа түрлерін қолдану барысындағы медициналық банк жүйесінің оцифровендік көріністерінің рентгендік, ультрадыбыстық және ядро-магниттік резонансының сақталуының</p>	<p>- Қан қысымын өлшеудің, пульстің санын, теріасты және бұлшық-етке инъекция егу, 3 стандарт бойынша ЭКГ түсіру; - Intermediate деңгейінде ішкі аурулар клиникасында медициналық тақырыпта ағылшын тілінде ауызша және жазбаша коммуникация-сы дағдысын қалыптастыру. - (глюкоза), липидтік (холестерин), ақуыз (креатинин)-ң алмасуын анықтау және негізгі көрсеткіштерін интер-</p>	<p>- Терапиялық және хирургия-лық ауруларды тексеру; - бұлшықет асты-на егудің инъекциясын егу және инфузия; - медико-биоло-гиялық мәліметтерді жаңа компьютерлік технологиялар арқылы қайта өңдеу; - PICO принципін қалыптастыру, ақпаратты іздестіру (компьютерлік және қолмен іздестіру); - Клиникалық аудит жоспарын жасаудағы ақпараттық талдауы мен критикалық</p>	<p>- Аурудың түр-леріне байла-нысты науқасты зерттеу; - жүктіліктің диагностикасы мен физиоло-гиялық босану кезіндегі көмек көрсету; - медициналық құжатты толтыру;</p>	<p>- ДЖТ-де кең тарал-ған аурулардың түрімен ауыратын науқастарды зерт-теу мен емдеу; - ересектер мен бала-лардың жүйке ауру-ларының диагнос-тикасы мен терапия-сының негізгі прин-циптері; - психикалық және наркологиялық аурулардың диаг-ностикасы мен терапиясының негізгі принциптері; - орталық жүйке жүйесінің функция-сының бұзылысы кезіндегі және тыныс алудың жедел жетіспеуші-лігі кезіндегі қан айналымның жедел жетіспеушілігі кезіндегі, (талма гипертониялық криз-бронхо-</p>	<p>- амбулаторлық жағдайда науқастарды ішкі ағза аурулары туберкулез ауруында, хирургиялық аурулар жағдайындағы клиникалық, зертханалық, инструментал-дық зерттеу-лермен емдеу және диспансерлік бақылауда ұстау. - медициналық құжаттарды толтыру; - халықтың жағдайының статистикалық анализ көріністері</p>	<p>Акушерияда, гинекология мен неонтологияда, психиатрия және наркологияда, неврологияда, жұқпалы ауру-ларда, онко-логияда, балалар ауруы жағдайында ауруханаға дейінгі кезеңде манипуляция жасауды меңгеру; - өмірге қауіп туғызған кездегі кезек күттірмей-тін көмек көрсету.</p>
--	---	--	--	---	---	--	---

	<p>салдарлы анализін жасау; - Ішкі аурулар клиникасында науқастармен ауызекі тілдесуі үшін медициналық тақырыпта ауызша және жазба коммуникацияларының қазақ және орыс тілдерінде (орыс топтарының қазақ тіліндегі сөздік қоры 2000 сөзден кем оқытылмауы, қазақ топтарының сөздік қоры 2000 сөзден кем оқытылмауы); - Терапиялық профильді науқастарға (сана бұзылысының, қимыл-қозғалыс, сөйлеу функцияларының, қызбасы бар</p>	<p>претациялау; - негізгі емдік формалары бойынша емдік заттарға нұсқау жазудың дағдыларын қалыптастыру (таблеткалар, драже, ұнтақтар, ерітінділер, жағылмалар, кремдер, балауыздар).</p>	<p>бағалануы.</p>		<p>обструктивті, ауру синдромы); диагностикасы мен хаттамасын толтырудың алгоритмдерін білуі. Ересек адамдар мен балалар арасындағы кездесетін бақытсыз жағдай кезіндегі кезек күттірмей-тін көмек көрсету (суға кету, электрлік жарақаттану, үсу, сәулелік және күнге күйу, жәндіктердің, жылан-дардың, аңдардың шағуы, орталық жүйке жүйесінің жедел тыныс жетіспеушілігі кезіндегі, қан айналымның жедел жетіспеушілігі синдромы кездескен кездегі жедел және кезек күттірмейтін хаттамасының алгоритмдері мен диагностикасын білуі;</p>		
--	---	--	-------------------	--	---	--	--

	науқастар, жүрек қызметінің декомпенсациясы, тыныс алу функциясының бұзылысы бар науқастармен), қарау; - бөлмені санитарлық тазалау, инвентаризациялау				- балалар мен ересек адамдардағы жедел және кезек күттірмейтін көмек көрсетудің дағдыларын меңгеру (суға кету, электро-жарақат, үсу, күнге күйу, ыстық өту, жәндіктердің, жыланның шағуы, жарақаттық шок алу, үй жағдайында босандыру дағдысын білу		
Коммуникативті дағдыларды қалыптастыру							
Аксиологиялық құзырет (коммуникативті дағдылар)	- курстастарымен, мұғалімдермен жылы қарым-қатынаста болудың негізгі модельдерін меңгеру.	- «дәрігер-пациент» жылы қарым-қатынасының негізгі модельдерін меңгеру.	- «мәселе тудыратын» пациенттермен жылы қарым-қатынас орнатудың негізгі модельдерін меңгеру.	- медициналық топ-дәрігерлер, орта және кіші медицина тұлғалары мен жылы қарым-қатынас орнатудың негізгі модельдерін меңгеру.	- пациентпен арада болған ургентті жағдай кезінде негізгі модельдерін меңгеру.	- жазылмайтын, ауыр халдегі науқастармен, олардың отбасыларымен жылы қарым-қатынас орнатудың негізгі модельдерін меңгеру.	- сезімтал тақырып төңірегінде әңгіме өрбіткенде жылы қарым-қатынас орнатудың негізгі модельдерін меңгеру (дін, секс, контрацепция, туыскандарымен арадағы қарым-қатынас).
Дағдылар мен құқықты білімді қалыптастыру:							
Құқықты құзырет	- денсаулық сақтау саласындағы	- денсаулық сақтау саласын-	- пациент туралы ақпараттың құп-	- денсаулық сақтау саласын-	- қоғамдық денсаулық сақтау	- медициналық-әлеуметтік тұр-	- медицина қызметкерлерін

(денсаулық сақшысы)	мемлекеттік саясаттың принциптері.	дағы мемлекеттік бақылауда ұстау мен бақылау.	ия сақталуын қамтамасыз ету ережелерінің принциптері: - денсаулық сақтау саласындағы принциптерінің негіздері.	дағы заңдылық пен міндеттемелер және оның орындалуын қамсыздандыру гарантиясының негіздері	қорғау-шыларының құқықты сұрақтарының негіздері.	ғыдан түрлі категориядағы аурумен науқастанушыларға көмек көрсетудің құқықты сұрақтары.	әлеуметтік қорғау және заң тұрғысындағы мәртебесі.
Біліктілікті жетілдіру мен өз бетінше білім алудың дағдыларын қалыптастыру:							
Өз бетінше білім алу мен үздіксіз білім алудың құзыреті	- ұсынылған мәліметтер көздері бойынша өзіндік жұмыс жасау; - СӨЖ-дің қарапайым түрлерін орындау.	- кітапханадан қажетті мәліметтердің көздерін өзіндік іздестіру; - СӨЖ орындау.	- интернеттен қажетті ақпарат көздерін іздестіру.	- студенттің өз портфолиесін қалыптастыру.	- студенттік ғылыми-тәжірбиелік конференцияларда өз бетінше білімін көтеруде: ғылыми-клиникалық жұмыстарға, курстық жұмыстарды жазу, баяндамалар жазу т.б. қатысу.	- өз бетінше білімін жетілдірудегі өзіндік мақсаттар мен міндеттер қою: студенттік ғылыми- тәжірбиелік конференцияларда, семинарларда, баяндамалар оқу, қатысу.	- төменгі курс студентіне портфолие жасауға, мәліметті өз бетінше іздеудің әдістерін үйренуге көмек көрсету.

4.2 «ІШКІ АУРУЛАР» БАҒЫТЫ БОЙЫНША «ЖАЛПЫ МЕДИЦИНА» МАМАНДЫҒЫ ТҮЛЕГІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТЕРІ.

Құзыреттер атауы	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	5 курс	6 курс	7 курс
Білімді қалыптастыру :							
Когнитивті құзырет (білім)	<p>- медицинадағы әлеуметтік-экономикалық, демографиялық, мәдени, ерекшеліктері мәселелерін түсіну;</p> <p>- ғылыми концепциялар мен әдістердің биомедициналық ғылым негіздері, клиникалық ғылым мен білімді практикалық негізде қолдану;</p> <p>- негізгі диагностикалық биофизикалық әдістер және ішкі аурулар клиникасындағы емдеулер (ЭКГ, ЭЭГ, реовазография, УДЗ,</p>	<p>- жыныс ерекшелігін ескере отырып, адам ағзасының түрлі жас шамасында қалыпты жағдайдағы нейрогормоналдық регуляция және жасуша құрылымы туралы білу;</p> <p>- зат алмасудың биохимиялық негізі, қалыпты жағдайдағы ішкі аурулар клиникасындағы метаболикалық регуляция.</p>	<p>- 8 модуль бойынша ағза функциясының қалыпты және патологиялық жағдайындағы жас ерекшеліктеріне байланысты құрылымын білу (жүрек-қан тамыр жүйесі, тыныс алу жүйесі, ас қорыту, эндокриндік, қан айналу, жүйке, зәр шығару, тірек-қимыл жүйесі);</p> <p>- биостатика негіздері;</p> <p>- иммундық жүйе</p>	<p>- профильді пәндер бойынша (ішкі аурулар, хирургия аурулары, акушерия және гинекологиялық аурулар, балалар ауруы,) соның ішінде жиі кездесетін стационар жағдайында ішкі аурулар клиникасындағы аурулар.</p>	<p>- профильді пәндер бойынша (жалпы дәрігерлік тәжірибие, неврология, психиатрия, наркология, жедел кезек күттірмей-тін медициналық көмек) соның ішінде жиі кезде-сетін амбулатор-лық жағдайында ішкі аурулар клиникасындағы аурулар.</p>	<p>- ішкі аурулар клиникасындағы таңдаған бағыт бойынша профильді пәндердің заманға сай науқастарды жүргізудің хаттамаларын терапевтік профильге енгізу.</p>	<p>- ішкі аурулар клиникасындағы таңдаған бағыт бойынша профильді пәндердің заманға сай науқастарды жүргізудің хаттамаларын терапевтік профильге енгізу.</p>

	<p>рентген, сондай-ақ КТ, МРТ, ПЭТ және т.б.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - медициналық ақпараттарды жіберудегі қолданатын әдістер (телемедицина); - медициналық терапия көмек көрсету барысындағы тұлғалық тізім алу дағы принциптер мен әдістер; - медициналық ақпаратты енгізу, денсаулық сақтау жүйесіндегі бірыңғай ақпарат ұтқырлық (ЕИСЗ); - негізгі терапевтік терминологияның болуы латын тілінде. 		<p>функциясы құрылым жүйесі және оның терапевтік профилде көрінуі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - инфекциялық және инфекциялық емес этиологиядағы ағым негіздері. 				
Дағдыларды қалыптастыру:							
Операционалдық құзырет	- дәрігердің гуманитарық-психологиялық және жараты-	- АҚ өлшеу, пульсті анықтау, т/а, б/е инъек-	- терапевтік және хирургиялық тексерулер,	- ауру профиліне сай науқас-ты	- ЖДТ практикасында науқастың кеңінен таралған	- Клиникалық, лабораторлық, инструментальді	- инфекциянды аурулар, неврология,

<p>(дағдылар)</p>	<p>лыстану бойынша көзқарас тұрғысынан философиялық және әлеуметтік ғылымдардың негізін білу, - математикалық әдіс пен жаңа есептеу техникасын қолданудың анализді көріністері, ядорлы-магнитті резонанс, ультрадыбыстық рентгендік сандық негізге енгізуді сақтаудағы медицинадағы көріністердің банкін құру; Ішкі аурулар клиникасындағы медициналық тақырыптарға қазақ және орыс тілінде жазбаша және ауызша коммуникация құра білу (орыс топтарында қазақ тіліндегі сөздік қор</p>	<p>циялар, 3 қалыпты жағдайда ЭКГ-ге түсіру; - Ішкі аурулар клиникасындағы медициналық тақырыптарға ағылшын тілінде жазбаша және ауызша Intermediate деңгейінде коммуникация құра білу; - көмірсу (глюкоза), липид (холес-терин), ақуыз (креатинин) алмасуын анықтау және базалық көрсеткіш интерпретациясы; - дәрілік негіздегі нұсқау жазу (таблеткалар, ұнтақ, ерітінді, жағылма, крем, балауыз).</p>	<p>- вена ішілік инъекция және инфузия енгізу; - заманауи компьютерлік техника негізінде медико-биологиялық мәліметтерді сұрыптау; - PICO принциптерін, мәлімет іздеуде қолдану (компьютерлік және қолмен іздеу); - клиникалық аудиттегі жоспар құрудың мәліметінің сыни және анализдік бағалануы.</p>	<p>тексеру; - жүктілік диагностикасы және физиологиялық туу барысындағы көмек; медициналық құжаттарды толтыру.</p>	<p>ауруларды тексеру және емдеу; - ересектер мен балалардағы жүйке ауруларын диагностикасының негізгі жаңа принциптері; - наркологиялық және психикалық терапиядағы негізгі диагностикалық принциптер; - жедел тыныс жетіспеушілігі кезіндегі қан айналымның бұзылуы, орталық жүйке жүйесінің бұзылысы (талма, гипертониялық кризис бронх құрылымдық, ауру синдромы кезіндегі жедел және кезек күттірмейтін көмек көрсету дағдылары мен алгоритмдерін</p>	<p>тексеру; - терапевті профильдегі науқастарды диспансерлік бақылау және емдеу; - медициналық құжаттарды толтыру; - халықтың жағдайының статистикалық анализ көріністері.</p>	<p>наркология, фтизиатрия, психиатриядағы дағды манипуляциясы; - өмірге қауіп туғызған кездегі кезек күттірмейтін көмек көрсету.</p>
--------------------------	--	--	--	--	---	--	--

	<p>2000-нан кем емес; қазақ топтарын-да орыс тіліндегі сөздік қор 2000-нан кем емес);</p> <ul style="list-style-type: none"> - терапия профильді науқас күтімі (сана бұзылысы, сөйлеу функциясының, қимыл функциясының бұзылуы, тыныс алу жүйесіндегі жүректің декомпенсациясы); - бөлімшені санитарлық тексеруден өткізу, инвентаря. 				<p>меңгеру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - балалардағы және ересек адамдардағы жедел және кезек күттірмейтін көмек көрсетудің дағдыларын меңгеру(суға кету, электро-жарақат, үсу,күн өту, ыстық өту, жәндіктердің, жылан-ның шағуы, травмалық шок алу); - үй жағдайында босандыру дағдысын білу. 		
--	---	--	--	--	--	--	--

Коммуникативті дағдыларды қалыптастыру:

<p>Аксиологиялық құзырет (коммуникативті дағдылар)</p>	<p>- курстастарымен, мұғалімдермен жылы қарым-қатынаста болудың негізгі модельдерін меңгеру.</p>	<p>- «дәрігер-пациент» жылы қарым-қатынасының негізгі модельдерін меңгеру</p>	<p>- «мәселе тудыратын» пациенттермен жақсы қарым-қатынас орнатудың негізгі модельдерін меңгеру.</p>	<p>- медициналық топ-дәрігерлер, орта және кіші медицина қызметкерімен жақсы қарым-қатынас орнатудың негізгі модельдерін</p>	<p>- пациентпен арада болған ургентті, жағдай кезінде негізгі модельдерін меңгеру.</p>	<p>- жазылмайтын, ауыр халдегі науқастармен, олардың отбасыларымен жылы қарым-қатынас орнатудың негізгі модельдерін меңгеру.</p>	<p>- сезімтал тақырып төңірегінде әңгіме болғанда жылы қарым-қатынас орнатудың негізгі модельдерін меңгеру (дін, секс, контрацепция, туысқандары-</p>
---	--	---	--	--	--	--	---

				меңгеру.			мен арадағы қарым-қатынас)
Дағдылар мен құқықты білімді қалыптастыру:							
Құқықты құзырет (денсаулық сақшысы)	- денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік саясаттың принциптері.	- денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік бақылауды ұстау мен бақылау.	- пациент туралы, ақпараттың құпия сақталуын қамтамасыз ету ережелерінің принциптері; - денсаулық сақтау саласындағы принциптерінің негіздері	- денсаулық сақтау саласындағы құқықтылықпен міндеттелілік және оның орындалуын қамтамасыздандырудың гарантииның негіздері.	- қоғамдық денсаулық сақтау қорғаушыларының құқықты сұрақтарының негіздері.	- медициналық-әлеуметтік тұрғыдан түрлі категориядағы аурумен науқастанушыларға көмек көрсетудің құқықты сұрақтары.	- медицина қызметкерлерін әлеуметтік қорғау және құқық тұрғысындағы мәртебесі.
Біліктілікті жетілдіру мен өз бетінше білім алудың дағдыларын қалыптастыру:							
Өз бетінше білім алу мен үздіксіз білім алудың құзыреттері	- ұсынылған мәліметтер көздері бойынша өзіндік жұмыс жасау; - СӨЖ-дің қарапайым түрлерін орындау.	- кітапханадан қажетті мәліметтердің көздерін өзіндік іздестіру; - СӨЖ орындау.	- Интернеттен қажетті ақпарат көздерін іздестіру.	- студенттің өз портфолиесін қалыптастыру	- студенттік ғылыми- тәжірбиелік конференцияларда өз бетінше білімін көтеруде: ғылыми-клиникалық жұмыстарға, курстық жұмыстарды жазу, мақаллар жазу т.б. қатысу.	-өз бетінше білімін жетілдірудегі өзіндік мақсаттар мен міндеттер қою: студенттік ғылыми- тәжірбиелік конференцияларда, семинарларда баяндамалар оқу, қатысу.	- төменгі курс студентіне портфолие жасауға, мәліметті өз бетінше іздеудің әдістерін үйренуге көмек көрсету.

4.3 «ХИРУРГИЯ» ДАЙЫНДАУҒА БАҒЫТТАЛҒАН «ЖАЛПЫ МЕДИЦИНА» МАМАНДЫҒЫ ТҮЛЕГІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТЕРІ

Құзыреттер атауы	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	5 курс	6 курс	7 курс
Білімді қалыптастыру:							
Когнитивті құзырет (білім)	<ul style="list-style-type: none"> - білімнің қалыптасу; - әртүрлі жас кезеңіндегі адам ағзасы жүйесіндегі анатомо-физиологиялық ерекшеліктерін ің жұмыс істеуі; остеология, аяқтың, бастың, мойынның, мидың, сезім мүшелерінің, кеуде жасушасының, іш қуысының, жамбастың анатомиясы; - жыныс жасушасының жеке ерекшеліктері; - гистология, цитология, эмбриогенездің негізі; 	<ul style="list-style-type: none"> кезіндегі патологиялық анатомияны және жалпы патологиялық процестегі физиологияны зақымдауы, қан және лимфа айналымының бұзылысын, қабынуды, адаптацияны, иммундық бұзылуды, онкопатологияны білуі; - микробиология бойынша білімнің қалыптасуы-дезинфекцияның, асептиканың, антисептиканың негізі; 	<ul style="list-style-type: none"> - клиникаға енгізу: асептиканы, антисептиканы, десмургияны білу; - хирургиялық науқастардың зерттеу тәсілдерін және жастық ерекшеліктерін білу; қансыраудың түрлері, тоқтату тәсілдері, қан құю; - күйіктер, үсіктер, жаракаттар, шок жайлы түсінік; визуальдық диагностика: 	<ul style="list-style-type: none"> - тұрғындарға емдік-профилактикалық көмектегі ұйымның принциптері; - хирургиялық аурулардың эпидемиологиясы; хирургиялық аурулардың диагностикасы мен емінің принциптері, клиникалық көріністері; клинико-зертханалық және аспаптық зерттеулердің қазіргі заманғы негізгі тәсілдері; - растаушы медицинаның негізгі принциптері; 	<ul style="list-style-type: none"> - аурулардың клиникалық көріністері, диагностикасын ың және емінің принциптері; - клинико-зертханалық және аспаптық зерттеулердің қазіргі заманғы негізгі тәсілдері; - өмірге қауіпті жағдайдағы диагностиканың принципі және жедел жәрдем көмекті көрсету; - хирургиялық практикадағы лапароскопия - хирургиядағы эндоскопия. 	<ul style="list-style-type: none"> - ересектерге және балаларға жедел көмекті көрсетудің негізгі принциптерін білу; - медициналық қызмет ГО және әскери-далалық хирургиясының қызметінің принциптері; - хирургиялық науқастардың диагностикасын ың және емінің тәсілдері; - науқастардың (ересектер мен балалар) операция алдындағы дайындықты білу және операцияның кейінгі кезеңінде енгізу 	<ul style="list-style-type: none"> - хирург-ординатордың функциялық міндетін білу; - операцияны жүргізу техникасын және хирургиялық манипуляцияны; хирургиялық патологиясы бар ересектер мен балаларды жалпы жаныздандыруды, интенсивті терапиясының және реанимациясының принциптері; - офтальмология мен оториноларингологиядағы

	<p>тін туралы ілім; - медициналық биофизиканың негізі: тіндердің және мүшелердің биофизикасы; - тамырлар мен қанның қозғалуының гемодинамикалық заңдылығы; - қанның реологиялық қасиеті; - бұлшықеттік жиырылудың биофизикасы; - биопотенциалдарды тіркейтін медициналық құралдардың және аппараттардың жіктелуі, олардың жұмысының міндеті; - биологиялық мембранаға ультракүлгін сәуленің әсері; - информатиканың негізі: жинаудың,</p>	<p>- клиникаға енгізу: стационардың санитарлық-эпидемиологиялық режимін білу, транспортировка түрлері, ойылуларды алдыналу, хирургиялық науқастардың тамақтануының ерекшеліктері; - латын тілі грамматикасының, фонетикамен, морфологиясы, хирургиялық анатомиялық терминдердің негізі; - клиникалық терминология жайлы түсінік; - сөздің түзілуі – патент енгізу; - грек-латындық дублеттер және ТЭ; - мемлекеттік және шетел тіл-</p>	<p>рентген, КТ, МРТ, УДЗ, ЯМР; - қалыпты визуальдық анатомия, мүшелер мен жүйелер ауруларының визуальдық семиотикасы; - эпидемиологияның және био-статистиканың негізі; - клиникалық эпидемиологияның негізгі түрлері; - жалпы иммунологияның негізі, иммунитеттің теориясы.</p>	<p>- өмірге қауіпті жағдайдағы диагностиканың принципі және жедел жәрдем көмекті көрсету; - хирургиялық аурулардың негізін алдыналу принциптері және тұрғындардың денсаулығын нығайтудағы жұмыстар.</p>	<p>-</p>	<p>- операцияға қатысты көрсеткіштерді және қарсы көрсеткіштерді білу.</p>	<p>- семиотикасының, диагностикасының, қатерлі ісіктердің емінің, урологиялық аурулардың, жарاقاتтардың және жедел аурулардың ерекшеліктері.</p>
--	--	--	--	--	----------	--	--

	сақтаудың, ақпаратты өңдеудің тәсілдері, қазіргі заманғы ақпараттық технологияның негізі: компьютерлер жайлы мәліметтер қажет, жаңа компьютерлік технологиялар;	дерін меңгеру; - алған білімді ғылыми әдебиеттермен жұмыста пайдалануды білу.					
--	---	---	--	--	--	--	--

Дағдыларды қалыптастыру:

Операционалдык құзырет (дағдылар)	- мейітті препараттау және т.б.; - физиологиялық бақылау жүргізу; - ағза мүшелеріне анатомия-	- хирургиялық ауруларды өзге патологиялық үрдістермен салыстырмалы диагностика	- Экспериментальді жануарларға операция жүргізу; - жануарларға, муляждарға	- хирургиялық патологияларда диагностикалық және емдік алгоритмін құрас-	- ауруды жалпы және спецификалық көріністерін анықтауда объективті тексеруді қолдану;	- хирургиялық операцияларда ассистенттік қызмет көрсету; - хирургиялық бөлімшелерде	- хирургиялық бөлімшелерде өзіндік кезекшілік атқару; - жеңіл операцияларды жеке
--	---	--	---	--	---	--	---

	<p>лық терминдерді қолдану;</p> <ul style="list-style-type: none"> - берілген препаратқа гистологиялық, цитологиялық талдау жасау; - қазіргі заманға сай компьютерлік технологиялар негізінде маңызды медициналық-биологиялық өңдеу жұмыстарын жүргізу; - жаңа хирургиялық аппараттарда жұмыс жасай білу. 	<p>жүргізу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - науқасты қабылдауда және санитарлық өңдеуде тәжірибелік дағдыларын жетілдіру; - науқас жағдайына баға беру, науқастарды күту міндеттерін білу; - қан тобын анықтау; - клиникалық терминдерді, анатомиялық және хирургиялық сөздерді қолдануда латын тілін пайдаланып тәжірибелік дағдыларын жетілдіру. 	<p>әртүрлі хирургиялық тігістер салып үйрену;</p> <ul style="list-style-type: none"> - хирургиялық науқастарға негізгі тексеру әдістерін қолдану; - көктамырға, теріастына, бұлшықетке инъекция жасап үйрену; - аурудың жалпы және спецификалық көріністерін анықтауда объективті әдістерді қолдану; - қарап тексеру, пальпация, перкуссия және аускультациялық дағдыларды меңгеру; - пульсті және 	<p>тыру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - науқасты операцияға дайындау; - жарақатты біріншілік өңдеу, таңу, иммобилизациялау; - ЭКГ-ны талдау; - беткей орналасқан бөгде заттарды алып тастау; - клиникалық зертханалық, инструментальдық диагностикалық мәліметтерді талдау; - медициналық құжаттарды дұрыс толтыру. 	<ul style="list-style-type: none"> - науқасты тексеру, жаңа клиникалық зертханалық және инструментальдық әдістерді қолдану, алынған мәліметтерді талдау; - науқастың жағдайын дұрыс бағалау және шұғыл түрде қажетті медициналық көмек көрсету; - жүктілікті диагностикалау, физиологиялық босануда көмек көрсету; - ауыздан ауыз арқылы ауызбен мұрынға жасанды демалдыру; - жүрекке жабық массаж жасау; - коникотомия жасау; - сыртқы қансырауды тоқтату; 	<p>кезекші болу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - клиникалық диагнозды негіздеу; - медициналық құжаттарды толтыру; - шұғыл жағдайларда алғашқы медициналық көмек көрсету; - этика, психология сұрақтарына байланысты кеңес беруді ұйымдас-тыру. 	<p>орындау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - сынықтарды орнына салу; - көзден ЛОР мүшелерінен бөгде заттарды алып тастау; - жергілікті инфильтрациялық анестезия жүргізу; - хирургиялық жұмыстар туралы есеп беру; - еңбекке жарамсыздықты анықтау, жұмысқа орналасуға көрсеткіштерді анықтау, жұмыстың жеңіл түріне ауысуды ұйымдастыру; - хирургияның көптеген патологияларында, травматологияда, офталь-
--	--	---	---	---	--	---	---

			артериялық қан қысымды тексеру; - шұғыл жағдайларда дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету.		- асқазанды зондсыз жуу; - мұрын жұтқыншақтан, уретрадан, қынаптан, тік ішектен, терең абсцесстерден жағынды алу.		мологияда, отоларингологияда, урологияда, балалар хирургиясында, онкологияда жедел көмек көрсету.
Коммуникативті дағдыларды қалыптастыру:							
Аксиологиялық құзырет (коммуникативті дағдылар)	- коммуникативті құзіреттілікті дамыту үшін ұжымдардың эффективті және жанжалсыз әрекеттесуі; - көздің көру нүктесін сақтау үшін пікірталас жүргізу; - конфликті меңгеру, күйзеліс т.б. - кәсіби, интеллектуалдық жүріс тұрыс икемі дамыған.	- коммуникативті машықтауды ұйымдастыру жолмен рольдік ойындар жүргізу «науқас-дәрігер», «дәрігер-дәрігер», «дәрігер-мейір-бике», «дәрігер-бөлімше меңгерушісі».	- науқастардың ауруларымен тізбектерін қабылдау; - науқастарға және олардың жақын тума - туыстарына, әріптестеріне, медициналық қызметкерлеріне сенімді қарым қатынас білдіру.	- коммуникативті машықтауды ұйымдастыру жолмен рольдік ойындар жүргізу «науқас-дәрігер», «дәрігер-дәрігер», «дәрігер-мейір-бике», «дәрігер-бөлімше меңгерушісі».	- хирургиялық тәжірибе этикасы мен деонтологиялық көзқарасын сақтау қажет.	- науқастарға және олардың жақын тума - туыстарына, әріптестеріне, медициналық қызметкерлеріне сенімді қарым қатынас білдіру.	- психикалық этикалық кеңесші сұрақтар; - қабылдауға қатысу, мүшелерімен бірлесе әлеуметтік қорғаныс және мүгедекке шалдыққандарға қайырымдылық ұйымдастыру, қатерлі ісігі асқынған сатыдағы науқастар; - ВА өзектілік мәселесінің қызметкерлері медициналық аудитпен тексеру; - денсаулығы

							және денсаулығы нашар тұрғындарды тіркеу, өзіндік тәжірибелік халықаралық хаттаманы диагностикасымен емдеуін және әртүрлі мейрамдарды енгізу.
Дағдылар мен құқықты білімді қалыптастыру:							
Құқықты құзырет (денсаулық сақшысы)	<ul style="list-style-type: none"> - тәжірибелік білім және қалыпты құқық, адамдармен адамдардың қарымқатынасын реттеу, қоршаған айналаны соның ішінде хирургиялық тәжірибе; - конституциялық құқық; - ҚР заңының құрылуы. 	<ul style="list-style-type: none"> - экономикалық заңымен олардың көріністерінің түрлері; - теоретик-әдістемелік ғылымдарының негізгі ғылымы, саясат, саясаттану өмір тарихы; - әлеуметтік саясаттану өзара тәуелділік негізгі мәселесі денсаулық сақтау ұйымының және медицинасымен байланысты; - денсаулық сақтау 	<ul style="list-style-type: none"> - ҚР білім жинақ заңы «Халықтың денсаулығы және денсаулық сақтау ұйымы»; - білім заңының иелену құжаты, интеллектуалды еңбек куәлігі. 	<ul style="list-style-type: none"> - Емдеу-сақтау білім талапкері, санитарлық-гигиеналық және санитарлық – эпидемиологиялық медициналық мекеме тәртібі (медициналық хирургиялық бөлімшеде санитарлық тәртіпті сақтау); - ҚР халқының санитарлық – эпидемиологиялық заңы. 	<ul style="list-style-type: none"> - ҚР денсаулық сақтау ұйымының заңдарымен қағидалы құжаттары; - денсаулық сақтау ұйымының халықаралық саясаты. 	<ul style="list-style-type: none"> - науқас өзінің құқығын білу қажет, дәрігерлер, денсаулық сақтау ұйымының кепілдікке қамтамасыз ету, дәрігерлердің құпиясы, донор және трансплантация және экспертиза түрлері. 	<ul style="list-style-type: none"> - денсаулық сақтау ұйымының халықаралық жолдама кызметкерлері басымдылық науқастардың конфиденциалды қамтамасыз етуі.

		<p>ұйымы бойынша халық-аралық саясаттану;</p> <p>- ҚР денсаулық сақтау ұйымында қағидалы құжаттар мен заңдары;</p> <p>- Республиканың денсаулық сақтау ұйымының бірыңғай электрондық жүйесі.</p>					
Біліктілікті жетілдіру мен өз бетінше білім алудың дағдыларын қалыптастыру:							
Өз бетінше білім алу мен үздіксіз білім алудың құзыреттері	Білімді жетілдіруде реферат жазу, қосымша мәлімет деректерді қолдану.	Презентация өткізу, пікірталастар, мәселелерге қатысу, латын тілімен ағылшын тілдерінің оқытылуын және қарым қатынасын жетілдіру т.б	- әдебиеттерді шолу, хирургиялық ғылыми тақырыбын жүргізу, қазіргі заманда қолданылатын есептеуші техника, соның ішінде биостатистика, студенттер қоғамдық жұмыстарға қатысу.	Хирургиялық тематика бойынша зерттеуге клиникалық материалдарды дайындау.	- хирургиялық тематика бойынша ғылыми жұмыстарды қорғау; хирургия бойынша портфолин ұйымдастыру «хирургия» (саны мен сапа бағасын жетілдіру нәтижесі).	- ғылымдар тәжірибелік конференцияға қатысу, отандық авторлық баспалардың шығарылымы.	- денсаулық сақтау ұйымы бойынша халықаралық қызметтікке басымдылық жолдама, конференциялық мәліметпен науқастарды қамтамасыз ету; - ғылыми тәжірибелердің конференцияда өз бетімен ғылыми жұмыстарға баяндама жасау.

4.4. «АКУШЕРИЯ ЖӘНЕ ГИНЕКОЛОГИЯ» ДАЙЫНДАУҒА БАҒЫТТАЛҒАН «ЖАЛПЫ МЕДИЦИНА» МАМАНДЫҒЫ ТҮЛЕГІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТЕРІ

Құзыреттер атауы	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	5 курс	6 курс	7 курс
Білімді қалыптастыру:							
Когнитивті құзырет (білім)	<ul style="list-style-type: none"> - әр түрлі жас шамасына байланысты мерзімдердегі әйел ағзасының физиологиялық анатомиясы; - жеке жыныс жас шамасына байланысты ерекшеліктері; - клиникаға кіріспе: емдеу мекемелерінің түрлері; - стационардың санитарлық-эпидемиологиялық тәртібі; - стационардың бөлімшелерінің жұмыс тәртібі; - гистология, 	<ul style="list-style-type: none"> - кіші жамбас мүшелерінің жалпы патологиялық үрдістерінің патологиялық анатомиясы мен физиологиясы, онкопатологиялық, иммундық бұзылыстардың бейімделу мен қабынудың, қанның лимфо айналымының бұзылысы; - микробиология бойынша білімдердің қалыптасуы – дезинфекцияның, іріңдетпеу, антисептиктердің негізі; - жыныс қатынасының гигиенасы. 	<ul style="list-style-type: none"> - акушерия және гинекологиядағы шұғыл жағдайдағы дәрігер келгенге дейінгі алғашқы көмек; - клиникаға кіріспе: іріңдетпеуді, антисептиктер, десмургия туралы білім; - қан кетулердің түрлері, тоқтатудың әдістері, қан құю; - визуалды диагностика: рентген, компьютерлік томография, магниттік резонанстық 	<ul style="list-style-type: none"> - акушерия және гинекология көмегін ұйымдастыру жүйесі; - репродуктивті денсаулық және оны қорғау туралы ұғым; - отбасын құруды жоспарлау, жүктілік физиологиясы; - пренаталды қауіп факторларын анықтау; - жүктіліктің кедергілері, олардың профилактикасы және реабилитациясы; 	<ul style="list-style-type: none"> - акушерия және гинекологиядағы емдеудің диагностикалық қағидалары мен клиникалық әсер етулері; - клиническі – зертханалық және аспаптық зерттеулердің негізгі замануи әдістері; - акушерия мен гинекологиядағы шұғыл көмек көрсетудің және диагностиканың қағидалары (үйде туу, жатырлық қан кету, преэклампсия, экламп- 	<ul style="list-style-type: none"> - ҚР-дағы бала гинекология көмегінің ұйымы; - қыз балалардың жас шамасына байланысты жыныс мүшелерінің дамуындағы анатомия физиологиялық ерекшеліктері; - етек кір циклының және жыныс кезеңінің пісіп жетілу физиологиясы; - етеккір циклының жыныстық дамудың бұзылыстары; - жыныс 	<ul style="list-style-type: none"> - акушер гинеколог ординаторының қызметтік міндеттері; - босануға әйел ағзасының дайындығы туралы түсінік, құрсақтың жағдайын зерттеудің әдістері; - туу қызметтеріне мониторинг жүргізу әдістері (партаграмма) және дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының ұсыныстарына сәйкес тууды жүргізу ; - Гестоздар; - жыныс мүшелерінің сыртында

<p>цитология, эмбриологияның негізі; тін туралы оқу; коммуникативті дағдылар: "Дәрігер және наукас" арасындағы қарым қатынасты құрастырудың негізгі үлгілері; медициналық биофизиканың негіздері: тін және мүшелердің биофизикасы; тамыр бойынша қан қозғалысының гемодинамикалық заңдылықтары; қанның реологиялық қасиеттері; бұлшық еттің</p>	<p>Контрацепцияның негіздері; - "Мейірбике үрдісі", "бикелік диагноз" ұғымдары; - дәрілерді қолданудың энтерал, сыртқы және ингаляция әдістері; - кейбір шұғыл жағдайдағы дәрігер келгенге дейінгі көмек пен диагностика; - процедуралық кабинетінің жұмысын ұйымдастыруы; - грамматика, фонетика, морфологияның латынша тіл-негізі, хирургиялық, анатомиялық терминология; - клиникалық терминология тура-</p>	<p>томография, ультрадыбыстық зерттеу, Ядорлық магниттік резонанстық томография; - қалыпты визуалды анатомия, әйелдің жыныс мүшесі ауруларының визуалды семиотикасы; - эпидемиология және биостатистика негіздері; - дәлелді медицина негіздері; - патенттану; - зиянды факторларының жүктіліктің әртүрлі мерзімдерінде құрсаққа ықпалы;</p>	<p>- емдік - қорғау тәртібі; - жүктілерді тууға әзірлеу; - құрсақты антенаталды қорғау; - туу Физиологиясы; - "Физиологиялық туу" ұғымы; - жүктілік ағымының үрейлі белгілерінің бағасы; - дер кезінде диагностика жасау және жүктіліктің кедергілерін емдеу; - "Қауіпсіз босануды" қамтамасыз ету; - жүктілердің және құрсақтың жағдайын</p>	<p>сия, "құрсақ қуысының жедел ауруы"; - бала және жас өспірімдік гинекологияның негіздері; - гинекологиядағы зерттеудің гормон әдістері. Овуляция стимуляциясының әдістері; - құрсақтың өсуін тоқтату синдромы; - жүктіліктің қауіпсіз туу позицияларымен жүргізу тактикасы; - бедеу некесі; - анадан балаға адамның иммунды тапшылық вирусы инфекциясының перинаталды берілуін</p>	<p>мүшелерінің спецификалық және спецификалық емес қабыну аурулары; - қыз балалардың жыныс мүшелеріндегі ісіктер; - қыз балалардың жыныс мүшелерінің дамуындағы ауытқулар; - етек кір циклының және жыныс кезеңінің пісіп жетілу физиологиясы; - етеккір циклының жыныстық дамудың бұзылыстары; - жыныс мүшелерінің спецификалық</p>	<p>ғы патология; - жамбастық алдын ала жатулары, көп ұрықты жүктілік, құрсақтың теріс жатуы, ана мен құрсақтың иммунологиялық қан сәйкессіздігі; - жүктілік, босану, босанғанан кейінгі мерзімдер, туудың қалыпсыздығы, анасының туу барысындағы жаракттануы, жүктілік кезіндегі қан кету, туғаннан кейінгі іріңді - септикалық аурулар; - АИТВ \ЖИТС және жүктілік.</p>
---	---	--	---	--	--	--

<p>қысқаруының биофизикасы; - олардың жұмыстарының биопотенциалдарын және жұмыс принциптерін есепке алатын құрал аппараттардың жіктелуі; - биологиялық мембраналарға ультракүлгін жарықтың әсері; - информатиканың негіздері: жиын, сақтау, ақпаратты өңдеуі, қазіргі ақпараттық технологиялардың негізінің заманауи әдістері; - молекулалық биология мен генетика</p>	<p>лы ұғым; - сөз жасау; - грек-латынша жарыспа даналар және жеке терминдер; - әйел ағзасының қайта жасау жүйесінің нейрогуморал регуляциясы; - қайта жасау жүйесі туралы ұғым, қайта жасау жүйесінің деңгейлері; - етек кір циклының компоненттері: аналық без циклы, жатырлық цикл, етек кір толқыны; - функционалды диагностика тесттері; - Мемлекеттік және шетел тілдерін меңгеру ғылыми</p>	<p>- жүкті әйелдерді босануға әзірлеуіндегі тыныс гимнастикасы.</p>	<p>босану барысында бақылау; - босанудың қиындығы мен босанған әйелдерді реабилитациясы мен профилактикасы; - туғаннан кейінгі мерзімнің физиологиясы; - гинекологиялық аурулардың классификациясы, этиологиясы, диагностикалық клиникасы мен емдеудің қағидалары; - онкогинекологияның негіздері: тексерудің әдістері, дифференциалды</p>	<p>төмендету жолдары; - акушерліктегі лапароскопия және гинекология.</p>	<p>және спецификалық емес қабыну аурулары; - қыз балалардың жыныс мүшелеріндегі ісіктер; - қыз балалардың жыныс мүшелерінің дамуындағы ауытқулар; - әйел жыныс мүшелерінің қатерлі ісіктерінің негізгі оқшау бөліктерін емдеудің және диагностика әдістері мен клиникасы: жатыр мойны мен дене ісігі, аналық безінің ісігі, сыртқы жыныс мүшелерінің ісігі, трофобласти-</p>	<p>Туберкулез және жүктілік; - оперативтік акушерия; - гинекологиялық ауруға шалдыққан науқастарды тексеру, диагностика, дифференциалды диагностиканың заманауи әдістері; - етек кір қызметінің бұзылыстары, нейроэндокрин синдромдарын, ісіктердің қабыну ауруларын емдеудің консервативті жедел әдістері; - жыныс мүшелерінің даму ақаулары; - гинекологиядағы жедел көмек көрсету;</p>
--	---	---	--	--	--	---

	<p>негіздері және аурулардың патогенезіндегі молекулалық генетикалық факторлардың рөлі;</p> <p>- хирургиялық қызметтегі психология негіздері;</p> <p>- шетел және қазақ тілдері.</p>	<p>әдебиеттермен жұмыс жасау барысында және кәсіби қарым-қатынас үшін алған дағдыларды қолдана білу.</p>		<p>диагностика, емдеу;</p> <p>- дәлелді медицина негізінің қағидалары.</p>		<p>калық ауру;</p> <p>- қатерлі ісік алдындағы аурулары және сүт безінің рак ауруы;</p> <p>- Венерология;</p> <p>- мерез ауруларына шалдыққан ауруларды тексеру әдістемесі.</p>	<p>- акушерия және гинекология-дағы ;</p> <p>- дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының ұсыныстарына сәйкес перзентханада жаңа туғандарға медициналық көмек көрсету мен күтуді ұйымдастыру;</p> <p>- жаңа туғанның гипоксиясы және асфиксиясы;</p> <p>- жаңа туғанның реанимациясы;</p> <p>- жаңа туғанның жағдайын бағалау;</p> <p>- перинаталды ауру және өлім;</p> <p>- шала туған және жетілген жаңа туған баланың қалыптасуы кезеңінің ерек-</p>
--	--	--	--	--	--	---	---

							шеліктері мен физиологиясы; - дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының ұсыныстарына сәйкес-жаңа туғандардың кезең мен емдеудің хаттамалры мен диагностикасының заманауи критериілері; - зертханалық диагностика әдісі деректерінің интерпретациясы.
Дағдыларды қалыптастыру:							
Операцио- нал- дық құзырет (білім)	- мәйіттерде анатомиялық бөлімнің пре-паровкасын өткізу және тағы басқалар; - физиологиялық зерттеулер жүргізу;	- басқа патологиялық үрдістермен гинекология ауруларын дифференциалды диагностикасын өткізу; - емделушілерді қабылдауға және санитарлық өңдеу	- жыныс қатынасының гигиенасы бойынша сұрақтар және контрацепцияның негізгі құралдары бойынша кеңес өткізу; - функционалдық	- әйелдердің денсаулығын қайта тексеру мен қорғауы бойынша шараларды өткізу; - әр түрлі клиникалық жағдайларды фантом-	- аурудың ортақ және ерекше белгілерін анықтау мақсатымен тексерудің нақты әдістерін қолдану; - науқасты заманауи негізгі	- жүктіліктің мерзімін орнатып, жай күйін анықтап, болатын кедергілерді айқында және алдын алу, емдік шаралардың кешенін	- клиникалық базаның хирургиялық бөлімшесіндегі дербес кезекшілік; - оңай жедел операция түрлерін дербес орындау;

<ul style="list-style-type: none"> - мүшелердің анатомиялық терминдерінің қолданылуы; - ұсынылатын препараттың гистология және цитологиялық талдауларын өткізу; - қазіргі компьютер технологияларының негізінде медицина-биологиялық мәліметтердің өңделген негізгі әдістерінің өткізу; - қазіргі дәрігерлік аппаратурамен жұмыс істей білу. 	<p>бойынша тәжірбиелік дағдылары;</p> <ul style="list-style-type: none"> - аурудың жағдайын бағалау; - науқастарды күтудің қағидаларын меңгеру; - қанның тобын анықтай білу; - клиникалық және анатомиялық терминдерді құрастыруда латын тілін қолдану арқылы тәжірбиелік дағдыларды меңгеру. 	<p>диагностика тесттерінің өткізілуі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - мал мен муляждарда әртүрлі хирургиялық рұқсаттарды қолдана отырып әр түрлі хирургиялық тігістерді салу және тағы басқалар; - гинекологиялық ауруға шалдыққан науқастарды тексерудің негізгі әдістерін меңгеру; - көк тамырда, тері асты, бұлшық еттік кіріспелердің әдістемесімен меңгеру; - аурудың ортақ және ерекше белгілерін анықтау мақсатымен 	<p>да жасай білу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - білу (тууды қабылдау, тубэктомия, ЭТК-ті енгізу және тағы басқалар) - Гинекология ауруларын дифференциалды диагностикадан өткізу; - туудан кейінгі мерзімде физиологиялық кезеңді жүргізе білу: емшектегі сүтті сүзу техникасымен, сүт безін күте білу; - жаңа босанған әйелдерге туғаннан кейінгі гимнастикаға, гигиенасына, сүт шығу 	<p>клинико-зертханалық және аспапты әдістерді қолдана отырып тексеру жүргізіп, алған мәліметтердің интерпретациясы;</p> <ul style="list-style-type: none"> - науқастың ауырлық жағдайын бағалай отырып қажетті шұғыл көмек көрсету; - жүктіліктің диагностикасы және физиологиялық туу кезінде көмек көрсету; - «Ауыздан ауызға», «ауыздан мұрынға» атты жасанды тыныс алуды өткізу; - жүректің жабулы массажын өткізу; - коникотомия 	<p>жүзеге асыра білу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - осы жүктіліктің ағымы туралы мәлімет алу, сонымен бірге алдыңғы жүктіліктің ағымы мен нәтижелерін және туу жайлы ақпаратты білу; - жүктілік пен туу нәтижесіне дәл болжам жасай білу; - акушерия және гинекологиялық операциялардағы ассистенттік; - физиологиялық тууды өткізу; - ауруларға операция алдындағы әзірлеуді және 	<ul style="list-style-type: none"> - шыққан буын түзету; - көз, ЛОР мүшелерінен жат денелерін алып тастауы; - жергілікті іркіліс анестезияны өткізу; - хирургиялық қызмет туралы есептеу нәтижесінің талдауын құрастыру; - еңбектің жеңіл түріне ауысуы мен еңбек етуге жұмысқа тұруға көрсеткіштерді анықтау, мүгедектің сараптамасын өткізу; - хирургия, травматология, офтальмология, отоларингология, урология, балалар хирургиясы,
--	---	---	--	--	--	---

			<p>тексерудің нақты әдістерін қолдану;</p> <ul style="list-style-type: none"> - тексеру, қолмен басып қарау, перкуссия және - аускультация дағдыларын меңгеру; - тамыр соғысы мен қан қысымын өлшеу; - шұғыл жағдайлардағы алғашқы келгенге дейінгі алғашқы көмек көрсетудің бірінші жәрдемі; - таңғыштардың әр түрлі түрлерін салу; - қан айнаруды тоқтаудың әр түрлі әдістерін меңгеру; - визуалды зерттеулердің мәліметтерін интерпретация- 	<p>мерзімінде контрацепцияның сұрақтарына үйрету.</p>	<p>өткізу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - сыртқы қан кетуді тоқтатудың әдістері; - асқазанды зондсыз жууды өткізу; - уретраның, қынаптың жұққышы мен жатырдың мойнынан жағынды алу. 	<p>операциядан кейінгі сауықтыруды жүргізу мен өткізу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - комалық жағдайларда дифференциалды диагностика өткізіп, шұғыл көмек көрсету (гипо және гипергликемиялық, эклампсиялық және постэклампсиялық, жүкті жатырдың аортакавалды компрессиясы және тағы басқалар); - жүктілікті үзуге медициналық көрсеткіштерді орнату; - перзентханаларда кезекші- 	<p>онко-логия саласындағы кең таралған патологияларда шұғыл көмек көрсету.</p>
--	--	--	---	---	--	---	--

			<p>сы;</p> <ul style="list-style-type: none"> - алдын алу және эпидемиологияға қарсы шараларды өткізуі; - бас және іріктеме жиынтық бойынша статистикалық деректерді өңдеуді өткізу; - ақпараттық патенттік ізденіс өткізу. 			<ul style="list-style-type: none"> лікке қатысу; - клиникалық диагнозды негіздей білу; - дәрігерлік құжаттаманы рәсімдеу; - туғаннан кейінгі мерзімнің ағымын бағалау, кедергілерді анықтау және ескерту мен күрес өткізуі; - жүктілікке және тууға қарсы көрсетулерін анықтау, жүктіліктің үзуіне медициналық құжаттарды толтыру, жүктілікті үзгеннен кейінгі сауықтыруды жүргізу; - емделуші әйелдің еңбекке 	
--	--	--	--	--	--	--	--

						<p>қабілеттілік мәселесі сұрақтарын шешу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - медициналық құжаттаманы жүргізу және емдік ұйымдар арасындағы сабақтастылықты жүзеге асыру; - жоспарланбаған жүктіліктің сауықтыруын өткізу; - жас өспірімдік контрацепция, жыныс жолымен берілетін аурулардың алдын алу бойынша шараларды өткізу; - жүктілік пен гинекологиялық ауруларға шалдыққан науқастардың диспансеризац 	
--	--	--	--	--	--	--	--

						<p>иясын жүзеге асыру және оның тиімділігін бағалау;</p> <p>- акушерия және гинекологиялық аурулардың дамуының алдын алу;</p> <p>- жүктілік кезіндегі жазылған дәрілерге көрсетулер мен қарсы көрсетулерді уақытында анықтау.</p>	
Коммуникативті дағдыларды қалыптастыру:							
Аксиологиялық құзырет (коммуникативті дағдылар)	<p>- ұжымда тиімді және жанжалсыз өзара әрекеттесу үшін коммуникативті құзырларды дамыту;</p> <p>- өткізілетін пікірталастарда көзқарасын қорғау;</p> <p>- дауларды</p>	<p>«Науқас-дәрігер», «дәрігер-дәрігер», «дәрігер-мейірбике» рөлдік ойындарды өткізу арқылы коммуникативті дағдыларды қалыптастыру.</p>	<p>- науқас және ауру туралы ақпаратты алу-дағы дағдылар;</p> <p>- медициналық қызметкерлермен, басқа да қызметкерлермен, науқастың туысқандарымен, әріптестермен максималды сенімді</p>	<p>Жүкті әйелдермен, жаңа босанған әйелдермен, олардың туысқандарымен және әріптестер арасындағы қарым-қатынаста коммуникативті дағдыларды дұрыс қолдану.</p>	<p>Акушерия мен гинекологияда әдеп пен деонтологиялық қағидаларды сақтау.</p>	<p>- науқастар мен оның туыстарымен, әіптестермен орта және кіші медициналық қызметкерлермен барынша сенімді қарым-қатынастар орнату.</p>	<p>- әдеп және психологияның сұрақтары бойынша кеңесудің дағдылары;</p> <p>- әлеуметтік қорғау, қайырымдылық қызмет органдарымен бірге асқынған сатыдағы</p>

	<p>басқару және тағы басқалар; - кәсіби интеллектуалдық жүріс-тұрыс ептілігін дамыту.</p>		<p>қарым –қатынас орнату ; - ауызша және жазбаша сауатты сөздерді меңгеру.</p>				<p>раққа шалдыққан науқастармен, мүгедектерді күтуді ұйымдастыру жұмысына қатысу; - бекітілген тұрғындардың ауру-сырқаттары және денсаулығы бойынша дәрігерлік амбулатория қызметінің көкейкесті мәселелері мен басқа шараларды емдеудегі диагностиканың халықаралық хаттамаларын өз тәжірибесіне енгізу бойынша медициналық аудит жүргізу.</p>
--	--	--	---	--	--	--	--

Дағдылар мен құқықты білімді қалыптастыру:

<p>Құқықты құзырет (денсаулық сақшысы)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - хирургиялық тәжірибеде, қоғамда, қоршаған ортада адамдар арасындағы қатынасты реттейтін әдеп пен құқықтық нормаларды білу; - Конституциялық құқықты білу; - ҚР-ң білімі туралы заңын білу. 	<ul style="list-style-type: none"> - әйелдердің репродуктивті денсаулығын қорғау және отбасын жоспарлау негіздерін білу; - саяси өмір мен саясат, тарих ғылымдарының теориялық-әдістемелік негіздері; - әлеуметтік саясаттың басқа да өзара тәуелді салаларымен байланысындағы денсаулық сақтау мен медицинаның негізгі мәселелері; - денсаулық сақтау төңірегіндегі халықаралық саясат; - денсаулық сақтау төңірегіндегі Қазақстан Республикасының заңдар мен нормативтік 	<ul style="list-style-type: none"> - «Халықтың денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі» туралы ҚР-ның кодексін білу; - патенттерді меншіктеу, интеллектуалды еңбек туралы куәлік пен патенттерді беру реттілігі мен заңдарды білу. 	<ul style="list-style-type: none"> - медициналық хирургиялық бөлімшелердегі і стационар тәртібінің орындалуы, медициналық мекемелердегі емдік-қорғау, санитарлық-гигиеналық және санитарлық-эпидемиологиялық тәртіпке деген талаптарды білу; - елдің санитарлық-эпидемиологиялық аманшылығы туралы ҚР-ның заңын білу. 	<ul style="list-style-type: none"> - денсаулық сақтаудың төңірегіндегі ҚР-ның нормативтік құжаттары мен заңдарды білу; - денсаулық сақтаудағы халықаралық саясат; - «Халықтың денсаулығы туралы және денсаулық сақтау жүйесі» туралы ҚР кодексін білу; - баптарды білу: 96-шы бап: - Репродуктивті құқықты қорғау саласындағы азаматтардың құқықтары мен міндеттері; 97-ші бап: - жүктілік мерзімі мен туу және 	<p>Дәрігерлік құпия, донорлық және трансплантация, сараптамалардың түрлері және денсаулық сақтау төңірегіндегі құқығын қамтамасыз етудегі кепілдігі мен емделушінің, дәрігердің құқықтары мен міндеттерін білуі.</p>	<p>Емделушілер туралы мәліметтің құпиялығын қамтамасыз етуі мен денсаулық сақтау төңірегіндегі халықаралық ынтымақтастық бағыттары мен приоритеттері.</p>
---	--	---	--	---	---	--	---

		құжаттары; - электронды үкіметтің Республиканың денсаулық сақтау жүйесінің бір-тұтас ақпараттық жүйесінің негіздері.			туудан кейінгі кезеңде әйел денсаулығын қорғау; 102-ші бап: - Контрацепцияларды қолдану.		
Біліктілікті жетілдіру мен өз бетінше білім алудың дағдыларын қалыптастыру:							
Өз бетінше білім алу мен үздіксіз білім алудың құзыреттері	Қосымша ақпарат көздерін қолдана отырып рефераттарды жазу.	- презентациялар, пікірталастардың әр түрлі формаларын өткізу, дөңгелек үстелдер мен таластардағы пікірталастарға қатысу; - оқуда, қарым-қатынаста латын, шетел сөздерін дамыту.	- хирургиялық ғылыми тақырып бойынша әдеби шолуды өткізу; - биостатистикада заманауи есептеуіш санақтағы техниканы қолдану; - Ғылыми - студенттік қоғамдарға қатысу; - патенттік-ізденіс жұмыстарын жүргізу.	Хирургиялық тақырып бойынша зерттеу жұмысына клиникалық материалдарды әзірлеу.	- хирургиялық тақырып бойынша курстық ғылыми жұмысты қорғау; - хирургия мамандығы бойынша портфолио құрастыру.	Ғылыми-тәжірибелік конференцияларға қатысу, отандық баспа шығарылымдарындағы қосалқы авторлық.	- емделушілер туралы мәліметтің құпиялығын қамтамасыз етуі мен денсаулық сақтау төңірегіндегі халықаралық ынтымақтастық бағыттары мен приоритеттер; - шетел басылымдарында жариялау мен жасалған ғылыми жұмысқа ғылыми-тәжірибелік конференциялардағы баяндама жасау.

4.5 «ПЕДИАТРИЯ» ДАЙЫНДАУҒА БАҒЫТТАЛҒАН «ЖАЛПЫ МЕДИЦИНА» МАМАНДЫҒЫ ТҮЛЕГІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТЕРІ.

Құзырет-тер атауы	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	5 курс	6 курс	7 курс
Білімді қалыптастыру:							
Когнитив-ті құзырет (білім)	<ul style="list-style-type: none"> - Тірі және өлі табиғатта жүріп жатқан негізгі үрдістер, табиғатты танудың қазіргі ғылыми әдістерінің мүмкіндіктері; - кәсіби қызметін қолдануда туындайтын тапсырмаларды шешу үшін қажетті деңгейдегі тану әдістері; - әлеуметтік-гуманитарлық және экономикалық ғылымдар саласындағы негізгі білім; - медицина тарихын; - өмір дамуы мен 	<ul style="list-style-type: none"> - әртүрлі жас кезеңдеріндегі адам ағзасы жүйелерінің анатомиялық-физиологиялық қызмет атқаруы; - денсаулықты қалыптастыру факторлары, қорғаныс-бейімделу үрдістері, қалыпты жағдай және патология кезіндегі өзін өзі реттеу мен реттеу; - өмір дамуы мен туындауының жалпы заңдылықтары, қалыпты жағдайдағы организм жасушалары, тіндері, 	<ul style="list-style-type: none"> - ағзаның функционалдық жүйелерінің өзара байланыс ерекшеліктері және қалыпты жағдай мен патология кезіндегі реттелу деңгейлері; - негізгі әлеуметтік экономикалық, экологиялық, мәдени факторлардың патологиялық үрдістің дамуына әсері; - педиатриялық және терапиялық практикада қолданылатын дәрілік заттар фармакокинетикасы мен фармакодинамикасы; 	<ul style="list-style-type: none"> - тұрғындарға емдеу-профилактикалық көмекті ұйымдастыру; - балалар мен ересектердегі патологиялық үрдістердің қалыптасуына әсер ететін негізгі әлеуметтік-экономикалық, экологиялық, мәдени факторлар; - балалар мен ересектер ауруларының эпидемиологиясын; - әртүрлі жастар тобындағы кең таралған аурулардың клиникалық көріністері, диагностика - принциптері 	<ul style="list-style-type: none"> - патологиялық үрдістердің дамуына әсер ететін негізгі әлеуметтік-экономикалық, экологиялық, мәдени факторлар; - соматикалық, жұқпалы, психиатриялық ауруларды диагностикалау принциптері мен емдеу; - қазіргі клиникалық-зертханалық және аспатық зерттеу әдістері; - балалар мен ересектердегі өміріне қауіпті жағдайларда көрсетілетін шұғыл көмек және 	<ul style="list-style-type: none"> - республикада неонаталды және педиатриялық көмекті ұйымдастыру бойынша білімін қалыптастыру; - 18 жасқа дейінгі балаларда соматикалық, инфекциялық, хирургиялық, фтизиатриялық, неврологиялық патологиялардың этиопатогенезі, диагноз критерийлері, дифференциалдық диагностикасы, емі; - ДДҰ сәйкес балалардың денсаулық 	<ul style="list-style-type: none"> - Педиатрия, балалар хирургиясы, фтизиатрия, инфекциялық патология, реанимация және интенсивті терапия, визуальды диагностика әдістері бойынша теориялық білімдерін жүйелендіру, жетілдіру; - Балалардағы соматикалық, инфекциялық, хирургиялық, фтизиатриялық, неврологиялық ауруларды қазіргі

	<p>туындауының жалпы заңдылықтары, қалыпты жағдайдағы организм жасушалары, тіндері, мүшелері мен жүйелерінің құрылымы мен қызметі;</p> <p>- информатика негіздері;</p> <p>- молекулярлық биология және генетика негіздері, молекулярлық және генетикалық факторлардың ауру патогенезіндегі рөлі.</p>	<p>мүшелері мен жүйелерінің құрылымы мен қызметі;</p> <p>- ағзаның функционалдық жүйелерінің өзара әсері және қалыпты жағдай мен патология кезінде реттелу деңгейлері;</p> <p>- дәрілік заттар фармакокинети-касы мен фармакодинами-касының өзара байланысы, аурулардың микробиологиялық аспектілері.</p>	<p>- сау және науқас бала мен ересек адамды зерттеу әдістері;</p> <p>- педиатрияда қолданылатын визуальды диагностика әдістері;</p> <p>- негізгі хирургиялық аурулар;</p> <p>- дәрігер тұлғасына қойылатын психологиялық талаптар;</p> <p>- дәлелдеуші медицина негіздері, биостатистика әдістері, эпидемиология;</p> <p>- «мейіркештік үрдісі» түсінігі;</p> <p>- тұрғындар денсаулығын қорғаудың халықаралық аспектілері</p> <p>- клиникалық эпидемиологияның негізгі қалыптары мен принциптері.</p>	<p>және емдеу;</p> <p>- клиникалық зерханалық және аспапық қазіргі зерттеу әдістері;</p> <p>- дәлелдеуші медицинаның негізгі принциптері;</p> <p>- өміріне қауіпті жағдайларда көрсетілетін шұғыл көмек және диагности-калау принциптері;</p> <p>- кең таралған аурулардың алдын алудың негізгі принциптері, тұрғындардың денсаулығын нығайтатын шаралар;</p> <p>- онкогинекология негіздері;</p> <p>- науқастарды жүргізу бойынша ДЖДСҰ бағдарламалары</p>	<p>диагно-стикалау принциптері;</p> <p>- акушерия және гинекологиялық көмекті ұйымдастыру жүйесі;</p> <p>- балаларды диспансеризациялау, тамақтандыру, иммунопрофилактика әдістері.</p>	<p>жағдайы, жасқа байланысты тамақтану принциптерін терең меңгеру;</p> <p>- педиатрияда қолданылатын визуальды диагностика әдістері бойынша білімін қалыптастыру.</p> <p>- педиатриядағы реанимация және интенсивті терапия әдістерін қолдану әдістері мен көрсеткіштері бойынша білімін қалыптастыру.</p>	<p>емдеу әдістері бойынша білімін жетілдіру;</p> <p>- Балаларды әртүрлі аурулар бойынша реабилитация, диспансерлік бақылау және алдын алу бойынша білімін жетілдіру;</p> <p>- Медициналық құжаттарды негізгі жүргізу тәртібі, сәйкес нұсқау бойынша науқас балаға анықтама беру және бала күтімі бойынша еңбекке жарамсыздық парағын беру ережелері.</p>
--	--	---	--	---	---	--	--

				(соның ішінде балаларды); - балалардағы фармакотерапия; - диспансерлік бақылау және дені сау және наукас балалардың иммунопрофилактика негіздері; - педиатриядағы дәлелдеуші медицина.			
--	--	--	--	---	--	--	--

Дағдыларды қалыптастыру:

Операционалдық құзырет (навыки)	- қазіргі компьютерлік технологияларға сәйкес медициналық-биологиялық мәліметтерді өңдеу; - микроскоппен жұмыс істеу дағдысын қалыптастыру; - дискуссияға түсу мәдениетін қалыптастыру; - тұрмыстық,	- латын терминологиясын қолдану; - морфопрепараттар дайындау; - гистопрепаратты талдауы; - микробиологиялық зерттеу әдістері; - науқастарды күту бойынша білімін тереңдету; - қан тобын	- аурудың жалпы және арнайы белгілерін анықтау мақсатында зерттеудің объективті әдістері; - балаларды жалпы қарау, пальпация, перкуссия және аускультация дағдыларын қалыптастыру;	- аурудың жалпы және арнайы белгілерін анықтау мақсатында зерттеудің объективті әдістері; - науқасты қазіргі клиникалық-зертханалық және аспаптық зерттеу әдістерін қолдана отырып зерттеу, алынған мәліметтерді	- әртүрлі жаста кездесетін соматикалық, инфекциялық және психикалық аурудың жалпы және арнайы белгілерін анықтау мақсатында зерттеудің объективті әдістері; - науқасты қазіргі клиникалық-зертханалық және аспаптық зерттеу	- баланың жүйке психикалық дамуын баға-лау дағдысын қалыптастыру, қан тобын анықтау, ДДҰ нұсқауына сәйкес тамақтандыру бойынша кеңес; - жетекші патологиялық синдромды анықтау,	- педиатрия саласында өзіндік дәрігерлік қызмет дағдысын қалыптастыру (анамнез жинау, қарау, параклиникалық зерттеулер және хаттамаларға сәйкес емдеу жоспарын құрастыру, реанимациялық көмек
--	---	--	---	---	--	--	---

	<p>ақпараттық және кәсіби сипаттағы хабарламаларды есту арқылы қабылдау дағдысы;</p> <p>- қазақ және орыс тілінде ғылыми-кәсіптік сөйлеу мәдениетін қалыптастыру;</p> <p>- қан айналымын, бұлшық еттің жиырылуын зерттеу дағдысы, ағзаның тіршілік көріністерін механикалық, электрлік жағынан зерттеу;</p> <p>- науқастарды күту бойынша дағдысын қалыптастыру.</p>	<p>анықтау.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - балаларда пульс және артериялық қысымды өлшеу; - теріастылық, бұлшықетке инъекция қою; - дәлелдеуші медицина бойынша компьютерлік мәліметтер базасымен жұмыс істеу; - компьютерлік және статистикалық бағдарламалармен жұмыс істеу дағдысы. 	<p>интерпретациялар;</p> <ul style="list-style-type: none"> - жараға біріншілік өңдеу жүргізу және таңба қою, аяқ қолды иммобилизациялау; - естен тану кезінде көмек көрсету; - гипертониялық кризді, ауру сезімін және обструктивті синдромды жою; - миокард инфаркті кезіндегі ЭКГ талдауын оқу; - беткей орналасқан бөгде затты алу; - кең таралған аурулардың алдын алу; - ДЖДСҰ мен БЖНИЖ (ИББДВ) 	<p>әдіс-терін қолдана отырып зерттеу, алынған мәліметтерді интерпретациялау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - науқас жағдайының ауырлығын бағалау, қажетті жедел көмекті көрсету; - жүктілікті диагностикалау және физиологиялық босану кезіндегі көмек; - «ауызға ауыз» және «ауызға мұрын» әдістері бойынша жасанды тыныс алуды жүргізу; - жүректің жабық массажын өткізу; - коникотомия жүргізу; - сыртқы қан кетуді тоқтату; - көктамыршілік инъекцияларды жүргізу; 	<p>дифференциалдық диагноз жүргізу, адекватты зерттеу әдістерін тағайындау, нәтижелерін талдау, клиникалық диагнозды негіздеу, балаларға қауіпсіз хаттамаларға сәйкес ем тағайындау, балалардағы әртүрлі аурулар бойынша диспансеризация және алдын алу туралы білімін қалыптастыру;</p> <p>- Неонаталды науқасты қарау дағдысын қалыптастыру (Апгар</p>	<p>көрсету, өміріне қауіп төндіретін жағдайларда интенсивті терапия жүргізу, алдын алу, диспансеризация);</p> <ul style="list-style-type: none"> - дифференциалдық диагноз жүргізу дағдысын қалыптастыру және педиатрдың инфекциялық, хирургиялық, неврологиялық, фтизиатриялық науқастарды жүргізуі; - медициналық құжаттарды рәсімдеу дағдысын қалыптастыру; -ЭКГ,ЭЭГ,УДЗ, пикфлоуметрия, спиро-
--	--	-----------------	--	---	--	--	---

				бойынша жаңа туылған нәрестелер жасындағы науқасты жүргізу.	- зондсыз асқазанды жуу; - балаларды жеке диспансеризация схемасын, тамақтану бағдарламасын құрастыру; - балалар антропометриясы.	бағанасы, Сильверман бағанасы, жаңа туылған нәресте рефлекстері);	метрия, рентгенография зерттеулерін тағайындау және нәтижелерін талдау дағдысын қалыптастыру қажет медициналық апаратыраны оңай қолдана білу;
Коммуникативті дағдылар:							
Аксиологиялық құзырет (коммуникативті дағдылар)	- келіспеушіліктерді, стресті басқаруда қолданылатын психологиялық сұрақтар, ұйымдастыру инновациясындағы, ұйымдастырудағы тиімді коммуникациялар,; - науқаспен, оның туысқандарымен, әріптестерімен және басқа	- командада жұмыс істей алу; - дискуссия дамыту; - науқаспен, оның туысқандарымен, әріптестерімен және басқа медициналық қызметкерлермен барынша сенімді қатынас құру.	- науқас пен ауру туралы ақпарат алу; - науқас, оның туысқандары, әріптестері мен басқа медициналық қызметкерлерге қатысты этика деонтологиялық қатынасты орнату.	- науқас пен дәрігер арасында қатынасты дамыту; - науқаспен, оның туысқандарымен, әріптестерімен және басқа медициналық қызметкерлермен вербальды емес және вербальды қатынас құралдарын қолдана отырып қарым қатынас	- барлық сфералар мен бағыттарда тиімді коммуникативті қатынас орната алу; - дәрігер мен босанғаннан кейінгі әйелдің өзара қатынас ерекшеліктері; - балалар мен ересектердегі өміріне қауіпті жағдайлар мен жедел көмек	- науқас немесе сау баламен, оның ата аналарымен, әріптестерімен және басқа қызметкерлермен сенімді қатынас құру дағдыларын жетілдіру; - балалармен және олардың ата аналарымен әңгімелесу жүргізу дағдысын жетілдіру, ағарту	- науқас немесе сау баламен, оның ата аналарымен, әріптестерімен және басқа қызметкерлермен сенімді қатынас құру дағдыларына ие болу; - Дәрігерлік практикада нормативті құқықтық

	<p>медициналық қызметкерлермен барынша сенімді қатынас құру.</p>			<p>орнату; - этикалық сұрақтарды шешуге қатысу; - кафедра саясатын ұстану.</p>	<p>көрсету кезінде «дәрігер науқас» моделін тиімді қолдану.</p>	<p>жұмыстарын жүргізу, кәсіби ұжымда субординация сақтау; - топта жұмыс істеу дағдысын меңгеру, ұжымдық шешімдерді қолдану; - Өзінің дәрігерлік жұмысында сенімді болу; - төменгі курс студенттеріне үлгі болу;</p>	<p>құжаттарды жүргізу базасы туралы білімге ие болуы, тіркеу есептеу құжаттарын жүргізу, балалар денсаулық жағдайын статистикалық талдау;</p>
Дағдылар және құқықты білімді қалыптастыру:							
Құқықты құзырет (денсаулық сақшысы)	<p>- жалпы ұлттық экономика мен мекемелерді басқаруды дамыту тенденциясы; - Қазақстан мен басқа мемлекеттерде өмірді экономикалық реттеу мен сыртқы экономикалық қызметі мемле-</p>	<p>- экономикалық заңдар мен формалар олардың көріністері туралы білімін қалыптастыру; - ғылым, саясат, тарих және саяси өмірдің теориялық-методологиялық негіздері; - әлеуметтік орта басқа салалары</p>	<p>- емдеу-сауықтыру, санитарлы-гигиеналық және санитарлы-эпидемиологиялық медициналық мекеме тәртібіне қатысты білімін қалыптастыру.</p>	<p>- науқас құқықтары бойынша нормативті құқықтық базасы бойынша білімін қалыптастыру; - медициналық қызметкердің құқықтары мен міндеттері; - әртүрлі жастағы науқастарды жүргізудің</p>	<p>- оларғы кәсіби көмек көрсету кезінде науқастар құқықтарын ұстану; - медициналық көзқарас бойынша негіздеу және науқас құқықтарын қорғау.</p>	<p>- балалар дәрігері қызметінде нормативті құқықтық құжаттар туралы білімін қалыптастыру; - ана мен бала құқықтары туралы білімін қалыптастыру;</p>	<p>- ана мен бала құқықтары туралы заң, дәрігерлік қызметтегі құқықтық нормативті құжаттар туралы білімінің болуы; - баланың ата аналарымен әңгіме жүргізу, науқас-</p>

	кеттік саясатының құралдары мен әдістері; - адамның адамға, қоғамға, қоршаған ортаға соның ішінде кәсіби ортасына қатынасын реттейтін этикалық және құқықтық ережелер; - ҚР экологиялық және процессуалдық құқық негіздері туралы білімі.	мен өзара әсерлеріне байланысты денсаулық сақтау мен медицинаның негізгі мәселелері; - денсаулық сақтау саласындағы халықаралық саясат; - денсаулық сақтау саласындағы ҚР заңдары; - республиканың денсаулық сақтау және электронды басқару саласының ақпараттық бірыңғай жүйесінің негіздері;		медициналық-экономикалық хаттамалары; - қоршаған ортаны қорғау туралы заңдар.			тын туыскандарының рұқсатымен ақпарат жинау дәрігер құпиясын сақтау, жағымсыз хабарларды жеткізу дағдысына ие болуы.
Біліктілікті жетілдіру мен өз бетінше білім алудың дағдыларын қалыптастыру:							
Өз бетінше білім алу мен үздіксіз білім алудың құзыреттері	- жеке дамуды қалыптастыру (өзін өзі талдау); - физикалық жетілу; - ПҚ жұмыс кезінде жетілу	- дұрыс жеке дамуды қалыптастыру (өз бетінше оқу); - шетел тілі, мемлекеттік тілді терең меңгеру (резюме	- өмірі ағымына сай үздіксіз білім алу дағдысын қалыптастыру (өз бетінше оқу); - кәсіби мәртебесін дамытуда	- өмірі ағымына сай үздіксіз білім алу дағдысын қалыптастыру (өзін күту); - әдебиеттермен жұмыс жасауда аналитикалық	- өмірі ағымына сай үздіксіз білім алу дағдысын қалыптастыру (карьера таңдау, мотивациясы); - кәсіби әдебиет-	- бүкіл өмірінде үздіксіз жетілу дағдысын дамыту және қалыптастыру (карьера таңдау, мотивациясы), жалпы және	- барлық өмірінде үздіксіз білім алуды мақсат ету; сауатты, компетентті, шұғыл жағдайларға опера-

	<p>(презентация құрастыру), интернет қолдануда (мақалалар іздеу);</p> <ul style="list-style-type: none"> - ақпараттармен өз бетінше жұмыс дағдысын қалыптастыру: оқу, анықтамалық, нормативтік, ғылыми (реферат); - шетел тілін меңгеру (науқас түсінетін тілі). 	<p>құрастыру);</p> <ul style="list-style-type: none"> - компьютерлік бағдарламаларды меңгеру (график құрастыру); - ПК жеңіл меңгеруі (анимациялар мен презентация құрастыру). 	<p>жұмыс жасау, кәсіби сөйлеуін, болашақ маман тұлғасы туралы ой (хабарлама, баяндама дайындау);</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЕВМ базаларымен өз бетінше жұмыс: Medline, Кокрановская кітапханасы (белгілі ауруға қатысты дәрілік заттардың тиімділігі). 	<p>мүмкіндіктерін дамыту (реферативті хабарлама, презентация).</p>	<p>термен жұмыс істеуде аналитикалық мүмкіндіктерін жетілдіру (конференцияға дайындалған тақырыптық хабарламалар);</p> <ul style="list-style-type: none"> - ПК жетік білу және компьютерлік бағдарламаларды (видеофильммен презентация); - жетік тіл білуі (үш тіл принципі); - ғылыми жобаларды дайындау. 	<p>жеке кәсіби білімін жетілдіру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - кафедра ғылыми жұмысына белсенді қатысу (CFY), таңдаған портфолиосы бойынша ғылыми жоба жасап шығару, портфолио құрастыру; 	<p>тивті қимылдайтын педиатр-түлектерді дайындау, педиатрия бойынша білімі жан жақты және аралас пәндер бойынша білімі бар (хирургия, инфектология, фтизиатрия, неврология, клиникалық фармакология)</p> <ul style="list-style-type: none"> - таңдаған портфолиосы бойынша ғылыми жоба дайындау және оны қорғау; - медициналық әдебиеттер бойынша талдау, эссе құрастыру, резюме, тезис, мақала жазу.
--	--	---	---	--	---	--	---

4.6 «ГИГИЕНА ЖӘНЕ ЭПИДЕМИОЛОГИЯ» ДАЙЫНДЫҒЫНА БАҒЫТТАЛҒАН «ЖАЛПЫ МЕДИЦИНА» МАМАНДЫҒЫ ТҮЛЕГІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТЕРІ

Құзыреттер атауы	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	5 курс	6 курс	7 курс
Білімді қалыптастыру:							
Когнитивті құзырет (білім)	<ul style="list-style-type: none"> - Медициналық проблемалардың әлеуметтік-экономикалық, демографиялық, мәдени ерекшеліктерін түсіну; - клиникалық ғылыми білімдерді алу үшін және оларды тәжірибеге қолдану табылатын, бастапқы биомедициналық ғылымдар аумағындағы тәсілдердің және ғылыми концепциялардың негіздері; - ішкі аурулар 	<ul style="list-style-type: none"> - Жасуша, тіннің мүшелердің құрылысы туралы, әр түрлі жас аралықтағы жыныстық ерекшеліктеріне байланысты адам ағзасының нейро-гумаральдық функцияларының қалыптаты жағдайы туралы білім алу; - зат алмасу заңдылықтарының биохимиялық негіздері, ішкі аурулар клиникасында және метоболиттік процестерді 	<ul style="list-style-type: none"> - 8 модулі бойынша (тыныс алу жүйесі, жүрек-қан тамырлар, ас қорыту жүйесі, эндокриндік жүйесі, қан айналу жүйесі, жүйке жүйесі, зәр шығару жүйесі, тірек-қимыл жүйесі) ағзаның патологиядағы жас ерекшеліктерінің құрылымын және функцияларын білу; - биостатистика негіздерді; - иммундық жүйенің негізгі құрылысымен функциясы және терапиялық аурулар- 	<ul style="list-style-type: none"> - Стационарлық жағдайда ішкі аурулардың клиникасындағы жиі тіркелетін сырқаттанушылық бойынша (ішкі аурулар, хирургиялық аурулар, акушерлік гинекология, балалар ауруы) профилдік пәндерден білім алу; - коммунальдық гигиена аумағындағы мамандардың қызметінің құқықтық негізі болып табылатын заңдылық құжаттар; - ұлттық денсау- 	<ul style="list-style-type: none"> - Неврология, наркология, психиатрияда жедел жәрдем, амбулаториялық жағдайда ішкі аурулар клиникасындағы жиі кездесетін аурулар туралы профилдік пәндер бойынша (жалпы дәрігерлік практика, неврология, психиатрия, наркология, жедел жәрдем беру) білім алу; - жануар және өсімдік текті 	<p>Алдын алу және эпидемияға қарсы шаралардың заманауи стандарттарға сәйкес профилдік пәндер бойынша (эпидемиология, жалпы гигиена, қоғамдық денсаулық сақтау, тағамтану гигиенасы, балалар және жасөспірімдер гигиенасы, еңбек гигиенасы, коммуналдық гигиена, жұқпалы аурулар) білім алу.</p>	<p>Алдын алу және эпидемияға қарсы шаралардың заманауи стандарттарға сәйкес профилдік пәндер бойынша (эпидемиология, қоғамдық денсаулық сақтау, тағамтану гигиенасы, балалар және жасөспірімдер гигиенасы, еңбек гигиенасы, жұқпалы аурулар) ҚР өзекті аса қауіпті инфекциялардың эпидемиология-</p>

	<p>клиникасын-дағы диагноз қою және емдеу тәсілдерінің биофизикалық негіздері (ЭКГ, ЭЭГ, реовазография, УДЗ, рентген оның ішінде КТ, МРТ, ПЭТ және т.б.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - медициналық ақпаратты тарату тәсілдері (телемедицина) және медицинада қолданатын ақпараттық технологиялар негіздері; - терапиялық медициналық көмек берудегі жеке тіркеу жүйесінің жұмысының қағидалары және тәсілдері; 	<p>қалыпты жағдайда регуляциялау негіздері;</p> <ul style="list-style-type: none"> - халық арасында дұрыс тамақтану; - тұрғындарға әсер ететін қоршаған ортаның негізгі антропогендік, және табиғи факторлары; - халық денсаулығын қорғаудың отандық және шетелдік заманауи концепциялары және оларды іске асыру жолдары; - халықтың денсаулық жағдайына және ағзасына аз қарқынмен әсер ететін фактор- 	<p>дың пайда болуындағы рөлі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - жұқпалы және жұқпалы емес этиологиялық эпидемиялық процестің негіздері; - заманауи тамақтанудағы ББҚ-дың маңызы; - дезинфекция, дератизация, дезинсекция, және стерилизацияның теориялық негіздері; - «Денсаулық» ұғымына анықтама беру; - денсаулықты түзуші факторлар; - денсаулық жағдайын бағалау критерийлері; - балалар сырқат- 	<p>лық сақтауды ұйымдастырудың негізгі қағидалары оның ішінде, санитарлық-эпидемиологиялық қызметте;</p> <ul style="list-style-type: none"> - халықты медициналық қамтамасыз етуді ұйымдастыру жүйесіндегі коммуналдық гигиена бойынша маманның рөлі және оның орны; - халық денсаулығын қорғаудың отандық және шетелдік заманауи концепциялары және оны орындау жолдары; - адамға сыртқы ортаның қолай- 	<p>заттардың химиялық және емдік әсері туралы;</p> <ul style="list-style-type: none"> - емдік және профилактикалық тамақтану туралы және оны ұйымдастыруға санитарлық – гигиеналық бақылау жүргізу; - әр түрлі халық топтарындағы радиациялық қауіпсіздік туралы; - радиациялық қауіпті нысандарды орналастыру, құрылысы және эксплуатация кезінде сақтандыру және күнделікті санитарлық қадағалау 	<p>сы олардың алдын алу және эпидемиялық қадағалауды ұйымдастыру бойынша тереңдетілген білім алу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Қазақстанға өзекті әлеуметтік маңызды жұқпалы аурулардың эпидемиологиясы және алдын алу тәсілдері; - ұйымдастыру-әдістемелік жұмыс ескертпелі және күнделікті мемлекеттік санитарлық қадағалау, санитарлық эпидемиялық ағарту жұмысы және т.б. бойынша балалар және
--	--	---	---	---	---	--

	<p>- медициналық ақпаратты енгізу жүйесі, ұтқыр терминалдарының жұмыс істеу қағидалары. Денсаулық сақтаудағы бірыңғай ақпараттық жүйе (ДБАЖ);</p> <p>- латын тіліндегі терапиялық терминологияның негіздері.</p>	<p>лардың ерекшелігі;</p> <p>- адамға қоршаған ортаның әсерінен қорғауға арналған гигиеналық және сауықтыру шараларын жүргізу және ұйымдастыру қағидалары;</p> <p>- зиянды заттарды, физикалық, химиялық және биологиялық факторларды гигиеналық нормалау қағидалары;</p> <p>- балалар мен жасөспірімдердің өсуі мен дамуының негізгі заңдылықтары;</p> <p>- биологиялық дамуы мен морфофункционалдық жағдай-</p>	<p>танушылығының көрсеткіштерін зерттеу тәсілдері;</p> <p>- сырқаттанушылық көрсеткіштерін есептеу тәсілдері және оны талдау;</p> <p>- балалар және жасөспірімдер денсаулығын қорғау сұрақтарындағы мамандардың рөлі;</p> <p>- балалар мен жасөспірімдердің денсаулығы;</p> <p>- санитарлық заңнама, нормативтік және регламенттеуші құжаттар, іс тез жүргізілетін және ағымдағы құжаттардың түрлері;</p> <p>- тіршілік ортасымен оның жеке факторларының</p>	<p>сыз әсерінен қорғауға арналған гигиеналық және сауықтыру шараларын жүргізу және ұйымдастыру қағидалары.</p>	<p>сұрақтары туралы;</p> <p>- халық арасында жұқпалы аурулардың пайда болуы, таралу заңдылықтары, эпидемиологияның заңдылықтары туралы, олардың алдын алу қағидалары;</p> <p>- эпидемиологиялық диагностиканың ерекшеліктері;</p> <p>- әр түрлі профильді стационарлардағы аурухана ішілік жұқпалы ауруларды (АИ), емдеу алдын алу ұйымдарындағы (ЕАҰ) жұқпалы</p>	<p>жасөспірімдер гигиена маманының іс-әрекетінің негізгі бағыттарының мазмұны;</p> <p>- балалар және жасөспірімдер гигиенасы маманының құқықтары және міндеттері;</p> <p>- балалар гигиенасы бөлімінің жұмысын жоспарлау қағидалары;</p> <p>- балалар мен жасөспірімдердің оқу-тәрбие үрдістерін ұйымдастыру жағдайын және оларды сауықтыруды жақсарту мақсатында балалар мен</p>
--	--	---	---	--	--	---

		<p>ының критерийлері;</p> <ul style="list-style-type: none"> - дене дамуын зерттеудің негізгі әдістері (жекелендірген және жалпыландырылған); - балалар мен жасөспірімдердің дене дамуының негізгі көрсеткіштері (соматометриялық, соматоскопиялық физиометриялық) - өлшеуді жүргізу әдістері; - дене дамуының стандарттарын дайындау қағидалары және оның мәні; - жеке адамның және ұжымның дене дамуын бағалау әдістері; - аурухана ішіндегі ортаның 	<p>денсаулық жағдайына әсер ету сипатын анықтау және бағалауға арналған зерттеу әдістерін және денсаулық жағдайымен дене дамуын гигиеналық бағалау критерийлерін;</p> <ul style="list-style-type: none"> - балалар мен жасөспірімдердің жұмысқа қабілеттілігін және аурушаңдығын; - балалар мен жасөспірімдер гигиенасы жөніндегі маманның жұмысын регламенттейтін санитарлық заңнаманы, нормативтік-құқықтық актілерді; - балалар мен жасөспірімдер гигиенасы жөніндегі маманның жұмысындағы негізгі 		<p>ауруды бақылау жүйесі туралы;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ҚР жұқпалы аурулардың иммундық алдын алу және оны егу ісін ұйымдастырудың стратегиясы мен тактикасы туралы; - қоршаған ортаға әлеуметтік гигиеналық мониторинг жүргізу әдістері; - адамның және бүкіл халықтың денсаулығына қауіп-қатер тудыруы мүмкін факторлар; - халықтың денсаулығына қауіп-қатерін 		<p>жасөспірімдердің әкімшілікке және басқаларға арналған хаттарды, ақпарақтарды, анықтамаларды және шешім жобаларын жазу ережесі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ұйымдастырылған ұжымдардағы балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын зерттеуге қазіргі кездегі көзқарастар; - балалар мен жасөспірімдер ұйымдары қызметкерінің гигиеналық білімін тарату жөніндегі шараларды ұйымдастыру және жүргізу;
--	--	--	--	--	---	--	---

		<p>факторлары және оларды гигиеналық нормалау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - аурухана мекемелерін орналасуына жоспарлануына аурухананың жеке бөліктерінің құрылымына қойылатын гигиеналық талаптар; - аурухана үйлерінің ішкі өңделуіне және инженерлік-техникалық қамтамасыз етілуіне қойылатын талаптар; - аурухана ішілік инфекциялармен күресу жөніндегі гигиеналық және эпидемияға қарсы шаралар; - аурухана 	<p>бағыттары;</p> <ul style="list-style-type: none"> - балалар мен жас-өспірімдер гигиенасы жөніндегі маманның ұйымдастыру-әдістемелік жұмысының мазмұны, түрі және әдістері; - балалар мен жас-өспірімдер мекемелерін жоспарлау мен салудың гигиеналық қағидалары; - жобаның түрлері; - балалар мен жас-өспірімдер гигиенасындағы нормалаудың негізгі қағидалары; - өскелең ағзаның функционалдык жетілуі; - денсаулық жағдайын бағалау критерийлері; - қоршаған орта факторларының 		<p>талдау методологиясын;</p> <p>қауіп-қатерін бағалау кезеңдері;</p> <ul style="list-style-type: none"> - нозологияға дейінгі диагностика әдістемесін; - қауіп-қатер факторларының себепсалдарлық байланыстарын анықтау әдістемесін; - ағзаға және халық денсаулығына қарқындылығы аз факторлардың әсер ету ерекшеліктерін; - қауіп-қатер факторларының әсерін болжау мүмкіншіліктерін; - қауіп-қатер 		<ul style="list-style-type: none"> - жаңа типтегі білім беретін мекемелерді жоспарлау және құрылысын салудың гигиеналық қағидалары; - жаңа типтегі мектептерде оқу-педагогикалық үрдісті ұйымдастыру; - мектеп дәрігері жұмысының негізгі бағыттары; - мектеп жасында созылмалы аурулардың алдын алу; - қоршаған орта гигиенасындағы ғылыми зерттеулердің ізбелестілігімен, әдістерімен және мақсаттарымен танысу;
--	--	--	---	--	---	--	---

		<p>ішіндегі ортаның факторларын қолайлы ету жөніндегі шаралар;</p> <ul style="list-style-type: none"> - халықты зиянды факторлардан қорғау, денсаулықты нығайту шараларын ұйымдастыру және өткізу; - халық арасында салауатты өмір сүру салтын насихаттау бойынша санитарлық ағарту шараларын өткізу; - экологиясы қолайсыз аймақта тұратын халық арасында алдын алу шараларын жүргізу; - қоршаған орта өмірі үшін 	<p>өсіп келе жатқан ағзаға әсері;</p> <ul style="list-style-type: none"> - балалар мен жасөспірімдердің дене дамуын зерттеу және бағалау әдістемесі; - балалар ұйымында оқу-педагогикалық үрдісті ұйымдастыру; - балалардың мектепте оқуға дайындығын анықтау; - мектепте оқуға жетілгендіктің критерийлері; - өсіп келе жатқан ұрпақты тәрбиелеу мен оқыудың ең жақсы жағдайлары мен ұтымды режимі; - денсаулық жағдайын кешенді бағалау; - мектепке дейінгі жаста кездесетін созылмалы ауру- 		<p>факторларының адамға қолайсыз әсерлерінің алдын алу жөніндегі гигиеналық және сауықтыру шараларын ұйымдастыру және жүргізу қағидалары;</p> <ul style="list-style-type: none"> - қоршаған орта гигиенасындағы ғылыми зерттеулердің әдістері мен мақсатының ізбелестігімен танысу; - табиғат әр түрлі қоршаған орта факторлары; - адамның денсаулығына қауіп-қатер тудыруы мүмкін 	<ul style="list-style-type: none"> - олардың гигиеналық регламенттерімен (нормалау); - халық денсаулығының жағдайын қолайсыз экологиялық факторлардың әсері бойынша бағалау; - халық аурушандығының көрсеткіштерінің мәліметтерін статистикалық өңдеу; - экологиялық факторлардың әсерінен биологиялық маркерлердің өзгеруін болжайтын регрессия теңдеуін құру; - регрессия теңдеуіндегі
--	--	--	---	--	---	---

		<p>қолайлы жағдай-ды сақтауға халық арасында санитарлық – ағарту жұмыстарын жүргізу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - сауықтыру шараларын іске асырудың тиімділігін бағалау; - санитарлық бюллетень шығару. 	<p>лар қалыптасуының алдын алу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - балалар мен жасөспірімдер гигиенасы жөніндегі маман мен дәрігер педиатрдың өсіп келе жатқан ұрпақтың денсаулығын қорғау жөнінде бірге атқаратын қызметі; - қолданбалы медициналық статистиканың теориялық және әдістемелік негіздері; - емдеу-профилактикалық ұйым жұмысында және денсаулық сақтау практикасында статистикалық әдістерінің мәні; - халық денсаулығы көрсеткіштерінің зерттеу әдістері; - статистика анық- 		<p>факторлар;</p> <ul style="list-style-type: none"> - қарқындылығы аз факторлардың ағзаға және халықтың денсаулық жағдайына әсер ету ерекшеліктерін; - қоршаған ортаның зиянды факторларының регламенттерін (нормалау); - қоршаған орта ластануының жағымсыз факторларының әсеріне адам ағзасының биологиялық жауаптарының спектрлерін; - халықтың денсаулық жағдайын экологиялық факторлардың 		<p>нозологиялық формалардың экологиялық қолайсыз жағдайлар арасындағы тікелей себептік байланыстар-ды көрсету;</p> <ul style="list-style-type: none"> - жазғы сауықтыру жұмыстарының дайын-дығына және өткізілуіне бақылау жасау; - заң негізінде әкімшілік шараларды қолдану; - балалар мен жасөспірімдер гигиенасы бөлімшесінің жұмысын жоспарлау; - балалар мен жасөспірімдер ұжымының денсаулық жағдайын есеп
--	--	---	---	--	---	--	---

			<p>тамасы;</p> <ul style="list-style-type: none"> - оның құрамы, мақсаттары және міндеттері; - барлық халық және балалардың денсаулық жағдайын бағалау мәні, халық денсаулығының көрсеткіштерінің әлеуметтік гигиеналық талдауы және статистикалық зерттеу кезеңдері; - денсаулық сақтаудың мәліметтік жүйесіндегі негізгі міндеттері мен мақсаттары; - ҚР халқының қазіргі кезеңдегі денсаулық жағдайы; - ҚР халқының аурушаңдығының деңгейлері мен тенденциялары; 		<p>жағымсыз әсерлеріне байланысты зерттеуді нозология алды диагностиканың статистикалық әдістің аурушаңдылық көрсеткіштерінің есептері;</p> <ul style="list-style-type: none"> - қоршаған орта факторлары мен халық денсаулығы мен себепсалдар байланысын құру әдісі; - болуы мүмкін болжамдар; - ҚР-ның санитарлық-эпидемиологиялық қызметінің ұйымдары мен басқармаларының принциптері; 		<p>беру мәліметтері бойынша талдау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - балалар мен жасөспірімдердің сауығуы бойынша санитарлық - сауықтыру шараларының кешенді жоспарларын құру; - заңнамалық құжаттармен, ғылыми әдебиеттерімен, халықтың хаттары және арыздарымен жұмыс жасау; - өз жұмысында заңнамалық және нормативтік құжаттарды ескертпелі және ағымдық мемлекеттік санитарлық-
--	--	--	--	--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> - Қазақстандағы маңызды аурулардың медико-әлеуметтік мәселелері; - маңызды аурулардың негізгі қауіп қатер факторларының медико-әлеуметтік мәні: маңызды аурулардың жас-жыныстық, кәсіби және аймақтық ерекшеліктері; - маңызды аурулардың медициналық және әлеуметтік алдын алу шараларының негіздері; - заманауи компьютерлік технологияларды қолдану; - халық денсаулығының статистикалық талдау нәтижелерін 		<ul style="list-style-type: none"> - ҚР-ның МСЭҚ мамандарының құқықтары.СЭ СО функциялары; - ҚР-ның санитарлық-эпидемиологиялық жағдайындағы мониторинг жүйесі Қазақстан Республикасының эпидемиологиялық қызметі; - Республика МСЭҚБ мамандарының құқықтары; - Қазақстан Республикасын дағы санитарлық эпидемиологиялық жағдайлардың мониторинг жүйесі. 	<ul style="list-style-type: none"> эпидемиологиялық қадағалауда қолдану; - санитарлық ағарту жұмысын жүргізу; - жаңа типтегі білім мекемелерін жобалауда гигиеналық қағидаларды меңгеру, ескертпелі және ағымдық санитарлық қадағалау әдістемелерін жүргізу.
--	--	--	---	--	---	---

			<p>бағалау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - негізгі себеп-салдарлық байланыстарды анықтау, халық денсаулығына әсер ететін факторлардың бағытын және дәрежесін анықтау; - халық денсаулығын зерттеуде медициналық-статистикалық әдістерді қолдану; - медициналық-статистикалық құжаттардың көмегімен медициналық денсаулық сақтау ұйымдарының әрекетін талдау және бағалау; - халықтың аурушаңдылығы туралы мәліметтерді жинау және талдау. 				
--	--	--	---	--	--	--	--

Дағдыларды қалыптастыру:

<p>Операцио- налды құзырет (дағды- лар)</p>	<p>- Дәрігердің шынайы ғылыми және гуманитарлық-психологиялық әлемдік көз-қарасын қалыптастыру үшін қажет философия және әлеуметтік ғылым негіздерін игеру; - сандық бейнелеу, ультрадыбыстық бейнелеу және ядролық магниттік резонансты бейнелеуді сақтау үшін жана сандық техника заттарын және математика әдісін қолданып</p>	<p>- АҚ өлшеу, пульсті санау, т/і, б/а инъекциялары, 3 стандартты жағдайда ЭКГ-ны анықтау Intermediate деңгейінде ішкі аурулар клиникасындағы медициналық тақырыптардың ағылшын тілінде салаларды жазбаша және ауызша игеру: көмірсу (глюкоза), липид (холестерин), ақуыз (креатинин) алмасу көрсеткіштерінің анықтамасы және базалық интерпретациясы; - дәрілік заттарға</p>	<p>- терапиялық және хирургиялық ауруларды тексеру; - к/і инъекция және инфузияны енгізу; - қазіргі заманғы компьютерлік технология негізінде медико-биологиялық мәліметтерді өңдеу; - хирургиялық және терапиялық ауруларды тексеру; - PICO принциптерін мәлімет (компьютерлік және қолмен іздеу) іздеуді қолдану; - мәліметті талдау және сыни бағалау, клиникалық аудит жоспарын</p>	<p>- Ауру ағымына тәуелді науқастарды тексеру, физиологиялық туу кезінде көмек көрсету және жүктілік диагностикасы; - медициналық құжаттарды толтыру.</p>	<p>- ЖТД тәжірибесінде кең таралған аурулары бар науқастарды тексеру және емдеу, жас өспірімдер мен балалардың неврологиялық ауруларының негізгі диагностикалық принциптері мен терапиясы; - психикалық және наркологиялық аурулардың негізгі диагностикалық принциптері және терапиясы, жедел тыныс алу жеткіліксіздігі синдромы кезінде айналымының</p>	<p>- Дағдыларды қалыптастыру: адам өмір сүретін ортасының жағдайына шаруашылық ауыз сумен қамтамасыз ету объектілеріне ЕПМ-ге санитарлық гигиеналық қадағалау жүргізу; - тағамдық өнімнің шикізаттарға санитарлық-эпидемиологиялық сараптама жүргізу, тағамдық және кәсіби уланулар мен ауруларды зерттеу, су жолдарын</p>	<p>- Дағдыларды қалыптастыру: ағымдық және ретроспективті аурулардың талдауы және профилактикалық эпидемияға қарсы шараларының жоспарын құру, қоршаған ортаның санитарлық-эпидемиологиялық жағдайын және кәсіби іс-әрекет көрсеткіштерін бағалау өндірісте жұмыс орындарында аттестация жүргізу;</p>
--	--	---	---	---	---	--	--

	<p>бейнелеуді талдау үшін медициналық банкісін құру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - жазбаша және ауызша түрде ішкі аурулар клиникасында орыс, қазақ тілдерінде коммуникацияны меңгеру; - ішкі аурулар клиникасындағы медициналық тақырыптарға жазбаша және ауызша компетенцияны меңгеру (Орыс тілінде оқитын топтарға қазақша 2000 сөзден кем емес, қазақ тілінде оқитын топтар 2000 орысша сөзден кем емес); - терапиялық 	<p>дәрінің негізгі формаларына (таблеткалар, дражелер, ұнтақтар, ерітінділер, мазьдар, кремдер, свечалар)</p> <ul style="list-style-type: none"> - олардың сапасын бақылаудың дезинфекциялық және стерилизациялау шараларын өткізу; - дезинфекциялық және стерилизациялау шаралар мен олардың сапасын бақылауды жүргізу; - халық денсаулығын зиянды факторлар әсерінен қорғау мен нығайту 	<p>құру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - өткізілетін құжат бойынша БАҚ сапасын бағалау; - балалар мекемелерін біріншілік есеп-санау құжаттамасымен жұмыс істеу: балалар мен жасөспірімдердің денсаулық жағдайына кешенді баға беру; - аурушандылыққа (ретроспективті, проспективті, көлденең) - халық арасындағы балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын нығайтатын санитарлық-профилактика- 		<p>жедел жеткіліксіздігі кезінде ОЖЖ қызметінің бұзылуы кезінде (естен тану, гипертониялық криз, бронхообструктивті ауырлық синдромы) кейінге қалдырылмайтын көмек хаттамасы мен диагностика алгоритмін игеру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ересектер мен балалар бақытсыздық жағдайына (суға бату, электржарақаты, үсу, күн өту, жәндіктер, жылан, жануар шағуы) душар болғанда, шұғыл көмек 	<p>бейтараптау бойынша шараларының эффектісін бағалау, нақты территорияда сумен қамтамасыз ету және қолдану ерекшеліктерін ескеріп инфекцияның берілуін бағалау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - оқу-тәрбие орта факторларының әсеріне байланысты балалар мен жасөспірімдердің физикалық дамуы және денсаулығының жағдайын бағалау; - оқу-тәрбие факторларыны 	<p>профилактикалық алық іс-шаралармен өңдеу арқылы өндірістік шартты және кәсіби іс әрекет көрсеткіштерін бағалау өндірісте жұмыс орындарында аттестация жүргізу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - бақылаудағы объектілерді санитарлық-эпидемиологиялық сараптауды өткізгенде және еңбек гигиенасы және эпидемиология саласында мемлекеттік санэпид қадағалау
--	---	--	--	--	--	--	--

	<p>профильдегі науқастарға күтім жасау (ақыл-есі бұзылған, қозғалысы, сөйлеу қызметі бұзылған, жүрек қызметінің декомпенсацияланған бұзылысы бар қалтыраған науқастарға, тыныс қызметі бұзылған);</p> <p>- бөлмелер мен қондырғыларды санитарлық өндеу.</p>	<p>бойынша шараларды ұйымдастырып, негіздеу;</p> <p>- халық арасында салауатты өмір сүру салтын насихаттау бойынша санитарлық – ағарту жұмыстарын жүргізу;</p> <p>- экологиялық қолайсыз аймақта тұратын тұрғындар арасында профилактикалық шаралар жүргізу;</p> <p>қоршаған ортаны адам өміріне қолайлы етуде халық арасында санитарлық – ағарту жұмыстарын жүргізу;</p> <p>- жүргізілген</p>	<p>лық шаралар;</p> <p>- балалар мен жасөспірімдердің денсаулық топтарын анықтап, денсаулық жағдайын зерттеу мен бағалау;</p> <p>- емдік – профилактикалық мекеме жағдайындағы зиянды факторлардан медициналық қызметкерлер мен науқастарды қорғауға бағытталған шараларды жүргізу, ұйымдастырып негіздеу;</p> <p>- жүргізілген сауықтыру шараларының тиімділігін бағалау;</p> <p>- аурухана ішілік инфекцияның профилактикасы</p>		<p>көрсете білу;</p> <p>- жарақаттар, жарақаттық шок және үйде босандыра білу;</p> <p>- эпидошақта эпидемияға қарсы шаралар жоспарын құрастыру;</p> <p>- АИ эпидталдауды, тіркеу, анықтау, ЕПМ-де инфекциялық бақылауды ұйымдастыру.</p> <p>- канцерогенді және канцерогенді емес қауіпті есептеу;</p> <p>- минималды қауіптің гигиеналық нормативтері мен қауіпсіз деңгейін бекіту;</p>	<p>ң әсеріне байланыс-ты балалар мен жасөспірімдердің физикалық дамуы мен денсаулық жағдайын бағалау;</p> <p>- гигиена мен эпидемиология саласындағы мемлекеттік санэпидқадағалауды жүргізу;</p> <p>- бақылаудағы объектілердің санитарлық – эпидемиологиялық сараптамасы;</p> <p>- күнделікті және сақтық санитарлық бақылау;</p> <p>- халық арасында салауатты өмір салтымен</p>	<p>жүргізу;</p> <p>- бақылауда-ғы объектілердің санитарлық – эпидемиологиялық сараптамасы;</p> <p>- өнеркәсіп мекемелерінде еңбек ауырлығымен басқада өндірістік зиянды факторлардың қарқындылығына байланысты кәсіптің дәрежесін бағалау;</p> <p>- халық арасында салауатты өмір салтымен тамақтануды кәсіби</p>
--	---	--	--	--	--	--	---

		<p>сауықтыру шараларының тиімділігін бағалау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - антропометриялық өлшеу жүргізу үшін құралдарды қолдану; - өз бетінше антропометриялық өлшеу жүргізу; - физикалық даму стандарттарын қолдану; - морфофункционалдық жағдай мен биологиялық даму деңгейі бойынша физикалық дамуға кешенді баға беріп, алынған мәліметтердің негізінде бала денсаулығына қорытынды 	<p>бойынша санитарлық – ағарту жұмыстарын жүргізу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - санитарлық бюллетень шығару; - күнделікті және сақтық мемлекеттік санитарлық эпидемиологиялық қадағалау жүргізуде заңдылық және нормативтік құжаттарды өз қызметінде қолдану; - балалар мен жасөспірімдер мекемесінде оқу-тәрбие, тамақтану, дене тәрбиесімен балалардың ұйымдастырылған ұжымдарында медициналық қызмет 		<ul style="list-style-type: none"> - халық денсаулығына аса қауіп туғызатын қауіп факторлары мен көздерін бірінші кезектегі реттеуді жүргізу; - территориялық және жергілікті деңгейде халық денсаулығын қорғау саласындағы басымдылықты анықтау; - қоршаған ортаның зиянды факторларының әсерінен халық денсаулығына тиетін нұқсанның сандық шамасын алу; - қолайсыз әсер жағдайындағы нақты жағдай- 	<p>тамақтану жөнінде кәсіби деңгейде насихат жүргізу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - халық денсаулығына экологиялық қауіпті болжау мен бағалау; - экологиялық қауіп факторлары мен денсаулық жағдайының арасындағы себеп-салдарлық байланысты анықтау; - ЕПҰ –да инфекциялық бақылауды ұйымдастыру, АИ эпидталдауын анықтау, тіркеу бойынша; - иммуно профи- 	<p>деңгейде насихат жүргізу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - қоршаған орта гигиенасына ғылыми зерттеу жүргізу; - емдік және емдік-профилактикалық тамақтануды ұйымдастырып, негіздеу; - ҚР-ғы өзекті аса қауіпті инфекцияларға эпидемиологиялық қадағалауды ұйымдастыру; - емдік және емдік-профилактикалық тамақтануды ұйымдастыру мен негіздеу; - әлеуметтік
--	--	---	--	--	---	--	--

		<p>жасап және сауықтыру шараларын ұсыну;</p> <p>- ұжымның физикалық дамуына баға беру және жалпы беретін мектептер мен мектеп жасына дейінгі балалар мекемелеріндегі балалардың болуына жасалатын жағдайларды жақсартуға бағытталған шараларды құрастыру мақсатында, ұжымның физикалық дамуына әсер ететін факторларды қарастыру.</p>	<p>көрсету сұрақтары бойынша санитарлық – эпидемиологиялық тексеріс жүргізу;</p> <p>- балалар мен жасөспірімдер ұжымдарында денсаулық жағдайына байланысты есеп беру құжаттарын талдау;</p> <p>- балалар мен жасөспірімдерді сауықтыру бойынша санитарлық – сауықтыру шараларының кешенді жоспарын құрастыру;</p> <p>- балалар мен жасөспірімдер мекемесінде медициналық қызметкерлермен жиналыс, семинар, сабақ</p>		<p>да аса сезімтал топтарды анықтау;</p> <p>- гигиена мен өзара байланысты пәндер бойынша денсаулық сақтаудағы тәжірибелік қызметтер мен ғылыми әдебиеттер мәліметтерін адам өмір сүру ортасының сапасын жақсартуда шаралар құрастыруға қолдану;</p> <p>- жүргізілген сауықтыру шараларының тиімділігін бағалау;</p> <p>- санитарлық бюллетень шығару;</p> <p>- санитарлы-</p>	<p>лактика жүргізу мен тиімділігін, сапасын бағалау.</p>	<p>маңызды инфекцияларға эпидемиологиялық қадағалау ұйымдастыру бойынша: сенімді материал жинай білу; материал құрастыру;</p> <p>- жиналған материалдың сенімділігі үшін статистикалық өңдеу жүргізе білу;</p> <p>- алынған зерттеу негізінде (басқа адамдар, мекемелерді қарастырып шаралар кешенін), нақты профилактикалық шаралар кешенін құрастыру;</p>
--	--	---	--	--	--	--	---

			<p>жүргізіп, ұйымдастыру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - балалар мен жасөспірімдер мекемелерде қызметкердің, ата-аналар мен балалардың гигиеналық білім деңгейін жоғарылату шараларын жүргізу; - халық денсаулығы жағдайының көрсеткіштерін есептеу мен бағалау; - халықтың аурушаңдығы мен демографиялық үрдісі жайлы ақпаратты жинап, талдау және заманауи компьютерлік технологияны қолдана отырып, оны 		<p>эпидемиологиялық ҚР – дағы мониторинг жүйесі</p>		<ul style="list-style-type: none"> - қоршаған орта объектілерінен қабылданған гигиеналық ұсыныстарға сәйкес сынама үлгілерін алу; - минерализацияға материал дайындау; - дайындалған сынамаларды минерализацияға дайындау; - минерализаттағы ауыр металл тұздарының мөлшерін ретімен спектросхимиялық өлшеу; - калибрлік қисық сызбасын дұрыс
--	--	--	---	--	---	--	--

			статистикалық өңдеу.				<p>құру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - талдау нәтижесін есептеу; - қоршаған ортаның зиянды факторларының концентрациясы жөніндегі алынған мәліметтерін олардың гигиеналық регламентпен салыстыру.
--	--	--	----------------------	--	--	--	--

Коммуникативті дағдыларды қалыптастыру:

Аксиологиялық құзырет (коммуникативті дағдылар)	- мұғалімдер мен курстардың қарым-қатынастарының негізгі моделін меңгеру.	- “дәрігер науқас” қарым-қатынасының негізгі моделін меңгеру.	- науқастармен қарым-қатынасының негізгі моделін меңгеру.	- медициналық топпен-дәрігерлермен, орта және кіші медициналық қызметкермен қарым-қатынасының негізгі моделін меңгеру.	- медициналық топпен-дәрігерлермен, орта және кіші медициналық қызметкермен қарым-қатынасының негізгі моделін меңгеру.	- қарым-қатынасының негізгі моделін меңгеру; - науқастармен әңгімелесулерде, басқарма аппаратымен және өндірістік нысандардың қызметкерлерімен, әріптес-	- әріптестерімен бірге жұмыс істеуге, қызметкерлердің басқа әріптестерімен қарым – қатынасының қалыптастыруына қабілетті
--	---	---	---	--	--	---	--

						<p>терімен, мемлекеттік санитарлық эпиде-миологиялық қадағалау департаментінің, емдеу профилактикалық ұйымының, әлеуметтік қызметтің жұмысшылары мен медициналық этиканы және деонтологияның қағидаларын сақтай отырып, коммуникативтік дағдыларды қолдану;</p> <p>- медициналық қызметкерлермен, МСЭҚБ қызметкерлерімен, науқастармен, бақылау ұйым-</p>	<p>болуы;</p> <p>- коммуника- тивтік дағдыларды қолдану, медициналық этиканы сақтай отырып келіспеуші-ліктерді шешу, жоғарғы орындардың басшыларын, әріптестерін, мекеме жұмысшы-ларын қол жетімді түрде ақпараттандыру;</p> <p>- топпен жұмыс жасау және топ басшылық қасиетке ие болу;</p> <p>- санитарлық-эпидемиоло-</p>
--	--	--	--	--	--	---	--

						<p>дары және меке-мелерінің қызметкерлерімен, қарым – қатынас және сенімділік орнату, коммуникативтік қарым – қатынастың моделін таңдау және қолдану;</p> <p>- тиімді қызмет-тестікке бейімделген коммуникативтік қарым-қатынас-тың сәйкес моделін таңдау және қолдану, жеке өміріне, қолайлы өмір сүруіне, қауіпсіздігіне құрметпен қарау.</p>	<p>гиялық қызметтің, қоғамдық денсаулық сақтаудың және менеджменттің сұрақтарын шеше білу;</p> <p>- белгілі мақсатқа бағытталған эпиданамнезді жинау;</p> <p>- тұрғындарда жоғарғы деңгейдегі санитарлық-эпидемиологиялық сауаттылықты қалыптастыру;</p> <p>- мемлекеттік санитарлық-эпидемиологиялық қызметпен қоғамдық денсаулық сақтау салаларының</p>
--	--	--	--	--	--	---	---

							<p>әртүрлі деңгейлеріндегі басқару шешімдеріне қатысу;</p> <p>- төтенше эпидемияға қарсы комиссияның, медициналық және медициналық емес ұйымдардың, әкімшіліктердің, құқық қорғау ұйымдарының коллегияларының мәжілістерінде қаралып отырған сұрақ бойынша нақты негіздеулермен өз көзқарасын дәлелдеу;</p> <p>- кәсіптік және әлеуметтік маңызды мазмұнды</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>мәтіндерді дайындап, талдау жүргізе білу;</p> <p>- әріптестермен, басқа да медициналық қызметкерлермен, пациенттермен және олардың туыстарымен қарым-қатынаста медицина саласының этикасы мен деонтологиялық аспектілерін іске асыра білу.</p>
Дағдылар және құқықты білімді қалыптастыру:							
Құқықты құзырет (денсаулық сақшысы)	- денсаулық сақтау саласындағы мемлекет саясатының ұстанымдары.	- денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік бақылау ұстанымдары.	- пациент жайында құпиялылықты қамтамасыз ету ережелерінің ұстанымдары; - денсаулық сақтау саласын-	- денсаулық сақтау саласындағы құқықтар мен міндеттер негіздері және оларды қамтамасыз ету кепілдіктері.	- қоғам денсаулығын қорғаудағы құқықтық сұрақтар негіздері.	- коммуналдық гигиена, аурухана гигиенасы, тағамтану гигиенасы, балалар мен жасөспірімдер	- Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау саласының ұстанымдарын қалыптастыру, азамат-

			дағы сараптау негіздері.			<p>гигиенасы сала-сында мемлекеттік санитарлық бақылау негіздерін қалыптастыру;</p> <p>- балалар мен ересектер арасында жұқпалы, вирустық, паразитарлық, тағамнан улану, қоршаған ортаның антропогенді химиялық ластануынан болатын аурулықтың алдын-алу мақсатында, балалар мен жасөспірімдерде салауатты өмір сүру салтын қалыптастыруда, оларды гигиеналық тәрбиелеу мен оқытуда</p>	<p>тардың денсаулығын қорғау заңдылықтарын, ҚР мемлекеттік санитарлық эпидемиологиялық қызметінің мамандарының құқықтық іс-әрекеттерінің негіздерін қалыптастыру;</p> <p>- ҚР және шетелдердің денсаулық сақтау жүйесінің сапасын басқару;</p> <p>- санитарлық-эпидемиологиялық, ҚР табиғатты қорғау, гигиена саласындағы сақтық және күнделікті</p>
--	--	--	--------------------------	--	--	---	--

						сақтық санитарлық бақылау жүргізу.	бақылауды, жұмысшылардың денсаулық жағдайын бағалау, аса қауіпті және конвенциялардың алып келуінен және таралуынан ҚР территориялары мен шекараларын санитарлық қорғау.
Біліктілікті жетілдіру мен өз бетінше білім алудың дағдыларын қалыптастыру:							
Өз бетінше білім алу мен үздіксіз білім алудың құзыреттері	- өз бетімен ақпарат көздерімен жұмыс жасау; СӨЖ қарапайым формаларын орындау.	- кітапханадағы қажетті ақпарат көздеріне өз бетімен ізденіс жүргізу; СӨЖ орындау.	- интернеттегі қажетті ақпарат көздеріне өз бетімен ізденіс жүргізу.	- студенттің өз портфолиосын қалыптастыруы.	- білімін жетілдірудің қосымша формаларын меңгеру; - студенттердің ғылыми-зерттеу жұмысына қатысуы; - курстық жұмыстар, мақалалар	- санитарлық-эпидемиологиялық бақылау саласында оқу және ғылыми әдебиеттермен, нормативті құжаттармен өз бетімен жұмыс жасау дағдыларын	- медициналық ақпаратты бағалауды қалыптастыру, ғылыми медициналық әдебиетті талдау, жұмыс барысында аналитикалық әдістерді,

					<p>жазу; - студенттердің ғылыми-тәжірибелік конференцияларына, семинарларға қатысу.</p>	<p>қалыптастыру; - ақпаратты электрондық тасымалдаушыларды қолдану, іскерлікті үйрететін ойындарға сценарий жазу, курстық жұмыстар, оларды қорғау, зерттеу жұмыстарын жүргізу дағдыларын қалыптастыру</p>	<p>компьютерлік технологияларды қолдану; - медицина саласында ғылыми зерттеулерді жоспарлау және жүргізу, ғылыми баяндамалар мен мақалалар дайындау</p>
--	--	--	--	--	---	---	---

**4.7 «ГИГИЕНА ЖӘНЕ ЭПИДЕМИОЛОГИЯ» ДАЙЫНДЫҒЫНА БАҒЫТТАЛҒАН «ҚОҒАМДЫҚ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ»
МАМАНДЫҒЫ ТҮЛЕГІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТЕРІ**

Құзыреттер атауы	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	5 курс
Білімді қалыптастыру:					
Когнитивті құзырет (білім)	<ul style="list-style-type: none"> - тірі және өлі табиғаттағы байқалатын негізгі құбылыстар; - табиғаттанудың ғылыми әдістері; - әлеуметтік-гуманитарлық және экономикалық ғылымның негізгі білімдері; - ағзалар мен жүйелердегі қалыпты жағдайдағы жасушалардың, тіндердің құрылымы мен қызметінің жалпы заңдылықтары; - информатика негіздері; - адамның қалыпты жағдайдағы, әр жас кезіндегі ағза қызметінің анатомиялық-физиоло- 	<ul style="list-style-type: none"> - экономикалық заңдар және олардың түрлері; - денсаулық сақтау және медицинаның негізгі мәселелері, әлеуметтік саясаттың басқа да салаларымен байланысы және өзара тәуелділігі; - ғылымның саясаттың, тарихтың және саяси өмірдің теориялық-әдістемелік негізі; - денсаулық сақтаудағы халықаралық саяси негізгі мәселелері; - денсаулықты қалыптастырушы факторлар, қорғаныс-бейімделу үрдістері, қалыпты және патология жағдайындағы реттелу туралы білімді 	<ul style="list-style-type: none"> - демографияның медициналық -әлеуметтік аспектілері, халықтың аурушандығы, оны зерттеу тәсілдері, аурулардың халықаралық жіктелуі және медициналық көмектің ұйымдас-тырылуы; - қолайсыз әлеуметтік -экономиялық факторлардың әсерінен болатын аурулар, пайда болу себебі мен шарты, халық арасында жұқпалы және жұқпалы емес аурулардың таралуы, сауықтыру шаралары; - халыққа медициналық көмек көрсету принциптері мен негіздері; 	<ul style="list-style-type: none"> - емдік –профилактикалық және санитарлы-эпидемиологиялық ұйымының ұйымдас-тыру -экономикалық жұмысының аспек-тілері туралы білімін қалыптастыру; - тұрғын мекендерді жоспарлау, мәдени-тұрмыстық қызметтегі өндірістер және қоғамдық мекемелер, тұрғын мекемелерін сумен қамтамасыз ету гигиенасы бойынша, топырақ, су қоймаларын, атмосфералық ауаны санитарлық қорғау және мемлекеттік санитарлық қадағалау туралы; 	<ul style="list-style-type: none"> - төтенше жағдай кезіндегі санитарлық-эпидемиологиялық шаралар ұйымдас-тыру ұстанымдары тура-лы білімді қалыптастыру; - эпидемиялық үрдіс дамуының механизмі мен заңдылықтары, оның таби-ғи, әлеуметтік-экономика-лық жағдайлар, қарқынды-лығына әсері туралы; - урбанизация үрдісі мен инфекциялық және паразитарлық аурушыл-дықты эпидемиологиялық талдаудың негізгі ұстын-дары туралы; - әртүрлі инфекциялық топтар мен паразитарлық аурушылдық кезіндегі эпидемиологиялық қада-ғалаудың географиялық таралуы мен бақылау әдістерінің негізгі

	<p>гиялық ерекшеліктері; - молекулалық биология мен генетика негіздері, гендік, хромосмдық, мультифакториалдық, аурулардың заманауи түсінігі және олардың алдын алу.</p>	<p>қалыптастыру.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - қауіпті өндірістік факторлардың адам ағзасына әсер ету механизмі, кәсіптік аурулар түрлері және медициналық – әлеуметтік экспертиза сұрақтары; - дәлелді медицинаның негізгі принциптері. халықтың денсаулық жағдайының негізгі көрсеткіштері және денсаулықты кешенді бағалау белгілері; - халықтың денсаулығын зерттеу кезіндегі қолданылатын негізгі статистикалық әдістер туралы білімді қалыптастыру. 	<ul style="list-style-type: none"> - тағамдық өнеркәсібінің және қоғамдық тамақтандыру, сауда өндірісін қамтамасыз етілуіне және құрлымына талаптары туралы; - тұрғындардың жеке топтарының тамақтануы, диеталық және емдеу-профилактикалық тамақтану негіздері туралы; - тағамтану өндірісінің жұмысшыларын гигиеналық оқытуды ұйымдастыру; - тағамдық улануларды алдын алу және тергеу туралы; - балалар және жасөспірімдердің білімдік іс-әрекетінің гигиенасы туралы; - балалар және жасөспірімдерді физикалық және еңбектік тәрбиелеу гигиенасына және қозғалу белсенділігі- 	<ul style="list-style-type: none"> ұстындары; - профилактикалық және эпидемияға қарсы шаралар-ды жүргізу мен ұйымдастыру әдістері; - ұлттық денсаулық сақтауды ұйымдастыру, сондай-ақ санитарлық-эпидемиология-лық қызметті ұйымдастырудың негізгі ұстындары жайлы; - жұмыс істейтін халықты медициналық қамтамасыз-дау ұйымдастыру жүйесінде еңбек гигиенасы бойынша маманның орны мен ролі; - әртүрлі еңбек қызметі кезіндегі еңбек пен демалыстың үйлесімді режимін ұйымдастыру негізі туралы; - жұмысшылар организміне өндірістің қолайсыз әсерін анықтап, ескерту мен гигиеналық және сауықтыру шараларын жүргізу мен ұйымдастыру негіздері туралы;
--	--	----------------------	--	---	--

				<p>не;</p> <ul style="list-style-type: none"> - салауатты өмір салтын қалыптастыру негізінде және еңбек гигиенасын оқушыларға кәсіби білім беру және оқыту; - балаларға арналған заттарды гигиеналық бағалауда, балалар мен жасөспірімдер мекемелеріндегі санитарлық-эпидемияға қарсы режимінің сақталуын бақылау және медициналық қамтамасыз ету, балалар және жас өспірімдерді санитарлық-эпидемиологиялық және медициналық қамтамасыз ету туралы. 	<ul style="list-style-type: none"> - халық пен денсаулық сақтау, медицинаның жалпы теориялық концепциясы туралы; - халық денсаулығын зерттеу мен бағалау туралы; - ана мен баланың денсаулығын қорғауға, халыққа емдік-профилактикалық көмекті ұйымдастыру туралы; - медико - әлеуметтік реабилитация мен дәрігерлік-еңбек сараптамасы; - санитарлық-эпидемиологиялық қызметті ұйымдастыру туралы; - денсаулық сақтауды жоспарлау, қаржылануы, жоспарлануы, экономикасы мен әлеуметтік және медициналық сақтандыру, маркетинг және менеджменті, басқару сапасы туралы денсаулық сақтаудағы кәсіпкерлік; - халықаралық денсаулық сақтау мен медициналық білім беру туралы;
--	--	--	--	--	--

Дағдыларды қалыптастыру:

<p>Операцио- налдық құзырет (дағдылар)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - тарихи жағдайларды ғылыми негіздеу және сараптау; - арнайы, кәсіби терминдерді мемлекеттік және шетел тілдерінде қолдану; - интернет және интернет жүйесінде, компьютермен жұмыс істеу, тәжірибе жүзінде тірі ағзалардың қоршаған ортамен байланысының заңдылықтары туралы алынған білімдерді қолдану; - құқықтық ақпараттардың ғылыми негізделуі және оларды объективті бағалау; - адам ағзасындағы биохимиялық үрдістердің механизмдері туралы білімдері, физико-химиялық үрдістердің заңдылықтарының 	<ul style="list-style-type: none"> - қоршаған орта ны және оның негізгі мәселелерін философиялық білімдердің негізінде тану; - кәсіби деңгейде шетел тілдерін меңгеру; - ҚР шет елдердегі объективті әлеуметтік құбылыстарды анықтау және талдау қабілеті; - қоғамдық денсаулық сақтау жүйесінде тарихи әдістерді тәжірибе жүзінде қолдану; - ағзадағы негізгі патологиялық үрдістерді анықтау; - дәрілік заттардың дозаларын есептеу және рецептерін жазу; - салауатты өмір сүру салтын насихаттау туралы машықтарды қалыптастыру. 	<ul style="list-style-type: none"> - санитарлық – гигиеналық зерттеулер жүргізу үшін қоршаған орта нысандарынан сынама алу және қажетті құжаттарды толтыру; - денсаулық сақтау жүйесінде басқару механизмін рационалды қолдану және сандық және сапалық зерттеулерді дәлелді медицинада пайдалану; - ауруларды тексеру, диагностиканың негізгі зертханалық – аспаптық әдістері; - алғашқы және жедел көмек көрсету; кәсіби аурулардың медициналық - әлеуметтік экспертизасы және - қоғамдық денсаулық сақтау саласындағы 	<ul style="list-style-type: none"> - қоршаған орта жағдайын шаруашылық ауыз сумен қамтамасыз ететін нысандар, ЕПМ коммунальдық-тұрғын үй шаруашылығына санитарлық-гигиеналық қадағалау жүргізу - тағамдық шикізаттар және азық-түліктерді санитарлық-эпидемиологиялық сараптау жүргізу; - кәсіби және тағамдық улануларды тергеу; - белгілі бір аумақта сумен қамтамасыз ету және пайдалану ерекшеліктерін ескере отырып, инфекцияның су арқылы берілуін бейтараптау шараларының тиімділігін бағалау; - оқыту-тәрбиелік орта факторларының балалар мен жас өспірімдердің физикалық 	<ul style="list-style-type: none"> - дағдыларды қалыптастыру: - аурушылдыққа күнделікті және ретроспективті эпидемиологиялық талдау мен профилактикалық және эпидемияға қарсы шаралардың жоспарын құрастыру; - кәсіптік қызмет пен тіршілік ететін орта объектілерінің санитарлық эпидемиологиялық салауатылығының көрсеткіштерін бағалау; - өндірістегі жұмыс орындарына аттестация жүргізу; - өнеркәсіптен туындаған кәсіптік аурушылдықты талдау мен тергеу жүргізу мен профилактикалық шараларды құрастыру; - бақылаудағы объектілерді санитарлық- эпидемиологиялық сараптамалар мен эпидемиология және еңбек гигиенасы
---	---	--	---	---	---

	<p>түсінігі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - молекулярлық әдістеменің диагностикасы және тұқым қуалаушық патологияның алдын алу; - жас аспектілеріне сәйкес адамның қаңқа сүйектерінің ерекшеліктері; - физиологиялық әдістер жүргізу; - адамның әр түрлі саладағы іс әрекетінің психологиялық құбылыстарын талдау және салауатты өмір сүру салтын насихаттау туралы машықтарды қалыптастыру. 		<p>статистикалық әдістерді компьютерлік программалардың көмегімен қолдану;</p> <ul style="list-style-type: none"> - зерттеуді жоспарлау, шешімдерді қабылдау, денсаулық сақтау сапасын бақылау, талдау, бағалау; - денсаулық сақтау менеджері мен гигиена және эпидемиология маманының емдеу профилактикалық басшыларымен, басқа да медицина қызметкерлерімен қарым қатынасы. 	<p>дамуына және денсаулық жағдайына әсер етуін бағалау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - гигиена және эпидемиология салаларында мемлекеттік санэпид қадағалау жүргізу; - бақылаудағы объектерді санитарлық-эпидемиологиялық сараптау; - күнделікті және сақтық санитарлық қадағалау жүргізу; - тұрғындар арасында тамақтану және салауатты өмір салтын насихаттауды жоғары деңгейде өткізу. 	<p>саласындағы мемлекеттік эпидқадағалау жүргізу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - еңбек ауырлығына, қарқынына қарай өнеркәсіп мекемелеріндегі кәсіптік қауіп - қатермен т.б. өндірістік зиянды факторлардың дәрежесін бағалау; - халық арасында салауатты өмір сүру, тамақтану жайлы кәсіптік жоғары деңгейде насихат жүргізіп ұйымдастыру.
--	--	--	---	---	--

Коммуникативті дағдыларды қалыптастыру:

Аксиологиялық құзырет (коммуникативті дағдылар)	<p>қоғамдық саяси өмірге студенттің толеранттық және гуманитарлық көзқарасы; мәдени дәстүрлер мен тарихи мұраларға құрметпен қарау және оларды</p>	<p>- аурулармен дұрыс қарым қатынас орнату білу, оқу үрдісінде коммуникативтік дағдыларды қолдана білу, студенттердің өзіндік ерекшеліктерін ескере отырып, сенімді</p>	<p>- жағдайлық есептерді, тестерді шешу, ауызша жауап беруде өз көзқарасын дәлелдеп, пікір алмасуға қатысу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ұжымдағы қолайсыз жағдайларды болдыр- 	<p>- ара қатынастың негізгі модельдерін меңгеру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - әлеуметтік қызмет жұмысшылары, ЕПМ, МСЭҚБД қызметкерлерімен, өндірістік, кәсіптік объекттер 	<p>- ұжымдағы басқа мүшелермен тығыз қарым-қатынасты орнатып, серіктес болу қабілеті;</p> <ul style="list-style-type: none"> - коммуникативті дағдыларды қолдану, кәсіптік қызметте, жеке өмірге қолайлы әрі қауіпсіз
--	--	---	---	--	--

	<p>сақтау; - психологиялық кедергілерге қарсы тұру, e-mail, Internet, chat жүйесінде идеялармен, ақпараттармен алмасу; - коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру, әріптестерімен, оқытушылармен, халыққа салауатты өмір сүру салтын насихаттауда, медициналық этиканың принциптерін сақтау; - топта пікірталас, пікірсайыс та өз көзқарасын дәлелдей білу.</p>	<p>қарым қатынас орнату; - топта жұмыс істеуі және лидерлік қасиеттері; - өзінің көзқарасын жеткізе білу; - халық алдында еркін сөйлеу, пікірталасқа қатысу, логикалық ойлау; - ұжымдағы келіспеушіліктерді шешудің тиімді тәсілдерін білу, әлеуметтік өмірге толеранттық және гуманитарлық көзқарасы, қоғамдағы өзгерістерді тез қабылдау; - коммуникативті дағдыларды қолдана отырып, берілген тақырып бойынша реферативтік баяндама, тапсырмаларды орындау, жағдайлық есептерді, тестерді шешу арқылы өз көзқарасын жеткізу.</p>	<p>мау, топта жұмыс істеу, лидерлік қасиеттер, келіспеушіліктерді және стрестерді; - науқастың денсаулығы туралы мәліметтерді жинау, өңдеу, басқа да мамандармен кеңесу; - стационардағы медбикелермен, дәрігерлермен, науқастармен қатынаста медициналық этиканың принциптерін сақтау; - пікірталас жүргізу, халықарасында еркін сөйлеу, әр трлі талдау-ларды логикалық анализдеу; - кәсіби және әлеуметтік мазмұнды мәтіндерді дайындау.</p>	<p>қызметкерлерімен, басқару аппаратымен, науқастармен сөйлесу кезінде деонтология және медициналық этика принциптерін сақтай отырып коммуникативті дағдыларды қолдану; - медициналық қызметкерлермен, МСЭҚБД қызметкерлерімен, пациенттермен, бақылаудағы ұйымдар мен мекемелер қызметкерлері байланыс орнатуды үйрену, біріншілік өзара түсінушілік және сенімнің орнауы; - коммуникативтік арақатынастың сәйкес моделін таңдау, жеке өмірі, қауіпсіздігіне, қолайлы - ғына назар аудару және сыйластықпен, нәтиже-лі қарым-</p>	<p>болуына мән беріп, түсіністікпен қарап медициналық этиканың қағидаларын қадағалай отырып, кикілжіндерді шешу әдістері; - жоғары басшылық ететін мекеме қызметкерлерін, әріптестерін дұрыс айта білу; - команда ішінде жұмыс істей білу мен ұйытқы бола білу қасиетін меңгеру; - қоғамдық денсаулық сақтау, менеджмент, санитарлық эпидемиологиялық қызмет интеграциясы туралы сұрақтарға компетентті болу; - мақсатты түрде бағытталған эпиданамнез жинай білу; - халық арасында жоғарғы деңгейдегі санитарлық эпидемиологиялық сауаттылықты қалыптастыру; - мемсанэпидқадағалау мен қоғамдық денсаулық</p>
--	--	---	--	--	--

				қатынасқа бағытталған.	<p>сақтаудың түрлі деңгейінде шешілетін мәселеріне ат салысу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - әкімшілік, құқық қорғау органдарында, әкімшілікте, медициналық және медициналық емес жоғарғы басқарушы мекемелердің коллегия мәжілісінде қаралатын сұрақтарға нақты дәлел келтіре отырып, өз көзқарасын білдіре білу т.б. - әлеуметтік маңызды және кәсіптік мазмұндағы мәтіндерді дайындап, редакциялай білу қабілеті; - әріптестермен, басқа медқызметкермен, науқас және оның туыстарымен диалогта медқызметтің деонтологиялық және этикалық аспектілерді жүзеге асыру қабілеті.
--	--	--	--	------------------------	---

Дағдылар және құқықты білімді қалыптастыру:

Құқықты құзырет (денсаулық сақшысы)	- философиялық білімдердің негізінде жалпы адамзат, тарихи және ұлттық құндылықтар	- қоғамның әлеуметтік және экономикалық дамуы, халықтың денсаулығын	- Қазақстан халқының санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылығы	- балалар мен жасөспірімдер гигиенасы, тағамтану гигиенасы, аурухана	- Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау ұстамдары туралы;
--	--	---	--	--	--

	<p>негізін мемлекеттік саясат саласында қоғамды экономикалық, рухани жағынан реттеу;</p> <p>- адамдар арасындағы және адамның қоғамға, қоршаған ортаға құқықтық және этикалық қарым қатынасы;</p> <p>- ҚР-ның денсаулық сақтау жүйесінде бірыңғай ақпараттық, халықаралық саясат саласын;</p> <p>- Қазақстанның денсаулық сақтау жүйесін дамытудың мемлекеттік бағдарламасын, сонымен қатар, қоғамдық денсаулық сақтау, денсаулық сақтаудың алдын алу бағыттары, салауатты өмір сүру салтын қалыптастыру, аурулардың алдын алу негіздерін қалыптас-тыру.</p> <p>-</p>	<p>қалыптастырушы әлеуметтік факторлар, қоғамда денсаулық сақтау жүйесінің ұйымдастырылуы, Қазақстанда заманауи нарықтық экономикада медицинаның тарихи жолдарын дамыту туралы;</p> <p>- аурулардың себебі, ағзаның зиянды факторларынан қорғану механизмдері негіздерін қалыптастыру.</p>	<p>туралы заңдылығы;</p> <p>- гигиеналық нормалау;</p> <p>- қоршаған ортаны қорғау заңы;</p> <p>- қоғамның денсаулығын жақсарту және кәсіби аурулардың алдын алу негіздерін қалыптастыру.</p>	<p>гигиенасы, коммуналдық гигиенасы саласындағы мемлекеттік қадағалау туралы;</p> <p>- балалар және ересек тұрғындар арасында ауруларды алдын алу мақсатымен сақтық санитарлық қадағалау оның ішінде қоршаған ортаның химиялық антропогендік ластанумен шартталған, паразиттік, вирустық, инфекциялық аурулар, тағамдық уланулар;</p> <p>- гигиеналық тәрбиелеу мен оқыту, балалар мен жасөспірімдердің салауатты өмір салты.</p>	<p>- азаматтардың денсаулығын қорғау жөніндегі заңды-лықтар;</p> <p>- ҚР мемсанэпидқызмет мамандарының құқықтық іс- әрекеті;</p> <p>- ҚР мен шет елдердегі денсаулық сақтау сапасын басқару;</p> <p>- ҚР табиғатты қорғау, санэпидемиологиялық заңдылықтары;</p> <p>- еңбек гигиенасы саласындағы күнделікті және сақтық санитариялық қадағалауды;</p> <p>- жұмысшылар денсаулығы-ның жағдайын бағалау;</p> <p>- ҚР шекарасы мен территориясын аса қауіпті және конвенциялы инфекция таралып, енуінен санитариялық қорғау.</p>
--	---	--	---	---	--

Біліктілікті жетілдіру мен өз бетінше білім алудың дағдыларын қалыптастыру:

<p>Өз бетінше білім алу мен үздіксіз білім алудың құзыреттері</p>	<p>- ұсынылған ақпарат көздерімен (оқу, анықтамалық, нормативтік құжаттар, ғылыми әдебиеттер, интернет-ресурстар), СӨЖ орындауы: баяндама, реферат, презентация. өзіндік жұмысын орындау машықтарын қалыптастыру.</p>	<p>- ақпараттарды іздеу (оқу, анықтамалық, нормативтік құжаттар, ғылыми әдебиеттер, интернет-ресурстар), күрделі СӨЖ орындауын: презентация, тест тапсырмаларын, сөзжұмбақтарын жоғары деңгейде құрастыру машықтарын қалыптастыру.</p>	<p>- мультимедиялық презентацияларда, олимпиадаларда, ғылыми үйірмерлерде, семинарларда, дөңгелек үстелдерде, конференцияларда, сайыстарда және басқа да шараларда баяндама жасауда алынған білімдерін қолдана білу машықтарын қалыптастыру.</p>	<p>- зерттеушілік сапасын қалыптастыру, ақпаратты өңдеу, қорғалуымен бірге курстық жұмыстар, іскерлік ойындарға арналған сценарий құру, ақпараттың электронды тасымалдаушыларын қолдану, санэпид-қадағалау саласындағы нормативтік құжаттармен оқу және ғылыми әдебиеттермен өзіндік жұмысын үйренуді қалыптастыру.</p>	<p>- медициналық ақпаратты сын көзбен бағалап, медициналық ғылыми әдебиеттерге шолу жасау, жұмыста сараптамалық әдістер, компьютерлік технологияларды қолдану; - медицина саласында ғылыми зерттеулер жүргізіп, жоспарлау, ғылыми мақалалар мен баяндамалар жасау.</p>
--	---	--	--	---	--

4.8 «ЖАЛПЫ ТӘЖІРИБЕНІҢ ДӘРІГЕР-СТОМАТОЛОГЫ» МАМАНДЫҒЫ ТҮЛЕГІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТЕРІ.

Құзыреттер атауы	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	5 курс	6 курс
Білімді қалыптастыру:						
Когнитив-ті құзырет (білім)	<p>Жалпы білім беретін пәндер бойынша білімдік аймақтардың қалыптасуы:</p> <ul style="list-style-type: none"> - философияның биология мен биологияда пайда болуы және қалыптасуы; - ғылымдардың методологиялық негіздері, саясаттануда, тарихта және саясаттық өмірде; - жеке-дара тұлғаның қызметінің белсенділігін анықтайтын психологиялық көріністерінің талдауы; 	<p>Негізгі пәндер бойынша, білімді аймақты қалыптастыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - әлемдік ғылымдар жетістіктерін білу мақсатында шетел тілдерін меңгеру, шет елдік әріптестермен мамандық туралы, іс-шаралары туралы қатынас; - негізгі пәндердің теориясы мен тәжірибесі; - адам ағзаларындағы және тіндеріндегі, мүшелеріндегі және жүйелеріндегі жасушалардың қалыптасуы; - Патологиялар мен нозологиялар; - аурудың дамуы мен оның барысында 	<p>Негізгі пәндер бойынша білімдік аймақты қалыптастыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - жұқпалы және оппортунистік аурулардың диагностикасы, хирургиялық инфекциялардың, жарақаттардың: ішкі ағзалардың кеңінен таралған ауруларының (тыныс алу, зәр шығару, тері-венерологиялық аурулар, жүрек-қан тамыр аурулары) - Көз және құлақ, мұрын, тамақ ауруларының диагностикасын және емдеуді алдын алу; - алдын алу медицинасының негіздері; 	<p>Стоматологиялық аурулардың пропедевтикасы және ортодонтия туралы білімділіктің қалыптасуы:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стоматологиялық аурулары бар науқастарды қарап тексеру (ересек және балалар); - клиникалық зертханалық зерттеулердің нәтижелерін қорытындылау, диагноз қою; - стоматологиялық аурулары бар науқастарға диагноз қою және емдеу жоспарын құруды негіздеу. 	<p>Білімнің қалыптасуы:</p> <ul style="list-style-type: none"> - профилдік пәндердегі стоматологиялық аурулардың және асқынуларының этиологиясы, патогенезі, диагностикасы және емі; - соматикалық патологиялардың ауыз қуысындағы көрінісі туралы; - онкостоматология негіздері; - ересектер мен балаларда жақ-бет аймағы хирургияның қайта қалыптастыру негіздері (реставрациялық, хирургиялық 	<p>Білімнің тереңдетілуі мен кеңейтілуі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стоматологиядағы менеджмент, маркетинг және бағалардың қалыптасуы; - стоматологиядағы дәлелдік медицинаның принциптерінде; - стоматологиялық тәжірибедегі аудит негіздері; - ересектердегі және балалардағы профилдік пәндер бойынша клиника, диагностика және емдеу принциптері; - ауыз қуысындағы соматикалық патологиялар,

	<ul style="list-style-type: none"> - әлеуметтік және қоршаған орта тәуелділігіне байланысты адамның дамуы; - экономикалық теория және экономикалық заңдардың негіздері; - ҚР азаматтық құқықтарының негіздері; - азаматтық позиция және саясаттық мәдениеттің қалыптасуы; - қазақ, орыс және шет елдерінің салт-дәстүрлерін, дипломатиясын, ақпараттық және компьютерлік технологияларды қалыптастыру; - қоршаған ортаның экология- 	<p>этиология және қорғаныштық қасиеттерінің пайда болуы;</p> <ul style="list-style-type: none"> - аурудың асқынуындағы және ағуындағы негізіндегі құрылымдық негіздер; - қайта қалыптастыру медицинасы; - денсаулық сақтау жүйесіндегі халықаралық саясаттану; - жақ-бет аймағының топографиялық анатомиясы, қан айналымның иннервациясы, лимфаның шығарылуы, тістердің құрылысы, эмбриологиясы және эмбриогенездің бұзылыстарын қалыптастыру; - жақ бет аймағындағы (қабыну, жарақат, регенерация және т.б) аурулардың патофизиологиялық механизмдердің 	<ul style="list-style-type: none"> -стоматологиялық аурулардың эпидемиологиясы және алдын алу; - негізгі стоматологиялық аурулардың қауіп-қатер факторларын танып білу; -тұрғындар арасында стоматологиялық ауруларды алдын алу және оның әсер етуін бағалаудың жоспарлау, ендіру; -тұрғындарға гигиеналық тәрбиелік оқуды енгізу; - стоматологиялық іс-шаралар негізіндегі анестезиология, соның ішінде жергілікті жансыздандыру; -ортопедиялық стоматологияның конструкцияларға тістерді арнап егу негіздері. 		<p>және ортопедиялық).</p>	<p>гиповитаминоздардың көріністері;</p> <ul style="list-style-type: none"> - онкоқудіктену принциптері; - инфекцияның созылмалы стоматогенді ошақтары; - ересек және балалардағы санация ерекшеліктері және диагностика тәсілдері; - жедел стоматологиялық көмек беру принциптері; - стоматологиялық клиника негізінде белсендірілген терапия және реанимация негіздері; - әскерде бейбітшілік және бейбітшілік емес кезеңде стоматологиялық көмекті ұйымдастыру; - стоматологиядағы физиотерапия және емдеу, дене
--	---	---	---	--	----------------------------	---

	лық және оны қорғау мәселесін қалыптастыру; - валеология және салауатты өмір салтын қалыптастыру; - ағзаның қалыпты физиологиясын (қан және қан айналым, тыныс алу және т.б) қалыптасуы.	негіздері; - стоматологиялық кабинеттің және тіс техникалық шеберхананың ұйымдас-тырылуы; - ортопедиялық стоматологиядағы материалтану негіздері; - тіс протездерін дайындау техноло-гиясы; - тіс мүсіндеу негіздері; - ауыз қуысының биологиясы; - тістер анатомиясы; - тісжегі (кариес); - тісжегі қуыстарын емдеу ерекшеліктері; - пломбылауға арналған материалдар.				шынықтыру курсының негіздері; - нейростоматоло-гия; - ортопедиялық ем мақсатындағы дентальді имплан-тация негіздері.
--	--	--	--	--	--	--

Дағдыларды қалыптастыру:

Опера- ционалды құзырет- тер (дағды- лар)	Дағдылардың қалыптасуы: - өзіндік көзқарас- тұрғысынан талдау мен логикалық	Дағдылардың қалыптасуы: - дәрігер және науқас- тардың еңбек және азаматтық құқықтар- ын қорғау туралы	Дағдылардың қалып- тасуы: - микробиологиялық және иммунология- лық диагностиканың (материалды жинау,	Дағдылардың қалыптасуы: - стоматологиялық ауруларды қарап тексеру; - тіркеу және есеп	Дағдылардың қалыптасуы: - жақ бет аймағы- ның күрделі пато- логияларында қарап тексеру (тіс	Дағдылар бойын- ша жетілдіру: - балалар және ере- сек адамдарда сто- матологиялық аурулар кезінде
--	---	---	---	---	---	--

<p>ойлауды аргументтік мазмұндау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - шетел ақпаратының көздерінен толық хабар алу үшін шет ел тілдерін жеткілікті деңгейде меңгеру; - денсаулық сақтау жүйесінде және медицинада компьютерлік ақпаратты жүйелерді қолдану; - физика, химия, биология негіздерін зерттеу кезінде зертханалық жабдықтарды қолдану және оны тәжірибеде өткізуді ұйымдастыру; - зертханалық жануарлардан алынған матер- 	<p>қалыпты –құқықты актілерді;</p> <ul style="list-style-type: none"> - науқастардың рентгендік тексеруін талқылау, зертханалық диагностиканың (қан, зәр, сілекей т.б) кеңінен таралған түрлерінің нәтижесін интерпретациялау; - гистология, патанатомия, патфизиология және фармакология облыстарында зертханалық жабдықтар мен зерттеу тәсілдерін қолдану; - соматикалық патологияда патогенетикалық терапияның клиникалық көріністерінің принциптерін дәлелдеу; - фармакодинамика және фармакокине- 	<p>культивациялау, микроскопия, серологиялық реакциялар, аллергологиялық тесттер және т.б) түрлерінің негіздері;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ересек және балаларда алдын ала қарап тексеруді ұйымдастыру; - тұрғындарды ауыз қуысының гигиенасына үйрету; - стоматологиялық аурулардың қауіпкер факторларын табу; - тұрғындар арасында стоматологиялық ағарту ісін жүргізу; - стоматологиялық аурулары бар науқастарға диспантеризация жүргізу; - стоматологиялық жабдықтар мен аспаптарды антисептикалық өңдеу, олардың стерилизациясы және дезинфекциясын 	<p>құжаттарының жүргізілуі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - стоматологиялық аурулардың диагностикасында емдеу жоспарын құруда, балалар және ересектерде жансыздандыру әдісін фантомдарға қолдану (тіс және оның асқынулары, тіс жұлу операциясы, жараны біріншілік хирургиялық өңдеу, тістердің және жақ сынықтарының репозициясы және имобилизациясы); - тіс жақ ауытқуын емдеудің диагностикасы және алдын алуы. 	<p>жегі және оның асқынулары, тіс жегі емес аурулар, пародонт және шырышты қабық аурулары, ісік алды аурулары, шықшыт буын аурулары, толық және жартылай тіс қатарының ақауларын және т.б) зерттеу нәтижелерін интерпретациялау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - пән түрлеріне байланысты балаларда және ересек адамдарда стоматологиялық аурулары кезінде диагноз қою (тіс қуысын егеу және пломбылау, эндодонттық ем, пародонт және шырышты қабықтың кешенді емі, бет жүйкесінің аурулары, бет жақ 	<p>қарап тексеру және диагноз қоюды;</p> <ul style="list-style-type: none"> - қосымша зерттеу әдістері; - жақ бет аймағындағы ісік алды ауруларының ерте және әр түрлі ісіктердің диагностикасы; - белгілі клиникалық жағдай кезінде емдеу әдісінің тиімді емдеу әдісін таңдау - тістердің және тіс қатарларының ақауларын тиімді ортопедиялық емдеу; - алмалы-салмалы ортодонтиялық конструкцияларының көмегімен тіс жақ аномалияларын емдеу; - жедел тіс ауру кезінде, неврологияда, іріңді қабыну процесі кезінде, ЖБА жарاقاتтарында, орто-
---	--	--	---	---	---

	<p>иалды статистикалық өңдеу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - мұражай материалдағы негізгі адамның сүйекті ориентирлері, ағзалардың топографиялық және негізгі қантамыр, жүйке тармақтарын анықтау; - адамның түрлі жасушалық, тіндік және ағзалық құрылымдарының гистофизиологиялық жағдайын талдау. 	<p>тика ерекшеліктерін ескере отырып, дәрілік препараттарға рецепт жазу.</p>	<p>жасауды үйрету;</p> <ul style="list-style-type: none"> - тұқым қуалаушылық ауруларын тануды үйрету (цитогенетикалық, генеалогиялық және т.б); - науқастың өміріне қауіп төнген кездегі бірінші дәрігерлік жедел жәрдем көрсету, соның ішінде диагностика және емдеу негіздері; - аппликациялық инфильтрациялық (интралигементарлы интарсептальді, спонгиозды) және перифериялық өткіз-гіш анестезияны жасау; - жеке ортопедиялық, стоматологиялық конструкцияларға арнап тістерді егеу. 		<p>аймағының қатерсіз ісіктері, ақаулары, тістердің және тіс қатарларының ақаулары, тістердің қажалуы, шықшыт буынының аурулары);</p> <ul style="list-style-type: none"> - эвакуация кезіндегі әскерлерге стоматологиялық көмек көрсету. 	<p>педиялық конструкцияларының сынуы кезінде стоматологиялық жедел жәрдем көрсету;</p> <ul style="list-style-type: none"> - стоматологиялық ауруды емдеу кезінде асқынуларды болжау және қателіктерді жою; - стоматологиядағы рациональды фармакотерапия; - стоматологиялық клиника негізінде жедел жәрдем көрсету және диагностикалау; -стоматологиялық ауруы бар науқастарға дәрігерлік көмек экспертиза және диспансеризация ұйымдастыру
--	--	--	--	--	---	---

Коммуникативті дағдыларды қалыптастыру:

Аксиологиялық құзырет (коммуникативті	<p>Дағдыларды қалыптастыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - студенттік ортада қарым-қатынасты 	<p>Дағдыларды қалыптастыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оқу өндірістік тәжірибе кезінде дәрігер мен науқас- 	<p>Дағдыларды қалыптастыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - қиын науқастар, балалар және олардың ата-ана- 	<p>Дағдыларды қалыптастыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - профильді кафедраларды базалық және 	<p>Дағдыларды қалыптастыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - жалпы мәдениетті сөйлеу және де кәсіби термино- 	<p>Дағдыларды қалыптастыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - моделдер бойынша жетілдіру: - сезімтал тақырып-
--	---	---	---	---	---	--

дағдылар)	меңгеру негіздерінің моделі, соның ішінде оқытушылар мен кафедра қызметкерлері деканаттармен бірлесе отырып жүргізу.	тың, сонымен қатар ұжым ішіндегі қарым-қатынас негіздерінің моделін меңгеру.	лары арасындағы қарым-қатынас моделінің негіздері.	жалпы білім беру дағдыларын емін-еркін және дұрыс пайдалану; - клиникалық ойлау қабілетін ұйымдастыру.	логияны қолдану; - науқаспен сыйлы қатынас орнату және оның туысқандарына, әдет-ғұрыптарына сыйлы көзбен қарау; - әріптестік сыйлау және өзара ара-қатынасты орнату.	тарды қозғағанда қиын науқастармен дұрыс арақатынасты орнату; - вербальді және вербальді емес коммуникация кезінде науқастармен информативті психоэмоциональді байланысты орнату; - дәрігерлер, орта және кіші деңгей медициналық қызметкерлермен ара қатынас моделінің негізін орнату
-----------	--	--	--	---	--	--

Дағдыларды және құқықты білімді қалыптастыру:

Құқықты құзырет (денсаулық сақшысы)	Дағдыларды қалыптастыру: денсаулық сақтау жүйесіндегі және ҚР мемлекеттік саясатының принциптері.	Дағдыларды қалыптастыру: денсаулық сақтау жүйесінде және ҚР-ғы мемлекеттік бақылау сұрақтары бойынша.	Дағдыларды қалыптастыру: дәрігер-науқас ара-қатынасын құқықтық қамтамасыз ету сұрақтары бойынша	Дағдыларды қалыптастыру: Дәрігер-стоматологтың дентология моральді және этикалық принциптерін меңгеру.	Дағдыларды қалыптастыру: -ҚР-ның жеке құрылымдары және мемлекеттік стоматологиялық мекемелерінің іс-шараларын анықтайтын құжаттық негіздеріне үйрету; -дәрігер стоматологтың нарықтық қаты-	Дағдылар бойынша білімді кеңейту және тереңдету: - денсаулық сақтау жүйесіндегі мемлекеттік саясаттану және мемлекеттік бақылау; - науқастар жайлы жеке мағлұматтарды құпия түрінде сақтау;
--	---	---	---	--	---	---

					нас кезіндегі стома- тологиялық көмекті ұйымдастыру.	- науқастың келі- сімін алу.
Біліктілікті жетілдіру мен өз бетінше білім алу дағдыларын қалыптастыру:						
Өз бетінше білім алу мен үздіксіз білім алудың құзыреттері	Дағдыларды қалыптастыру: белгілі қайнар көздерді қолдана отырып, қарапайым формаларды СӨЖ (рефераттар, альбомдар, санбюлетендер) орындау.	Дағдыларды қалыптастыру: белгілі қайнар көздері арқылы ақпараттарды кітапхананы, интернеті -те және техникалық жабдықтарды қолдана отырып, (презентация дайындау) СӨЖ орын-дау.	Дағдыларды қалыптастыру: өзіндік жұмыс ретінде баспалардан әдебиеттерді алу, интернеттен және оларды сыни бағалау; - СҒҮ-де алған мәліметтерді қоса отырып, күрделі формалы СӨЖ жазу; - ғылыми оқу зертханаларда және базалық емдеу мекемелерінде жұмыс жасау.	Дағдыларды қалыптастыру: өзіндік жұмыс ретінде стоматологиялық әдебиет, жағдайлық есептерді шығару, сөзжұмбақ құру, белгіленген тақырып бойынша курстық жұмысты қорғау.	Дағдыларды қалыптастыру: өзіндік жұмыс ретінде (интернет, реферат, әдебиеттер және т.б) және элективті курстарға бару, белгілі мамандардың мастер кластарына қатысу, базалық мекемелерде жұмыс жасау; - әріптестермен мамандық ақпараттармен ауысу; - белгіленген стоматологиялық тармаққа байланысты арнайы әдебиеттерді қарауды ұйымдастыру.	Білімді кеңейту және тереңдету: арнайы белгіленген тармақтар бойынша (балалар стоматологиясы, терапиялық, хирургиялық, ортопедиялық және ортодонтикалық) тұрақты жұмыс, соның ішінде (әдебиеттер, баспалар, интернет) ғылыми конференциялық семинарларға қатысу; - элективті курстарға қатысу барысында практикалық дағдыларын жоғарылату, клиникаларда кезекшілікке бару, белгілі отандық және шетелдік мамандардың мастеркласына қатысу.

4.9 «ФАРМАЦЕВТ-ПРОВИЗОР» ДАЙЫНДЫҒЫНА БАҒЫТТАЛҒАН «ФАРМАЦИЯ» МАМАНДЫҒЫ ТҮЛЕГІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТЕРІ

Құзыреттер атауы	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс	5 курс
Білімді қалыптастыру:					
<p>Когнитивті құзырет (білім)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - негізгі тірі және өлі табиғат құбылыстарының пайда болуы; - ҚР заңдылық негізін, қоғамдық ғылым мен денсаулық сақтау жүйесін ұйымдастыру, этикалық және құқықтық сәтін білуі; - психиканың философия-теоретикалық негіздері, ағза және психика, тәртіп және сала; - тірі ағзалардың өсімдік пен жануарлардың бөлу нысандары; - өсімдік – дәрілік шикізат көздері. Тіршілік құрылымының көрінуі, тірі ағзаның тіршілік әрекеті; 	<ul style="list-style-type: none"> - жалпы өмір заңдылығы тегі мен дамуы, жасушалының, ұлпаның функциялық құрылымы, патологиялық ағзаның жүйесі; - негізгі социологиялық, экономикалық, экологиялық факторларының ықпал етуі, патологиялық процеске әсер береді; - адамның ағзасының функционалдық жүйесінің анатомиялық-физиологиялық ерекшеліктері; - социология және философияның жалпы түсініктері; - неорганикалық химиямен органикалық химияның қосылуы,биологиялық белсенділігі мен икемденуі; - органикалық қосылыстардың классификациясы және биология активті 	<ul style="list-style-type: none"> - негізгі нозологияның жалпы түсінігі; - жалпы ұстаным – профилактиканың және аурудың емі мен дәрілік терапияның маңызы мен фармакопрофилактикасы; - қоршаған ортаның жалпы гигиенасы, дәріханалық мекеменің фармацевтикалық кәсіпорны; - дәлелденген медицинада әр түрлі төтенше жағдайда алғашқы дәрігерлік көмектің негізгі әдісі, сапалы және сандық зерттеу мен емдеу жолы; - жалпылама рецептурада дәрілік заттарды жіктеу, фармакокинетика мен фармакоди- 	<ul style="list-style-type: none"> - негізгі фармацевтикалық менеджментпен маркетингі, көтерме - бөлшек техниканың іске асырылуы, дәрілік заттардың жарнамасы; - негізгі кәсіпкерлік - фармацевтикалық экономика секторындағы әрекеті; - негізгі фармацевтикалық ақпарат – дәрілік заттарды іздеу, жинау, сақтау, тарату, өндіру, қолдану; фармацевтикалық саудада фармацевтикалық логистиканың барлық сатыларда дәрілік заттардың дамуы; - дәріханалық және өнеркәсіптік жағдай- 	<ul style="list-style-type: none"> - халыққа дәрілік көмек көрсету мен ұйымдастыру- басты ұстаным; - көтерме бөлшектік звенодағы фармацевтикалық ұйымның дәрілік заттарды безендіру және босату жұмыстары; - фармацияның негізгі экономикасы; - фармацияда маркетингпен басқару үрдісі, маркетингтік зерттеу, жалпы фармацевтикалық менеджмент; - дәрілік заттар технологиясы және қосымша заттар, фитопрепараттардың, гомеопатиялық заттардың технологиялық ерекшеліктері, негізгі принциптер

	<ul style="list-style-type: none"> - тіршіліктің пайда болу және қалыптасу механизмі, тірі ағзалардың тіршілік әрекеті, өмір қалыптасу сатысы; - классикалық және молекулярлық генетика негіздері, биологиялық белсенді заттарды биологиялық техника арқылы алу; - адамның негізгі макро және микро құрылымы организмнің өзіндік физиологиялық үрдісі. Лексикалық және терминалогиялық минимум, калыпты грамматикалық тілді үйрену; - математикалық статистиканың негізгі элементтері. 	<p>заттардың негізгі синтез жолы;</p> <ul style="list-style-type: none"> - теория және тәжірибе, сандық және сапалық талдауда, фармациялық талдауда қолданылуы; - микроағзалардың классификациясы, инфекция теориясы, химио-терапевтикалық заттардың қолданылуы. 	<p>намиканың дәрілік материалдық жалпы заңдылығы.</p>	<p>да дәрілік заттарды биофармациялық бағалау және ұйымдастыру.</p>	<p>мен ережелері, дәрілік заттардың сапалық регламенттері, фармацевтикалық анализдің жалпы принциптері, дәрілік заттардың негізгі қабылдау және зерттеудің жалпы; әдістері</p> <ul style="list-style-type: none"> - шикізаттың дәрілік номенклатурасы; - дәрілік заттардың ботаникалық белгілері бойынша дайындау сұрақтары, негізгі макро және микроскопияда шикізаттың сапалық анализі және стандартизациясы; - сапалық менеджмент жүйесі; - фармацевтикалық заттарды жіктеу және таңдау; - ыдыс және буып түйетін материалдар; - әртүрлі фармацевтикалық заттарды сақтау әдісі; - санитарлық гигиена-
--	--	--	---	---	---

					лық заттар; - дәріханалық қойма.
Дағдыларды қалыптастыру:					
Операция-лық құзырет (дағдылар)	<ul style="list-style-type: none"> - дәрілік заттардың өзіндік жіктелуін ұйымдастыру, жоспарлау және саралау; - дәрілік заттарды жинап, өңдеп, халық арасында ақпарат тарату, - профилактикалық емді және фармацевтикалық ұйымдарға тарату. 	<ul style="list-style-type: none"> - экономикалық процесті моделідеу, салыстырмалы статистиканы қолдану әдісі; - шетел тілін кәсіби деңгейде меңгеру; - статистикалық әдісті қолданып, әлеуметтік-экономикалық процесті саралау; - статистикалық әдіс арқылы әлеуметтік-экономикалық үрдістерді талдау; - ҚР-дағы сыртқы экономикасының жағдайы; - жұптасқан және көп-түрлі регрессивті әр түрлі талдауды қолданады; - маркетингтік зерттеу, іс жүргізу, нарықтың сегментациясын жүргізу; - қаржы субкатегорияларын анықтау, қаржылық көрсеткіштерді есептеу; - қаржылық посредниктардың саласын және нарықтағы қатысушылардың 	<ul style="list-style-type: none"> - негізгі басқару дағдысының қалыптасуы; - дәрілік қалыптарды жаңа сипаттау әдісімен анализдеу; - дәрілік заттардың жаңа әдісін саралау; - дәрілік заттарды сараптамадан өткізіп, бақылау; - дәрігерлерге кеңес арқылы көмек беру, дәрілік заттарды қолданылу жайында, халықтың сұрағына жауап беру, дәрілік заттардың жарамдығы жарамсыздығы жайында мәлімет беру; - қиналған және жәбірленуші адамға алғашқы дәрігерлік көмек көрсету; - фармацевтикалық құжаттарды дайындау. 	<ul style="list-style-type: none"> - кәсіпорын жоспарын дамыту, басқарма шешімін қабылдай білу; - күнтізбелік-жоспарды есептеу; - басқарма әдісін игеру; - ішкі және сыртқы ортаның талдау; - басқару шешімдерін дағды шешімдерін және экономикалық эффектін бағалау; - болжау және денсаулық сақтау ұйымының оптимизациялық жүйелерінің дағдысы; - басқару шешімін қабылдай білу; - медициналық қызметті нарықтық сараптаманы шарт-ты түрде өткізу. 	<ul style="list-style-type: none"> - күнтізбелік-жоспардың нормативтерін есептеу; - кәсіпорынның техникалық қызмет көрсетуін ұйымдастыру (энергетикалық жөндеу т.б); - қызметкерлерді ынталандыру ең тиімді варианттары; - ішкі және сыртқы ортаның талдауы және басқару дағдысы; - өтім нарық талдау жүргізу; - экономикалық әдісті басқармауды игеру; - әр түрлі дәрілік формаларды дәріханалық және өндіріс орындарында жасай білу, дәрілік өсімдіктердің құрамын дайындау, ДӨЗ-дан гербарии жасай білу керек, дәрілік заттың сапасын

		<p>саласын талдау, олардың болатын қауіп-тілігін анықтау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - бухгалтерлік операцияларды жүргізе білу; - норма этикетін және мәдениет білімін пайдалану жұмыскер адамға тән; - бақылау әдісін әлеуметтік салада пайдалану; - болжау жасау және әлеуметтік-экономикалық өсуге жоспар құру; - жұмыстық өндірісті кіргізу; - ҚР-да фармациялық концепцияны реформалау және игеру; - ұйымның экономикалық эффектісінің көрсеткіштерін есептеу. 			<p>анықтай білу керек;</p> <ul style="list-style-type: none"> - дұрыс рецепт жаза білу, технологиялық регламент құрастыра білу керек.
Коммуникативті дағдыларды қалыптастыру:					
Аксиологиялық құзырет (коммуникативті дағдылар)	<ul style="list-style-type: none"> - ұйымдардағы эффективті коммуникациялық әдістерді, әр түрлі психологиялық сұрақтар конфликтте; - сапалы білім мен сөйлеуді игеру; - басқа ұлттың дәстүрі- 	<ul style="list-style-type: none"> - іскерлік партнерлермен байланысу; - психологиялық барьералық байланысу барысында жеңіп шығу; - пациенттердің максималды сеніміне кіру керек; - әріптестерімен жақсы 	<ul style="list-style-type: none"> - аурулар жайлы ақпарат алу; - қиын жағдайларды ескерту; - мемлекеттік тілді, орыс тілі мен шетел тілін меңгеру. 	<ul style="list-style-type: none"> - студенттерді нәтижелі біріктіру және жұмыс тобын құру, қолайлы психологиялық микроклиматты түрде реттеу; - жалдамалы жұмыс- 	<ul style="list-style-type: none"> - өнеркәсіптік жұмыстарды қолма - қол орындай білу; - эффективті жұмыс топтарында жұмыскерлерді біріктіріп, психологиялық жақсы микро-климатты түзе

	<ul style="list-style-type: none"> не құрметпен қарау; - философиялық ерекшеліктерге ие болуы; - жаңа технологиямен ақпарат алмаса білуі; - ұжымда жұмыс істей білу; - бизнес бойынша өз пікірін айта білу; - өзінің ойында тұра білу керек. 	<ul style="list-style-type: none"> қарым-қатынас жасай білуі; - өзінің позицияларын экономикалық ситуацияларда аргументтеу; - ситуациялық жағдайларда өзінің пікірін ұстай білу; - қарым-қатынас кезінде психологиялық барьерді ұстауы. 		<ul style="list-style-type: none"> керлермен тіл табыса білу; - қиын байланыста шеше білу; - мемлекеттік тілді, орыс тілі мен шетел тілін меңгеру. 	<ul style="list-style-type: none"> білу; - жұмыс беруші мен индивид арасындағы қарама қайшылықты түзе білу; - мемлекеттік тілді, орыс тілі мен шетел тілін меңгеру.
--	--	---	--	---	--

Дағдыларды және құқықты білімді қалыптастыру:

<p>Құқықты құзырет (денсаулық сақшысы)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Қазақстанның әдісі мен құралын мемлекеттік экономикалық, саясаттану, басқа мемлекеттің сыртқы экономикалық қызметін реттеу; - мемлекеттік саясаттың Қазақстан және басқа да мемлекеттердің экономикалық басқарулары, этикалық және құқықтық нормалар, адамдардың арақатынасын басқарушы, қоршаған ортаға, қоғамға, сонымен қатар, мамандандыр- 	<ul style="list-style-type: none"> - экономикалық заңы және формасы; - теориялық-методологиялық негізі ғылыми, саясаттану, тарихи және саясаттық өмір; - фармация саласындағы негізгі біркелкі ақпараттық жүйе халықаралық саясатта; - әкімшілік құқықтық және ұйымдастырушылық құқықтық білімнің амалдары мен тәсілдерін басқару. 	<ul style="list-style-type: none"> - әлеуметтік саясатты басқа сфералармен байланысы фармация бөлімінің негізгі мәселелерін; - ҚР кәсіпкерлікті заңдастыруына негізгі кепілдікті қалыптастыру; - қолданушылардың құқығын қорғау тәсілдері; - ҚР шаруашылығын жүргізуін ұйымдастыруды заңдастыруында негізгі тиімді тәсілдер; - ҚР заңдарын және актілерін қолдана 	<ul style="list-style-type: none"> - әлеуметтік саясатты басқа сфералармен байланыстырып фармация бөлімінің негізгі мәселелерін; - дәріханадағы санитарлық эпидемиологиялық режимге талаптар; - Қазақстан Республикасындағы фармация саласындағы заңдық және нормативтік құжаттар; - техникалық құжаттар және еңбекті қорғауда негізгі құжат. 	<ul style="list-style-type: none"> - әлеуметтік саясатты басқа сфералармен байланыстырып фармация бөлімінің негізгі мәселелерін; - ҚР фармация саласындағы негізгі нормативтік құжаттар; - техникалық қауіпсіздік және еңбекті қорғауда негізгі құжаттар; - өндіру жұмыстар кезінде қолайсыз жағдайларды ескерту; - шаруашылық құқық.
---	---	--	--	---	--

	<p>ылған сфераларда;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ақпаратты қорғау негіздері; - заңдылық негізінде табиғатты және табиғи ресурстарды қорғау принциптерінің негізі; - азаматтық тұрғыдан заңды түсіну және заңдастыруда экономиканы дамыту; - әкімшілік құқықтық және ұйымдастырушылық құқықтық басқару. 		<p>отырып шет ел мемлекеттерінің тәжірибелерін қолдану;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Қазақстанда шаруашылықты жүргізудің негізгі заңдары; - шаруашылық құқық. 		
Біліктілікті жетілдіру мен өз бетінше білім алудың дағдыларын қалыптастыру:					
Өз бетінше білім алу мен үздіксіз білім алудың құзыреттері	<ul style="list-style-type: none"> - ақпаратпен өзіндік жұмыс істеу; - егеменді Қазақстанның дамуына күнделікті талдау жасау; - рухани байлықты дамытуға, философияны және мәдениетті дамытуға ұмтылыс; - күнделікті тілді үйрену; - ақпараттық технологияны дамыту жетістіктері; 	<ul style="list-style-type: none"> - үнемі кәсіби сөздігін толықтыру; - халықаралық менеджментті өздігінен тереңдете меңгеру; - мемлекеттік бағдарлама мен денсаулық сақтау реформасын өздігінен үйрену; - әр уақытта мамандандырылған сөздікті толықтырып отыру; - нарықтық қатынастың дамуында статистикалық 	<ul style="list-style-type: none"> - фармация саласында ғылыми зерттеулер ұйымдастыру; - фармация мамандығы бойынша медициналық оқу орындарында оқу және тәрбиелік жұмыстарды ұйымдастыру; - ақпараттық технологияларды қолдану; - «Қазақстанның 2015 жылға дейін индустриалды және инновациялық даму 	<ul style="list-style-type: none"> - фармация саласында өзіндік ғылыми жұмыстар мен зерттеуді жүргізу немесе ұйымдастыру; - фармация мамандығы бойынша медициналық оқу орындарында оқу және тәрбиелік жұмыстарды ұйымдастыру; - заманауи тәсілдерді зерттеумен, иннова- 	<ul style="list-style-type: none"> - фармация саласында өзіндік ғылыми жұмыстар мен зерттеуді жүргізу немесе ұйымдастыру; - фармация мамандығы бойынша медициналық оқу орындарында оқу және тәрбиелік жұмыстарды ұйымдастыру; - экономиканың көптеген саласында дағдарысқа қарсы шет

	<ul style="list-style-type: none"> - заманауи экономикалық дамудың тенденциялары; - негізгі математикалық амалдар мен модельдерді үйрену; - нормативтік құқықтық заңдастыру құжаттарымен танысу. 	<ul style="list-style-type: none"> ақпаратты қолдану; - халықаралық маркетингтің ерекшелігін оқу барысында білімді тереңдету; - экономиканы дамытуда мемлекеттік бағдарламаны өзіндік оқып үйрену; - фармация және денсаулық сақтау саласындағы реформа және мемлекеттік бағдарламаны оқып үйрену; - заманауи тәсілдерді, компьютерлік технологияны, көптеген ақпаратты және оның анализдерін қолдана отырып өзіндік білім алу; - рухани дамуға ұмтылу. 	<p>стратегиясын» күнделікті қадағалау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - инновациялық дамуға әлемдік тәжірибенің қолдауы; - заманауи тәсілдерді, компьютерлік технологияны, көптеген ақпаратты және оның талдауды қолдана отырып өзіндік білім алу. 	<p>циялық технологияны қайта өңдеу және талдау жасау мақсатында қолдануымен танысу.</p>	<p>ел мемлекет-терінің тәжірибелерін үйрену;</p> <ul style="list-style-type: none"> - халықаралық келісім шартты ұйымдастыруды өзіндік оқып үйрену; - ISO9000:2000 стандартын оқып үйрену; - заманауи тәсілдерді, компьютерлік технологияны, көптеген ақпаратты және оның талдауды қолдана отырып өзіндік білім алу; - рухани дамуға ұмтылу.
--	---	---	--	---	--

**4.10 «МЕНЕДЖМЕНТ» МАМАНДЫҒЫ ТҮЛЕКТЕРІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТЕРІ
КУРС БОЙЫНША ҚҰЗЫРЕТТІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ**

Құзыреттер атауы	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс
Білімді қалыптастыру:				
Когнитивті құзырет (білім)	Тілдің экономикалық жүйесі туралы біртұтастық түсінігін, нарықтық экономика	Макроэкономикалық көрсеткіштерді және нарықтық теңдік моделін, статистикалық – теориялық негіздерін,	Мекемелердің өндірістік – шаруашылық қызметінің негіздерін, басқару механизімін және негізгі заңдылықтарын,	Өндірістік үрдістерін басқару заңдылықтарын білу, жеке адамды басқару ұстанымдары мен әдістерін, басқару шешімдерінің типологиясы мен
	заңдарын, лексикалық және терминологиялық минимумдарын, фонетикалық, орфографиялық және грамматикалық нормаларын білу керек, мәтіндердің әр түрлі ақпараттық формаларын, қазіргі таңдағы ақпараттық технологиялардың негіздерін, мемлекеттік тарих және мәдениеттің әлемдік философия және мәдениет негіздерін меңгеру керек.	экономиканың реттеу негіздерін, экономикалық құбылыстарды талдау негіздерін білу керек. маркетингтің теориялық негіздерінің тұжырымдамасын, қаржы жүйесінің ерекшеліктерін, мемлекеттік реттеу механизмі мен саясатын, аудит және бухгалтерлік есеп жүргізудің негізгі тәсілдерін, мекемелердің шаруашылық-өндірістік қызметінің негіздерін білу керек.	бизнес ұйымдастырудағы теориялық негіздерін, басқарудың инновациялық қызметінің негіздерін, басқарудың стратегиялық үрдісін, қаржы менеджментінің бастапқы тұжырымдамасын, іскери бірлестіктің тактикасы мен стратегиясын, ҚР денсаулық сақтау жүйесінің негізгі ұстанымдары мен бағыттарының дамуын білу керек.	маңызын, сауда-саттық желісінің құрылымын, фармацевтикалық тауарлардың ассортименті мен классификациясын, коммерциялық менеджменттің қаржы, ұйымдастыру және экономикалық аспектілерін, әкімшілік-құқықтық реттеу механизімін, әкімшілік, құқық бұзушылық және денсаулық сақтау саласындағы жауапкершілікті білу, менеджмент ұстанымы-сапа, МЖС(СМК), жобаларды басқару жүйесін, болжау және жоспарлау методологиясы мен теориясын, кешенді басқару қорытындысының әдісін білу.
Дағдыларды қалыптастыру:				
Операционалдық құзырет	Экономикалық терминологияларды еркін қолдану және оны	Статистикалық әдістердің әлеуметтік – экономикалық саралау дағдыларды қолдану-	Бизнестің тиімді саралауын тәжірибелік дағдылар бойынша қалыптастыру рационалды -	Қалыптастыру тәжірибесінің дағдыларын талдауы және ұйым құрамында орналастыруы, қолдану технологиясын

(дағдылар)	тәжірибелік дағдыларын қалыптастыру макроэкономика ұстанымы бойынша нақтылы нарық жағдайларын талдау, жинау, сақтау, өңдеу мағлұматтарына қазіргі заманғы технологияны қолдану.	ды, қалыптастыру мағлұматтың жиналуы және өңдеуі маркетингті зерттеуді өткізуіне; қаржы көрсеткіштердің есебі, бухгалтерлік операцияның өткізілуі, кәсіпорындағы тиімді экономикалық қызметті есеп көрсеткіші.	шаруашылық қызмет бойынша нақтылы есептердің шешілуі, инновациялық үрдіс-тердің қолдану әдістері, кәсіпорындардың потенциал-дық инновациялық деңгейін анықтау, хаттамалар негізінде келісім-шартты еріктестерімен құру формалары.	дайындау және орындау басқарманың шешіммен тұрлаусыздық шарттарын және қауіп-қатер, қалыптасуын басқару, фармацевтикалық тауарлардың ассортименті, әр түрлі фармацевтикалық топтардың сақталуы, фармацияда логистиканы қолдану, заңды саралау және денсаулық сақтау саласындағы борышы және қамтамасыз ету кепілі, әкімшілік саласында құқық бұзушылық.
-------------------	---	--	---	---

Коммуникативті дағдыларды қалыптастыру:

Аксиологиялық құзырет (коммуникативті дағдылар)	Өзара қатынастардың үлгі-лерінің негізі, игеруі, ол ұстаздармен, курстастармен ұжымда жұмыс істей білу. Пікірталаста белсенді қатысу және өз ой-пікірін мазмұндау, қазіргі заман технологиялары мағлұматтар көмегімен ақпа-ратты жіберу, өзінің көзқара-сын мазмұндау, математика-лық жолдармен дәлелдеу өзінің көзқарасын түсіндіру.	Қалыптастыру дағдылар-ының іскер серіктестерімен тілдесу, тілді сауатты дамыту, өзінің ұстанымын дәлелдеу экономикалық жағдайда көріну, өзінің ұстанымын қорғау шешіліп жатқан жағдайлық есептерде, іскерлік тілдесу деңгейінде шетел тілін игеру, кәсіби терминдерді қолдану.	Қалыптастыру дағдыларда тұжырымда үлгілері бойынша тілдесуді келіссөздерде қолдану; қазіргі заман этикетінің басты ережелерінің сақталуы, іскер қатынас хаттар жүргізу.	Қалыптастыру дағдыларда басқару шешімдерін атқару және тексеруден өткізу, басқару құрылымда құру жүйесінің қарсы байланысы, өнім шығару уәжді механизмде қызмет-керлер құрамын басқару; өзара әрекет аралық құрылымдық кәсіп-орын бөлімшесінің шеңберіндегі орындау жүйесінің менеджменттік сапа, тұтынушылардың ойын зерттеу өткізіледі, фармацевтикалық тауар-лардың ассортиментін қалыптастыру.
--	---	--	---	--

Дағдылар мен құқықты білімді қалыптастыру:

Құқықты құзырет (денсаулық сақшысы)	Азаматтық көзқарас жағынан біліктілікті, экономикалық дамудың қабылдау заңдылықтарын қалыптастыру, ақпаратты құқықтық қорғау негіздерін, заң негізінде табиғи ресурстарды және табиғатты қорғау.	Мемлекеттік экономиканы реттеуде жүйелілік біліктілікті қалыптастыру, мекемелердің құқықтық негіздерін талдау және олардың шаруашылық қызметтерін жүргізу.	Денсаулық сақтауда құқықтық біліктілікті қалыптастыру, кәсіпкер мәртебесіне ие болуды реттеу.	Ұжымда еңбек қарым-қатынасында құқықтық реттеу нормативтерін пайдалану біліктілігін қалыптастыру, денсаулық сақтау ұйымдарында және мекемелерінде коммерциялық қызмет-ке талдау жасау, фармацевтикалық тауарлардың өндірістік сауда-саттық белгілеріне құқықтық қорғау дәреже-сіне талдау жасау, басқару шешімдеріне құқықтық біліктілік талдау жасау.
--	--	--	---	--

Біліктілікті жетілдіру мен өз бетінше білім алудың дағдыларын қалыптастыру:

Өз бетінше білім алумен үздіксіз білім алудың құзыреті	Нақты ақпараттармен өз бетінше жұмыс жүргізу, жаңа технологияны және интернет ресурстарын пайдалану, ақпаратты сақтау және СӨЖ-дың қарапайым түрлерін орындай білу.	Өз бетінше қажетті ақпарат-тарды іздеу, СӨЖ-дың күр-делі түрлерін орындау, (СМИ) – дың экономикалық жағдаяттарынан өз бетінше жұмыс жасау арқылы терең жүйелі білім алу.	Ғылыми қызмет үшін өз бетінше мақсатын міндеттерін анықтай білу, ғылыми әдебиетті пайдалану, интернет ақпараттарын сыни көзбен бағалау (қарау), студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстарына қатысу.	Өзін-өзі оқыту үшін өз бетінше мақсаттар мен міндеттерді дұрыс анықтай білу, өз бетінше ақпараттарды іздеу әдістерін меңгеру, портфолио қалыптастыру, теориялық және тәжірибелік жағынан кез келген мәселелерді қалыптастыра білу және оны шешу жолдарын табу.
---	---	--	--	--

4.11 «МЕДИЦИНАЛЫҚ МЕЙІРБИКЕ-МЕНЕДЖЕРЛЕР» ДАЙЫНДЫЦУҒЫНА БАҒЫТТАЛҒАН «МЕЙІРБИКЕ ІСІ» МАМАНДЫҒЫ ТҮЛЕГІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТЕРІ

Құзыреттер атауы	1 курс	2 курс	3 курс	4 курс
Білімді қалыптастыру:				
Когнитивті құзырет (білім)	<ul style="list-style-type: none"> - ғылымның, тарих пен саяси өмірдің теориялық-әдістемелік негіздері; - тірі және өлі табиғатта жүзеге асатын үрдістер мен құбылыстар, табиғаттанудың қазіргі ғылыми әдістері, өмірдің пайда болуы мен дамуының жал-пы заңдылықтары; - жасушалар, тіндер, норма-дағы ағзалар мен мүшелер жүйесі, әртүрлі жастағы, кезеңдегі қалыпты жағдай-дағы адамның мүшелер жүйесінің физиологиялық ерекшеліктері; - молекулярлық биология мен генетиканың негіздері және ауырып-сырқау пато-генезіндегі генетикалық факторлар; 	<ul style="list-style-type: none"> - әлеуметтік-гуманитарлық және экономикалық (философия, әлеуметтану) оқулар негізі; - қорғаныс-бейімделу үрдістері, қалыпты және патологиялық реттеу мен өзін-өзі реттеу; - микроорганизмдер экологиясы, инфекциялық үрдістер, иммунитет, залалсыздандырудың микробиологиялық негіздері; - асептика, антисептика, ағза мен қоршаған ортаның өзара қарым-қатынасы, гигиеналық нормалау мен болжам, жалпы фармакология негіздері, емдеу ұстанымдары; - мейірбике үрдістері негіздері, мейірбике қызметінің мазмұны; - ішкі ағзалардың аурулары (науқасты тексеру әдістері, этиология, клиника, нақтама қою, мейірбикелік күтім жасау, емдеу, аурудың алдын алу) 	<ul style="list-style-type: none"> - экономика заңдары, олардың көріну формалары, экономикалық үрдістерге талдау жасаудың әдістері; - балалардың физикалық, жүйке-психикалық жыныстық жетілуі, балалардың тиімді тамақтану ұстанымдары, балалардағы әртүрлі аурулар салдарынан болатын мүшелер мен жүйелердің негізгі зақымдану клиникасы, жаңа туған сәбилердің ауру-сырқаулары, педиатриядағы–мейірбикелік күтім; - хирургиялық және онкологиялық ауру-сырқаулар (этиологиясы, патогенезі, клиникасы, нақтама қою және хирургиялық араласу); - мейірбикелік үрдістер мен дәрігерге дейінгі 	<ul style="list-style-type: none"> - педагогика әдістері мен міндеттері, студенттің жеке бас ерекшеліктерін ескере отырып оқыту әдістері мен формалары; - денсаулық сақтаудағы нарықтық қарым-қатынас, медициналық қызметтердің бағалануы, кәсіпкерлік негіздері, медициналық қызмет маркетингі, медициналық ұйымдарды басқару, маркетингті мемлекеттік реттеу; - денсаулық сақтауды қайта құру, денсаулық сақтаудың құқықтық негіздері, медициналық статистика негіздері, қала және ауыл тұрғындарына медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастыру, қаржыландыру механиз-

	<p>- информатика негіздері; - қазіргі экономикалық және саяси мәселелерді шешу-дегі экологияның мәні; - ұйымдастырудағы тиімді коммуникация әдістері, жанжалдарды басқаруға қажетті психология мәселелері, науқастарды мейірбикелік күтудің негіздері туралы білімнің қалыптасуы.</p>	<p>жұқпалы аурулар (нақтама қою әдістері, емдеу мен аурудың алдын алу ұстанымдары, науқас пен медициналық қызметкерлердің инфекциялық қауіпсіздігі); - жүйке аурулары (клиника, алдын алу, дәрігер келгенге дейінгі жәрдем, мейірбикелік үрдістерді ұйымдастыру), негізгі препараттар тобының клиникалық фармакологиясы, олардың ағзалар мен ағзалар жүйесіне әсері, емдеу ұстанымдары; - емдік препараттардың сәйкестігі, психогигиена негіздері, психологиялық гигиена, психопрофилактика мен психотерапия, науқастың психосоматикалық жағдайы, психотерапия әдістері бойынша білімнің қалыптасуы.</p>	<p>медициналық жәрдем); - акушерлік-гинекологиялық жәрдем негіздері (зерттеу әдістері, клиникасы, ұрықты атенатальды қорғау, босану кезін-дегі жәрдем, сәбиді күтіп-баптау, мейірбикелік үрдіс); - герантологиялық және гериятриялық қызмет міндеттері, қарт адамдардың ауру-сырқауларының клиникасы мен оларды емдеудің ерекшеліктері, мейірбикелік үрдіс; - жедел және шұғыл жағдаяттар (клиникасы, нақтама қою, жәрдем көрсету, реанимация әдістері, апаттар мен азаматтық қорғаныс медицинасы қызметінің міндеттері); - жеке адам денсаулығы (көрсеткіштері, бағалау әдістері, жас мөлшері динамикасы, қауіп факторлары, ретке келтіру әдістері және денсаулықты нығайту мен сақтаудың әдістері) бойынша білімнің қалыптасуы.</p>	<p>мдері, ЕПҰ қызметтерін-ің көрсеткіштері, тұрғындардың денсаулығын бағалау; - ҚР-дағы мейірбике ісін ұйымдастыру негіздері, мейірбике қызметі әдісі мен формалары, мейір-бике қызметкерлерінің еңбектерін нормалау, мейірбике-менеджер қызметі; - госпитальдық індет әдісі, инфекциялық бақылау бағдарламасын ұйымдастыру, аурухана ішілік инфекцияның алдын алу; - медициналық жұмыскер-дің кәсіби мінез-құлқы және оны реттеу тәсіл-дері, медициналық жұмыскер мен науқастың құқықтары мен міндет-тері, этикалық жанжалдар және оны шешу жолдары, медициналық құпиялық бойынша білімнің қалыптасуы.</p>
--	---	--	---	--

Дағдыларды қалыптастыру:

<p>Операцио- налдық құзырет (дағдылар)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - тарихи оқиғалар мен үрдістерді талдау, логикалық және сыни ой жүгірту; - логикалық ой түйю, (қорыту) еркін пікірлесу, кәсіби, мамандық бойынша медициналық терминдерді қолдана алу, қазақ, орыс және шетел тілде еркін сөйлеу; - науқаспен мемлекеттік тілде еркін сөйлесе алу және кеңес бере алу; - фармацевтикалық және медициналық тақырыптағы міндеттерді шешу үшін қарапайым компьютерлік бағдарлама жасай алу; - стандарттық және қолданбалы бағдарламалармен жұмыс істей алу; - қалыпты және антропогендік экологиялық үрдістер және оларды реттеу жолдарын анықтау мен талдауда ресур- 	<ul style="list-style-type: none"> - адамның қоғаммен өзара қарым-қатынас жасауына талдай жасай алу және бағалай алу; - логикалық ой түйе алу, дүнитаным бойынша еркін сұхбаттаса алу, логикалық ой түйіндей алу, емдік құралдарды қолдану бойынша нұсқаулар жасай алу; - сауалнамаларды, іскери хаттарды, түйіндемелерді (хат) шипашақтарды толтыра алу; әлеуметтік үрдістер мен құбылыстарға талдай жасай алу, әлеуметтік зерттеу жасауға бағдарлама жасай алу және алынған нәтижені медициналық қызметте пайдалана алу; - клиникалық-зертханалық зерттеулер нәтижелерін жүйелей алу; - негізгі патологиялық үрдістерді тани алу; - тіндердің патологиялық өзгерістеріне тән ерекшеліктерді макро-микро препараттарда анықтай алу; - өлімге әкеп соққан клиникалық оқиғаларды талдау кезінде ағзада болған патологиялық үрдістер 	<ul style="list-style-type: none"> - ұлттық экономикадағы үрдістерге талдау жасай алу, экономикалық мәселелер мен оларды шешудің нұсқаларын таба алу; - әлеуметтік саясатта белсенділік таныта алу; - хирургиялық науқастың жағдайын бағалау және оны зерттеу бағдарламасын жасай алу; - хирургиялық науқасқа нақтама қою мен емдеуде әртүрлі әрекеттерді жасай алу; - негізгі медициналық құжаттарды толтыра алу; хирургиядағы кейінге қалдыруға болмайтын жағдайда дәрігерге дейінгі көмекті жасай алу; - хирургиялық таңулар жасай алу; - сыртқы қан ағуды тоқтата алу; - хирургиялық науқасқа күтім жасай алу, хирургиялық науқасқа науқастың жай-күйіне баға бере алу; - хирургиялық науқасты 	<ul style="list-style-type: none"> - педагогикалық қызметте негізгі ұстанымдарды, педагогикалық әсер ету әдістерін қолдана алу, халықтық педагогикадағы танымал педагогтардың зерттеу әдістерін қолдану; - оқыту және тәрбие берудің қазіргі процестердегі мәселелерге талдау жасай алу; - оқу сабақтарына олардың әсерлілігі мен нәтижелілігі тұрғысынан талдай жасай алу; - тәрбие жұмыстарына жағдайларына талдай жасай алу; - оқыту мен тәрбиелеудің мәселелеріне өзінің көзқарасын қалыптастыра алу; - нақты атқару бойынша тәжірибелік сабақтың әдістемелік нұсқауларын жасай алу; - медициналық мекеменің нақты бір жағдайында экономикалық шешімдер қабылдай алу; - ЕПҰ қызметтерінің қаржылық-экономикалық жағдайы, кәсіпорынның кірістерінің есебі, кірістер мен шығындар
---	--	---	---	---

	<p>старды пайдалана алу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - қоғамдық өмірде саяси білімін, саяси мәденеие-тін пайдалана алу, саяси өмірге, оның ішінде денсаулық сақтау саласындағы халықаралық саясатқа талдау жасай алу, құқықтық ақпараттарға талдау және ғылыми негіздемелер жасай алу, оларды дұрыс бағалай алу, құқықтық білімдерін өмірде қолдана алу, барлық мүшелер мен жүйелердегі тұқым қуалаушылыққа тән патологияларды біле алу; - адам сүйектерінің, тамырларының, мүшелері мен жүйелерінің көзге түсетін анатомиялық ерекшеліктерін ажырата алу; - эксперименттік бақылау ақпараттарына талдау жасай алу, олардың ағза үшін маңыздылығын анықтай алу; - адам өмірінің әр түрлі 	<p>мен бұзылыстарға талдай жасай алу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - әртүрлі тәсілдермен микробиологиялық зерттеу жүргізе алу және нәтижелерді түйіндей алу; - микроклимат көрсеткіштеріне, қоршаған ауа орталығының сапасына, тұрғын үйлер мен қоғамдық мекемелердегі ауа алмасуына, жылытуға, жарық берілуіне талдай жасай алу; - сәулелену және олардың қауіпсіз мөлшерін есептей алу; - балалар мен жасөспірімдердің физикалық жетілуі мен денсаулығына медициналық бақылау жасай алу; - білім алу жеріндегі жағдайға сәйкес күн тәртібін, оқу-тәрбие үрдістерін ұйымдастыра алу; - гигиеналық талаптарға сәйкес ауруханаларды орналастыра, жоспарлай және күтіп баптай алу; - аурухана ішілік инфекцияның алдын ала алу және аурухананың санитарлық кестесіне бақылау жүргізе алу; - тағам өнімдеріне санитарлық сараптау жүргізе алу, 	<p>тексеруге бағдарлама жасай алу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - осы талдаулар нәтижесін коммуникациядағы макро және микроэкономиканы өзгертуге қолдана алу мен практикалық іс-әрекетте өзінің көзқарасын қорғай алу; - бөлімшені эпидемияға қарсы санитарлық кестемен қамтамасыз ете алу; - жалпы практикадағы медициналық мейірбике қызметіндегі медициналық құжаттарды толтыра алу, жұмсақ таңулар жасай алу; - күйген жерлердің бет жақтарына өңдеу жасай алу; - инфекция түскен жара-ларға өңдеу жасай алу; - отадан кейінгі жараларға күтім жасай алу; - қуыққа жұмсақ катетер-мен катетер жасай алу; - жүкті және жаңа босанған әйелдердің сүт бездеріне күтім жасай алу; - жаңа туған сәбиге алғашқы тазалық жасай алу; 	<p>туралы есеп жасай алу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - шығындарды өлшей және талдау жасай алу (шығындардың калькуляциясы мен құны) шығынсыз және уақтылы орындалу кестесін есептеп шығара алу (салықтық база есебі және т.б.); - медициналық қызметтің құнын анықтай алу; - медициналық қызметкердің жалақысын есептей алу; - ЕПҰ-ның есеп беру-санак құжаттарын толтыра алу; медициналық-демографиялық көрсеткіштер жүргізе және бағалай алу; - қоғамдық денсаулық көрсеткіштеріне талдау жасай алу; - ЕПҰ қызметтерін бағалай алу; - медициналық жәрдем беру көлемін жоспарлай алу; - қызметкерлердің жүктемесінің есебін жасай алу; - кәсіби тексеруді ұйымдастыра алу; - балалар мен ересек тұрғындарды диспансерлеуді жүргізе алу;
--	---	---	---	---

	<p>саласындағы психологиялық құбылыстарға талдау жасай алу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - социум мен медициналық ортадағы жеке бастың психологиялық жай-күйі мен мінез-құлқына талдай жасай алу, санитарлық-гигиеналық, емдеу-сауықтыру кестесін қамтамасыз ете алу; - ағзаның өмір сүруінің жеке көрсеткіштерін өлшей және бағалай алу (АД, ЧДД диурезге бақылау жасау) науқастарды тамақтандыруды ұйымдастыра және тамақтандыра алу; - науқасқа оның жеке қажеттіліктері мен мәселелерін ескере отырып кәсіби көмек көрсету үшін мейірбикелік үрдістерді ұйымдастыра әрі жүргізе алу; - пероральдық дәрілік 	<p>нысандардың санитарлық жай-күйіне бақылау жасай және баға бере алу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - әр түрлі дәрілік қалыптарға шипашақ жазып бере алу, дәрілік қалыпты таңдай және оны қолдана алу; - фармакологиялық қасиетіне байланысты дәрілік заттардың бірге қолданылуына талдай жасай алу; - дәрілік заттардың тиімсіз әсерін тани біле және олардың алдын ала алу мен әсерін жоя алу, санитарлық-гигиеналық, емдеу-қорғау кестесін жасай алу; - мейірбике құзырындағы медициналық құжаттарды жүргізе алу; - қарапайым, физотерапия жүргізе алу; - сауалнама, тексеру кеуде жасушаларын масақпен тексере алу өкпеге перкуссия және аускультация жасай алу, тыныс алу қимылын анықтай және бағалай алу; - тыныс алу тереңдігі мен ырғағының бұзылуын анықтай алу дағдыларын қалыптастыру; 	<ul style="list-style-type: none"> - балалар ауруларына кешенді ем жасай алу дағдыларын қалыптастыру. 	<ul style="list-style-type: none"> - мейірбикелік жәрдем беруге талдау жасай алу; оның шектеу мен толық - мүкіндіктерін анықтай алу; - денсаулық сақтаудың әртүрлі үлгілеріне талдай жасай алу; - статистикалық зерттеулер жүргізе алу; - денсаулық сақтау жүйесін бағалай алу және ондағы мейірбике ісінің рөлін бағалай алу; - орта және кіші топтағы медициналық қызметкерлерді басқару үрдісінде әкімшілік әдістерді қолдана алу; - еңбекті жіктемелі және тікелей бөле алу; - шешім қабылдауға әр түрлі тұрғыдан келе алу; - ұйымның сыртқы және ішкі ортасын бағалау және оған талдау жасай алу; - жоспарлау көлемі, мәселелер мен міндеттерін қоя білу; - бюджетті және штатты құра алу дағдыларын қалыптастыру; - басқарушылық зерттеу жүргізу бюджет құрастыру
--	--	---	--	---

	<p>құралдарды тарата алу және оларды науқастардың қабылдауын бақылай алу; емдік заттарды парэнтеральды енгізе алу (терішілік, теріастылық, бұлшық етке, көк-тамырға), науқасты зертханалық-құралдық зерттеуге дайындай алу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - мейірбике құзыры деңгейінде медициналық құжаттарды жүргізе алу; - қарапайым физотерапия әдістерін қолдана алу; - зертханалық зерттеу мен жүректік-өкпелік қарапайым реанимация жүргізу үшін биологиялық материалдар ала алу; - бөлмеде санитарлық өңдеу жүргізе алу дағдыларын қалыптастыру; - мейірбикенің құзыреті бойынша медициналық құжаттама жүргізу; - физиотерапияның ең оңай әдістерін қолдану; - лабораториялық зерттеу 	<ul style="list-style-type: none"> - сауалнама жүргізу, тексеру жүргізу, кеуде қуысын қолмен басып қарау, өкпенің перкуссиясын, аускультациясын өткізу; - тыныс алу жиілігін анықтау және есептеу, тыныс тереңдігінің және ырғағының бұзылуын анықтау; - оксигенотерапияны(оттегі жастығы және мұрын катетер арқылы), небулайзерлық терапиясын өткізу; - ауру синдромын купиролу; - жүрек тұсын және жүрек көк тамырларын тексеру, жүрек тұсын және жоғарғы ұшыын қолмен басып қарау; - жүректің перкуссиясын, аускультациясын өткізу; - ЭКГ жүргізу, миокард инфарктісінің белгілерін анықтау; - гипертониялық криз , ангиноздық ахуал, стенокардиялық ұстама, жүрек демікпесі-ауруларына қарсы шұғыл дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету; - ауыз қуысын, сырт терісін, ішті 	<p>штат құру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - нәтижелі болу үшін белгілі кедергілерді анықтау; - басшылықтың бар теориясын нақтылы жағдайда қолдану; - байланыстың әр түрлі дәрежелерін нақтылы жағдайда қолдану; - ЕПҰ мейірбикелік қызметін бағалау; - емделушілерге қызмет көрсету сапасы жөнінде сипаттаманы саралау, өңдеу; - мейірбикелік қызметінің басшылығының жеке еңбегін ұйымдастыру; - қызметке алу кандидаттарын бағалау; - кадрлық резервты құру; - мейірбикелердің дипломнан кейінгі дайындығын ұйымдастыру (ЕПҰ); - мейірбикелердің жұмысын ұйымдастыру; - әр түрлі типтегі ЕПҰ. - стационардағы және басқа ЕПҰ-ғы науқастарға және медициналық қызметкерлер үшін аурулардың инфекция резервуарларын анықтау;
--	--	--	---

	<p>жұмыстарына арналған және қарапайым жүрек-өкпелік реанимация жүргізуге биологиялық материал жинау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - бөлмелерге, бұйымдарға санитарлық тазалық жүргізу; - науқастарға байланысты санитарлық тазалық жүргізу; - науқастарды тасымалдау; - науқастардың функционалдық жағдайын бағалау; - ауыр науқастардың, сонымен қатар безгек сырқаттарының күтімін жүзеге асыру, гигиеналық рәсімін және ойық жаралардың сақтандыруын өткізу; - жылылықты өлшеу жұмыстарын жүргізу; - диурезды бақылау; - тамыр соғысын есептеу; - артерия қысымын, тыныс алу қимыл жиілігін есептеу. 	<p>тексеру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - іштің, көкбауырдың, бауырдың (Курлов бойынша) үстірт және терең пальпация мен перкуссиясын, іштің аускультациясын тексеру; - емделушілерді аспаптық зерттеуге дайындау; - асқазанды тазарту, клизма жасау; - ішек-асқазан қансырауы, іш қату, іш өту ауруларына қарсы шұғыл дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету; - бүйрек пальпациясын жүргізу, шаншу белгісін анықтау, бүйрек тамырларының аускультациясын өткізу; - емделушілерді қуық катетеризациясына дайындау; - зәр іркілісі, ісік, бүйрек шаншуы ауруларына қарсы шұғыл дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету; - құрғақ және ауыр жөтелдерге, дене қызуының көтерілуіне, кеуде қуысы ауруларына жоспарланған жұмыстар; - бронх демікпесіне қарсы шұғыл дәрігерге дейінгі медициналық 		<ul style="list-style-type: none"> - стерилизациялау мен дезинфекцияның қажетті түрлерін таңдау; - ЕПҰ-дағы антибиотик-резистенттің төмендеу әдістерін пайдалану; - ЕПҰ-ы бойынша инфекциялық тексеру шараларын өткізу; - диагностиканың заманға сай әдістерін қолдану; - оқыту, даму және тәрбиелеу мақсаттарын қалыптастыру; - оқыту және тәрбиелеу ұстанымдарын, оқыту әдістерін қолдану; - сабақты көрнекі және дидактикалық материалдармен қамтамасыз ету; - сұрауды ұйымдастыру, оқушылардың білімін және өнерлерін бағалау және бекіту; - өткізілген сабаққа талдау жүргізу; - денсаулық сақтау және мейірбике жұмыстары жүйелерін бағалау; - ССВУ талдауын нақты денсаулық сақтау және мейіріби-
--	---	--	--	---

		<p>көмек көрсету;</p> <ul style="list-style-type: none"> - науқастардың жағдайын физикалық тәсілдері арқылы зерттеу; - кеуде қуысының аурулары, қан түкіру, дем жеткіліксіздігі ауруларына қарсы шұғыл дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету; - безгек, жедел сол жақ беттегі асқазан тапшылығына қарсы шұғыл дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету; - миокард инфарктісі және стенокардияға қарсы шұғыл дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету; - гипертониялық криз, жедел сол жақ беттегі асқазан тапшылығына қарсы шұғыл дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету; - ас қорыту мүшелерінің аурулары жөнінде жоспарлау жұмыстары, құсу, ішек-асқазан қансырау кезінде көмек көрсету; - зәр іркілісі, ісік, бүйрек шаншуы, безгек ахуалы ауруларына қарсы шұғыл дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету; - емделушілерге эндокриндік 		<p>ке жұмыстары үлгілеріне сай өткізу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - жоспарлау есептерінің және көлемінің тұжырымы; - нәтижелі болу үшін белгілі кедергілерді анықтау; - нақты жағдайларда басшылық теориясы және коммуникация деңгейін қолдану; - жағдайларды талдау және емдеушілердің күтім деңгейін жақсарту кепілдемелерінің әдістері; - мейірбике қызметтерінің басшылығының жеке істерін ұйымдастыру; - жұмысқа қабылдау кезіндегі кандидаттарды бағалау; - ЕПҰ-ның әр түрлі типтерінде мейірбике жұмысшыларының арасында жұмыстар ұйымдастыру; - халықтың денсаулық жағдайының көрсеткіштерін бағалау; - халықтың денсаулық жағдайын динамика бойынша балалар және ересек ауруларының деңгейін бағалау;
--	--	--	--	---

		<p>жүйесі бойынша диагностикалық ем-шара жасауға дайындау (инсулин енгізу, глюкоза төзімділігін сынау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - диабеттік бунақты анықтау; - қанжасу жүйесі ауруларында мейірбикелердің қатысуын жоспарлау; - ауруларды әзірлеу және буын ауруларында күту жұмыстарын өткізу; - эпидемиологиялық ауруларға талдау жасау, эпидемиологиялық және әлеуметтік болып жатқан және нақты назоформ қажеттілігін бағалау; - инфекциялық жағдайларда болатын эпидемиялық жағдайларда бірінші көмекті анықтау, оның орындалу мерзімі; - инфекциялық ауруларды азайту және алдын алу іс-шараларын ұйымдастыру; - инфекциялық аурулардың ЖИТС т.б. аурулардың эпидемиялық қадағалауын өткізу; - аурухана ішінде болатын инфекциялардың тармауын 		<ul style="list-style-type: none"> - ЕПҰ-ның басты көрсеткіштері бойынша жылдық анықтау жұмыстарын өткізу; - жақсарту деңгейінің халыққа көрсетілетін медициналық көмегі туралы есеп беру, сапасын және тиімділігін бағалау; - медициналық, әлеуметтік, экономикалық ЕПҰ жұмысының тиімділігін талдау.
--	--	--	--	---

		<p>қадағалау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - әр түрлі қиын ахуалдарда бөлімшелердің эпидемиялық-гигиеналық жағдайын бағалау; - иммунопрофилактика өткізу, екпеден кейін болатын редакцияларды қадағалау, биопрепараттарды сақтау, қолданылған шприцтерді жою; - эпидемияға қарсы іс-шаралардың тиімділігін бағалау. 		
Коммуникативті дағдыларды қалыптастыру:				
Аксиологиялық құзырет (коммуникативті дағдылар)	<ul style="list-style-type: none"> - көп қырлы қоғамдық саяси өмірге бейімдеу; - мамандығы бойынша мемлекеттік тілде сөйлеу, медициналық, жалпы ғылыми терминдерді және жиі қолданылатын қазақ тіліндегі сөздерді қолдану; - науқастармен, іскерлік серіктестермен тіл табысу; - қазіргі заманғы ақпараттық технологиялық арқылы хабар алмасу; - медициналық этиканың ұстанымдарының сақталуы; - көшбасшылық сапаны пайдалана отырып топпен 	<ul style="list-style-type: none"> - көп қырлы әлеуметтік өмірге және ұлттық мәдениетке қатысты толеранттық және гуманитарлық бейімдеу; - адам өміріндегі рухани құндылықтарды жүйелеу; - адамгершілік, моральдық принциптерді қолдау; - науқастармен қарым-қатынас жасау; - топты басқару және топпен жұмыс істеу; - әріптестермен, науқастармен қарым-қатынас орнату; - әлеуметтік-құрылымдық іс-әрекеттегі жанжалдарды шешу; - рухани, діни, этникалық қатынастарды сыйлау; 	<ul style="list-style-type: none"> - көп қырлы әлеуметтік өмірге және ұлттық мәдениетке қатысты толеранттық және гуманитарлық бейімдеу; - адам өміріндегі рухани құндылықтарды жүйелеу; - адамгершілік, моральдық принциптерді қолдау; - науқастармен қарым-қатынас жасау; - топты басқару және топпен жұмыс істеу; - әріптестермен, науқастармен қарым-қатынас орнату; - әлеуметтік-құрылымдық іс-әрекеттегі жанжалдарды шешу; - рухани, діни, этникалық 	<ul style="list-style-type: none"> - өз ойын білдіре алу, пікірін, көзқарасын, ЕПҰ-н басқаруға байланысты шешім қабылдай алу; - қоғамның жаңа әлеуметтік-экономикалық қатынасқа көшу кезіндегі ақпараттық іс-әрекеттерді меңгеру; - тұрғындарға уақытында медико-әлеуметтік көмек көрсетудің қажеттіліктері мен тәртібін түсіндіру; - науқастардың даулы мәселелерде құқығын қорғау; - денсаулық сақтауға байланысты кәсіби қызмет іске асыруда құқықтық білімді пайдалану;

<ul style="list-style-type: none"> - жұмыс істеу; - логикалық ойлау, саясат тақырыбында еркін пікірталас жүргізу; - халыққа құқықтық сұрақтардың мән-жайын түсіндіру; - жергілікті тұрғындардың, медицина қызметкерлерінің, науқастардың құқықтарын қорғау механизмдерін пайдалану; - адамгершілік қатынастардың дамуы, жаңа әлеуметтік экономикалық қатынастарға көшкенде ақпаратты болу; - халыққа уақытылы көрсетілген көмектің маңызы зор екенін айту; - дауа кезінде аурулардың құқын қорғап қалу; - құқық туралы білімін қолдану жұмысы кезінде мүгедектермен, аурулармен бірге тіл табысып, олардың көңілін табу; - отансүйгіштік қасиеттердің деңгейін көтеру; - жеке және қоғамдық 	<ul style="list-style-type: none"> - көшбасшылық сипаттарды дамыту, өз ойын білдіру; - басқару ісінде өз ойын білдіріп оны қорғап қалу; - күнделікті тіршілікте ҚР Ата заңының баптарын біліп, оларды қолдану; - әріптестермен жұмыс жасауда қарым-қатынас біліктілігін арттыру; - жергілікті тұрғындармен, әріптестерімен қарым-қатынас жасаған да медициналық этикалардың ұстанымдарын сақтау; - әр түрлі қарым-қатынас жасау әдістері арқылы науқас туралы және оның туыстары туралы қажетті мәлімет жинау; - жергілікті тұрғындардың әлеуметтік маңызы бар жұқпалы ауруларға байланысты санитарлық-эпидемиологиялық біліктілігін жоғары деңгейде қалыптастыру; - жергілікті тұрғындарды жұқпалы және паразиттік аурулардан сақтандыруды үйрету; - науқасты күтуде және оның туыстарымен қарым-қатынас жасауда қатысым біліктілігін 	<ul style="list-style-type: none"> қатынастарды сыйлау; - көшбасшылық сипаттарды дамыту, өз ойын білдіру; - басқару ісінде өз ойын білдіріп оны қорғап қалу; - күнделікті тіршілікте ҚР Ата заңының баптарын біліп, оларды қолдану; - әріптестермен жұмыс жасауда қарым-қатынас біліктілігін арттыру; - жергілікті тұрғындармен, әріптестерімен қарым-қатынас жасағанда медициналық этикалардың ұстанымдарын сақтау; - әр түрлі қарым-қатынас жасау әдістері арқылы науқас туралы және оның туыстары туралы қажетті мәлімет жинау; - жергілікті тұрғындардың әлеуметтік маңызы бар жұқпалы ауруларға байланысты санитарлық-эпидемиологиялық біліктілігін жоғары деңгейде қалыптастыру; - жергілікті тұрғындарды жұқпалы және паразиттік 	<ul style="list-style-type: none"> - жұмыста мүгедек, жасы егде адамдармен қарым-қатынас жасаудың әр түрлі әдістерін пайдалану; - науқастарға өз денсаулықтарына жауапкершілікпен қарау, күту әдістеріне байланысты ақпараттық білім беру жұмыстарын кіргізу; - өз мамандығына байланысты құқығын және тұрғындардың денсаулық сақтауға байланысты құқықтарын қорғау ; - медициналық топта өзара қарым-қатынас жасауда тиімді тәсілдерді қолдану; - өзгерістерді, қарама-қайшылықтарды, стрестерді қадағалау; - жұмыстағы әріптестермен қарым-қатынасты реттеу; - науқастарға с әр түрлі тәсілдер арқылы дұрыс ақпарат беру (ВБИ); - топпен жұмыс істеуде жеке бастың, ұлттық, діни қарым-қатынасын құрметтеу.
---	---	--	---

	жауапкершілікті көтеру. Оның бәрі отбасынан басталады.	қолдану.	аурулардан сақтандыруды үйрету; - науқасты күтуде және оның туыстарымен қарым-қатынас жасауда қатысым біліктілігін қолдану.	
--	---	----------	--	--

Дағдылар мен құқықты білімді қалыптастыру:

Құқықты құзырет (денсаулық сақшысы)	<ul style="list-style-type: none"> - ҚР Конституциясы; - ҚР «Халықтың денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» кодексі; - ҚР Экология туралы кодексі; - ҚР «Тіл туралы» заңы; - «Электрондық құжаттар және сандық электрондық қолтаңбалар» туралы ҚР заңдары; - ҚР «Ақпараттандыру туралы» заңы; - ҚР «Саяси партиялар туралы» заңы; - ҚР «Білім туралы» заңы; - ҚР «Бұқаралық ақпараттар жүйесі туралы» заңы; 	<ul style="list-style-type: none"> - ҚР Конституциясы; - ҚР «Халықтың денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» кодексі; - ҚР «Еңбек туралы» кодексі; - ҚР қылмыс кодексі; - ҚР «Тіл туралы» заңы; - ҚР «Неке және отбасы» туралы заңы; - ҚР «Жемқорлыққа қарсы күрес туралы» заңы; - ҚР МЖБС-а “Тиісті зертханалық тәжірибе”; - «ҚР клиникаға дейінгі және медико-биологиялық зерттеулер, клиникалық сынама-ларды өткізу туралы» бұйрығы ҚР ДС№442 - «ҚР техникалық реттеу және Индустрия және сауда метрология Министрлік комитеті туралы» бұйрығы №575 29.12.06 - ҚР мемлекеттік санитарлық эпидемиялық бақылауының ережесі; 	<ul style="list-style-type: none"> - ҚР Конституциясы; - ҚР «Халықтың денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» кодексі; - ҚР «Еңбек туралы» кодексі; - ҚР Азаматтық кодексі; - ҚР салық кодексі; - ҚР «жеке меншік туралы» заңы; - ҚР «Шағын кәсіпкерлікті қолдау туралы» заңы; - ҚР азаматтарының денсаулығын қорғау туралы заңнамасы, санитарлық, табиғатты қорғау туралы заңнамалары; - бұйрықтар, инфекциялық бақылау бойынша СанПиНов; - ҚР-ң денсаулық сақтауға және жедел, күттірмейтін 	<ul style="list-style-type: none"> - ҚР денсаулық сақтаудағы экономика, маркетинг және кәсіпкерлік; - ҚР-ның азаматтарының, жеке топтардың, тұрғындардың денсаулығын сақтау және медико-әлеуметтік көмек көрсетудің конституциялық құқығы; - медицина қызметкерлерінің құқықтарын қорғау және әлеуметтік қолдау; - «Халықтың денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі» туралы ҚР кодексі; - ЕПҰ жұмысын жарнамалайтын нормативтік-құқықтық құжаттар; - ҚР «Еңбек туралы» кодексі; - Мемлекеттік бағдарламалар «Салауатты Қазақстан»; - әкімшілік-құқықтық және еңбектік заңдары;
--	--	--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> - ҚР «2007-2009 жылдардағы ақпараттық теңсіздіктерді төмендету бағдарламалары» ҚР 2008-2010 жылдарға арналған «Электрондық үкіметті жетілдіру» бағдарламалары. 	<ul style="list-style-type: none"> - санитарлық-эпидемиологиялық қызметтегі нормативтік-құқықтық құжаттар; - ҚР табиғатты қорғау туралы заңнамасы мемлекеттік сан-эпидемиологиялық қызметтің негізгі құқықтары; - «Рецептерді жазу және медициналық мақсатта жұмсау ережесі» ҚРДС бұйрығы №289 21.05.08 - «ҚР бақылауына жататын медициналық мақсатта жұмсалатын наркотикалық, психо-троптық заттар қолдану ережелері; - ҚР азаматтарының денсаулығын қорғау заңнамаларын, санитарлық, табиғатты қорғау заңнамалары; - иммунопрофилактика төңірегіндегі мемлекеттік саясаттың негізгі құқықтары. 	<p>медициналық көмек көрсету жүйелері туралы заңдары, нұсқаулары, құрылымдары.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - нормативтік-құқықтық актілерінің заңдары және медициналық мекемелердің жұмысын қадағалайтын жағдайлар; - денсаулық сақтау жөніндегі экономика саласындағы құбылыстар; - ЕПҰ жұмысын қадағалайтын нормативтік-құқықтық жүйесіндегі өзгерістер; - инфекциялық қадағалау жөнінен негізгі нормативті нұсқаулар (бұйрықтар, СанПин).
Біліктілікті жетілдіру мен өз бетінше білім алудың дағдыларын қалыптастыру:				
Өз бетінше білім алу мен үздіксіз білім алудың құзыреті	<ul style="list-style-type: none"> - оқылатын пән бойынша өз бетінше іздену және интернет көздерін пайдалану; - оқу құралы және қосымша әдебиеттермен жұмыс, т.с.с. - кітап қоры, кітапхана 	<ul style="list-style-type: none"> - оқылатын пән бойынша өз бетінше іздену және интернет көздерін пайдалану; - ғылыми жұмыспен айналысу (мақала, монография), нормативтік іс-қағаздар т.с.с. шетелдің ғылыми әдебиетімен және электрондық ақпарат 	<ul style="list-style-type: none"> - медициналық ақпаратты Medline, Кохраналық кітапханалардан іздеу; - медицинаның соңғы жетістіктерін оқу; - нормативтік құжаттармен жұмыс; - 1, 2 зерттеу жұмыстарын 	<ul style="list-style-type: none"> - мамандығы бойынша өз бетінше іздену және интернет көздерін пайдалану; - педагогика, менеджмент, маркетингке, мейірбике ісіне байланысты арнайы әдебиеттермен, электрондық ақпараттар тасымал-даумен

	<p>каталогтарымен мәліметтерді электронды түрде тасумен жұмыс істеу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Internet жүйесі және басқа телекоммуникациялық байланыс жүйесі бойынша ақпараттармен жұмыс; - кітапханада оқу құралдарымен, компьютер сыныбында, лингофон кабинетінде, мультимедиялық бөлмеде өз бетінше жұмыс жасау; - тест тапсырмаларын шешу; - реферат және эссе жұмыстарын дайындау; - қысқа хаттамамен шығу. 	<p>тасумен жұмыс істеу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ғылыми баяндама мен тұсау кесерге дайындық; - баяндаманы таныстыру; - мақаланың жазылуы; - медициналық құжаттармен жұмыс; - әлеуметтік зерттеу жүргізу және жоспарлау; - жеке өмірін, мансабын қалай құруды дұрыс бағдарлау; - жинаған білімі мен тәжірибесіне баға беру, өзінің мүмкіншілігі мен жетістігіне талдау жасау. 	<p>алып, зерттеу жұмыстарын жүргізу, жоспарлау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - медициналық құжатпен жұмыс; - жеке бағдарлама жүйесі жеке және карьералық траектория және өмірлік стратегияны өз маманының шеберлігіне және жеке тұлғаның мақсат-мүддесі үшін қолдану; - жеке өмірін, мансабын қалай құруды дұрыс бағдарлау; - жинаған білімі мен тәжірибесіне баға беру, өзінің мүмкіншілігі мен жетістігіне талдау жасау. 	<p>жұмыс жасау;</p> <ul style="list-style-type: none"> - жұмыста аналитикалық әдістерді, компьютерлік технологияларды қолдану; - өзінің мамандығы бойынша білімін жетілдіру; - білім беруде, менеджмент және маркетингте қазіргі заманғы әдістердің ұсынылуы; - денсаулық сақтауға байланысты 2-ден аса ғылы-ми зерттеу әдісін пайдаланып, ғылыми зерттеуді жоспарлау, жүргізу; - ҚР даму механизмін зерттеу; - интернет көздерін өзіндік жұмыстарда пайдалану, арнаулы сайттармен жұмыс жасау т.б. тренингтер өткізу on-line оқулықтарын пайдалану, on-line семинарларына қатысу т.б; - интернет көздеріне мақалаларды жариялау үшін интернетті конференцияларға қатысу үшін пайдалану.
--	---	---	--	---

ҚОРЫТЫНДЫ

Бағытталған мамандық бойынша мамандарды дайындауда көрсетілген құзыретті құру, денсаулық сақтау аймағында кезең бойынша құзыреттер құрамдарының ара қатынасы әр түрлі білім алу деңгейінде өзгереді. Университеттің оқу процесі, толығымен курстан курсқа тәжірибелі-бағдарланған сипатын көрсететін операциялдық құзырет құрамдарының үлестері жоғарылағандығын қадағалайды.

Білім алу деңгейі бойынша маманның құзырет үлестіруін талдағаннан кейін, МЖМБС мамандықтарымен келісілген базалық дербес пәндер бойынша және осы арқылы элективті қосымша МЖМБС-да көрсетілген ішкі мамандықтарды бөлек мамандық бойынша дайындауда оқу траекториясын құру. Бұл үрдіс еңбектің екінші жинағында баяндалады.

ҚазҰМУ-да айқындалған кезең бойынша құрылған құзырет көзінің нәтижесінде, білім алушылардың тереңірек игеруі жорамалданады және заманауи еңбек нарығында құзыретті және бәсекеге қабілетті маманның дайындығын жоғарламайды.

Олай болса, құзыретті жақындау жолын білімнің мазмұнын жаңарту құралы ретінде ғана талқыламай, заманауи талаптарға сәйкестендірілген механизм ретінде талқылайды. Маманды дайындау процесін ұйымдастыруды ішінара түзету не өзгертуді тізілімге енгізеді және оған қызметтік және тәжірибелі-бағдарланған сипат береді. Құзыретті жақындау жолы денсаулық сақтау мен заманауи қоғам субъектілеріне қажет, маманның сапалы жаңа үлгісін құруға мүмкіндік береді.

ҰСЫНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

1. А.А. Ақанов, Н.К. Хамзина, В.И. Ахметов серіктес авторлар. Казахский национальный медицинский университет имени С.Д.Асфендиярова: «На пути инновационных преобразований». – Алматы, 2010. – 181 б.
2. А.А.Ақанов, О.М.Мырзабеков, В.И.Ахметов серіктес авторлар. «Болонский процесс – путь КазНМУ в общеевропейское образовательное пространство». – Алматы, 2010.
3. А.А.Ақанов, Н.К.Хамзина, В.И.Ахметов серіктес авторлар. «Медицинское образование, основанное на компетенциях: проблемы и перспективы». - Алматы, 2010.
4. В.И.Байденко «Компетентностный подход к проектированию ГОС ВПО (методологические и методические вопросы)». – М., 2005. – 114 б.
5. А.В.Баранников «Элективные курсы в профильном обучении» // <http://www.rusedu.info>.- [Электронный ресурс].- (03 ақпан, 2005).
6. Ф.Е.Вартанян, Д.А.Орлов, Ю.А. Матвеев «Современные тенденции подготовки медицинских кадров в западно-европейских странах» // Сов. здравоохран. – 1989. - № 8. — б. 63-68.
7. С.В.Воробьева «Теоретические основы дифференциации образовательных программ». // Автореферат дисс...докт. пед. наук. – СПб, 1999. – 53б.
8. А.И.Вроейнстийн «Оценка качества высшего образования». — М., 2000.
9. Государственный общеобязательный стандарт медицинского образования. – Алматы, 2006.
10. К.А.Жусупова «Менеджмент в сфере высшего образования». - Алматы, 2004. – 250 б.
11. Ключевые компетенции 2000 (программа) // Oxford Cambridge and RSA Examinations./ Key Skills, 2000,- б.79-94
12. В.В.Краевский, А.В.Хуторской «Предметное и общепредметное в образовательных стандартах» // Педагогика. - 2003. - №2. - б. 3-10.
13. С.А.Маруев «Компетенции специалиста: модели и методы исследования: проблемная лекция» / Рос. Гос. Аграр. заоч. ун-т. – М., 2005. – 32 б.
14. М.М.Поташник «Качество образования: проблемы и технология управления» (В вопросах и ответах). - М.: Педагогическое общество России, 2002. - 352 б.
15. Ю.Похолков, А.Чучалин, С.Могильницкий, О.Боев «Обеспечение и оценка качества высшего образования» // Высшее образование в России. - № 2, 2004. – б. 12-27.
16. В.А.Садовничий «Высшее образование в России. Доступность. Качество. Конкурентоспособность. // Высшее образование сегодня». - № 6, 2006. – б.5-9.
17. Г.К.Селевко «Современные образовательные технологии». - М.: Народное образование, 1998.- 256 б.
18. Н.А.Селезнева «Качество высшего образования как объект системного исследования».-М., 2003.-95 б.
19. Ю.Г.Татур «Компетентность в структуре модели качества подготовки специалистов // высшее образование сегодня». – 2004, № 3.
20. Н.К. Хамзина «Совершенствование медицинского образования». – Алматы, 2008.

**С.Ж. АСФЕНДИЯРОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ
ҰЛТТЫҚ МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
МЕДИЦИНАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ ҮЛГІСІ**

**1-ші бөлім
ҚҰЗЫРЕТТЕР**

Формат 60×84/8
Кеңсе қағазы. Көлемі 13 т.б. Баспа 200 дана
Баспахана ЖШС «Кредосс-Трейд»